

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

EĞİTİMDE ALTERNATİF BİR MODEL OLAN
ORGANİK OKUL'A İLİŞKİN EĞİTİMCİLERİN
GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Emir Feridun ÇALIŞKAN

Danışman: Doç. Dr. Mehmet TURAN

Elazığ, 2015

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Emir Feridun ÇALIŞKAN'ın hazırlamış olduğu "Eğitimde Alternatif Bir Model Olan Organik Okul'a İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri" başlıklı tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun.....tarih vesayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından..... tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda yüksek lisans tezini oy birliği/oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

İmza

1:Doç. Dr. Mehmet TURAN

2:Doç. Dr. İrfan EMRE

3:Yrd. Doç. Dr. Alpaslan GÖZLER

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih vesayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Mehmet TURAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Eğitimde Alternatif Bir Model Olan Organik Okul’a İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

(imza)

Emir Feridun ÇALIŞKAN

.../.../.....

ÖN SÖZ

Bu çalışma Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünü; araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve tanımlar, ikinci bölümünü; kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar, üçüncü bölümünü; araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi, dördüncü bölümünü; araştırmanın bulguları ve yorumlar, beşinci bölümünü de; araştırma sonuçları ve öneriler oluşturmaktadır.

Araştırmanın yönlendirilmesinde ve geliştirilmesinde yapıcı eleştirileri ve tavsiyeleriyle desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve sürekli bana katkı sağlayan değerli tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet TURAN'a teşekkür ederim.

Ayrıca yüksek lisans tezinin yazımı sürecinde bana destek olan sevgili eşim Fatma Nur ÇALIŞKAN'a, tezin yürütme sürecinde yardımcı olan babam Beşir ÇALIŞKAN'a, Kayınpederim Şakir SİĞİNÇ'a, Muş Alparslan Üniversitesi akademisyenlerinden Murat POLAT'a, Semih GEZER'e, Ali Fuad YASUL'a, Seyithan HAS'a, Yahya HİÇYILMAZ'a, Rıdvan Cem DEMİRKOL'a, ve Murat AKURAL'a teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

Emir Feridun ÇALIŞKAN

ELAZIĞ-2015

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

EĞİTİMDE ALTERNATİF BİR MODEL OLAN ORGANİK OKUL'A İLİŞKİN EĞİTİMCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Emir Feridun ÇALIŞKAN

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Elazığ, 2015, Sayfa: XIV + 132

Bu araştırmanın temel amacı, Türk Eğitim Sistemi'nde uygulanabilir ve devlet okullarındaki müfredatı destekler nitelikte, Organik Okul Modeli'ni oluşturmak ve bu modele ilişkin eğitimcilerin (maarif müfettişleri, akademisyenler, okul yöneticileri okul öncesi ve sınıf öğretmenleri) görüşlerini tespit etmektir.

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (phenomenology) yöntemi kullanılmıştır. Organik Okul Modelini oluşturma sürecinde, ilk aşamada literatür taramasına dayalı olarak modelin amaç, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğeleri oluşturulmuştur. İkinci aşamada, oluşturulan Organik Okul Modeli hakkında çeşitli fikir ve öneriler alabilmek amacıyla eğitimcilerden veri toplanmıştır.

Veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların okul modeli hakkındaki görüşleri alınmadan önce, okul modelini tanıtan bir paket program izletilmiştir. Okul hakkında gerekli bilgi ve görseller bu videoda mevcuttur. Özellikle eğitim programının dört temel unsuru olan amaç, içerik, eğitim

durumları ve değerlendirmeye vurgu yapılarak bu yaz okulu modeli hakkında bilgi verilmiştir. Ardından katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formundaki 9 soru yneltirmiştir. Görüşme, katılımcıların izniyle ses kayıt aracıyla kayıt altına alınmış daha sonra yazıya dökülüp içerik analizi yapılmıştır.

Araştırmanın alışma grubunu Elazığ, Muş ve Van illerinde görev yapan 5 maarif müfettişi, 5 akademisyen, 5 okul yöneticisi, 5 okulöncesi ğretmeni ve 5 sınıf ğretmeni olmak üzere toplam 25 eğitimci oluşturmaktadır. Bu eğitimciler amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu veya zincir örnekleme diye tabir edilen örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

Çalışmanın sonucunda Türkiye'ye özgü yeni bir alternatif okul modeli geliştirilmiştir. Organik Okul Modeli, eğitimciler tarafından genel anlamda olumlu bulunarak, çocukları hayata hazırlayacak, doğayla buluşturacak, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayacak, çocukların bilişsel becerilerinin yanı sıra, duyuşsal ve psikomotor becerilerini de geliştirecek, hayata geirilebilirse eğitime katkı sunabilecek önemli bir çalışma olarak görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Organik Okul, Organik Okul Modeli, Organik Eğitim, Alternatif Okul.

ABSTRACT

Master's Thesis

VIEWS OF EDUCATORS ABOUT ORGANIC SCHOOL WHICH IS AN ALTERNATIVE MODEL IN EDUCATION

Emir Feridun ÇALIŞKAN

Firat University

Institute of Education

Department of Primary Education

Science of Primary School Teaching

Elazığ 2015, Page: XIV +132

The primary purpose of this study is to compose an alternative school model that can be implemented in Turkish education system and to determine the ideas of educators (education inspectors, academicians, school directors, kindergarten and primary school teachers) about this model.

This research was planned according to the qualitative research approach and here, one of the methods of qualitative research, the phenomenology was used. At the process of composing Organic School Model firstly the four components of objectives, content, education process, and evaluation were constituted based upon literature review. After that, in order to get suggestions and opinions about Organic School Model, data were collected from educators.

As the means of data collection semi-structured interview technique was used. Before stating their opinions about school model, participants were watched a package. The necessary information and visuals about school are available in that video.

Especially there was given information about that school model focusing on the four components of education program; objectives, content, education process and evaluation. And then nine questions in the interview form were asked to the participants. Interview was recorded with a tape recorder on participants' permission and then put down on paper for the content analysis.

The work group of research consisted of 5 education inspectors, 5 academicians, 5 school directors, 5 kindergarten and 5 primary school teachers; that is, 25 educators working in Elazığ, Muş and Van. These educators were chosen by means of one of the purposive sampling called chain or snowball sampling.

As a result of the research, an alternative school model peculiar to Turkey was developed and that model was approved by the educators. It is thought that this school will prepare students for real life, involve them in nature, provide them with learning through experience and improve their affective and psychomotor skills besides cognitive ones. In short, this school model was considered to be an important study contributing to education if could be adopted.

Key Words: Organic School, Organic School Model, Organic Education, Alternative School.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
BEYANNAME	II
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	XII
EKLER LİSTESİ	XIII
KISALTMALAR LİSTESİ	XIV
SİMGELER LİSTESİ	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. GİRİŞ.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2.1. Alt Amaçlar.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Tanımlar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Kavramsal Çerçeve	5
2.1.1. Eğitim ve Okul.....	5
2.1.1.1. Eğitim Kavramı.....	5
2.1.1.2. Eğitim ve Okulların Tarihsel Döngü İçindeki Gelişimi.....	7
2.1.1.3. Günümüz Eğitiminin Felsefi Temelleri	11

2.1.1.4. Günümüz Eğitiminin Psikolojik Temelleri.....	15
2.1.1.5. Günümüz Eğitiminin Sosyolojik Temelleri.....	18
2.1.1.6. Eğitim ve Okulla İlgili Eleştirel Yaklaşımlar	20
2.1.2. Alternatif Okullar ve Eğitim Uygulamaları	23
2.1.2.1. Jean Jacques Rousseau ve Naturalist Eğitim Yaklaşımı.....	27
2.1.2.2. Ev Okulu (Home Schooling)	28
2.1.2.3. Montessori Okulları	30
2.1.2.4. Waldorf Okulları.....	32
2.1.2.5. Reggio Emilia Okulları.....	35
2.1.2.6. Sözleşmeli Okullar (Charter Schools)	36
2.1.2.7. Mıknatıs Okullar (Magnet Schools)	37
2.1.3. Günümüzde Değişen Öğrenci Profili.....	38
2.1.3.1. Dijital Dünya ve Eğitim.....	38
2.1.3.2. Teknolojik Bağımlılık.....	40
2.1.4. Organik Okul ve Eğitim.....	44
2.1.4.1. Bir Kavram Olarak Organik Okul ve Eğitim.....	44
2.1.4.2. Marietta Johnson ve Organik Okulun Tarihçesi	46
2.1.4.3. Organik Okulun Eğitim Felsefesi	48
2.1.4.4. Organik Okul'un Genel Amaçları.....	49
2.1.4.5. Organik Okul'un Fiziksel Ortamı, Öğretmen ve Öğrenci Özellikleri	51
2.1.5. Organik Okul'da Müfredat Programı	54
2.1.6. Organik Okul'un Etkinlik ve Uygulama Alanları.....	55
2.1.6.1. Organik Eğitim Alanı.....	55
2.1.6.2. Mini Hayvanat Bahçesi.....	56
2.1.6.3. Suda Yaşam Merkezi	57

2.1.6.4. Organik Tarım Alanı.....	57
2.1.6.5. Organik Oyun Alanı.....	58
2.1.6.6. Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları.....	61
2.1.7. Organik Okul ve Eğitiminin Özellikleri	62
2.1.8. Organik Okul’da Eğitim Durumu	64
2.1.9. Organik Okulda Ölçme ve Değerlendirme	68
2.2. İlgili Araştırmalar	71
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	75
III. YÖNTEM	75
3.1. Araştırmanın Modeli.....	75
3.2. Çalışma Grubu	75
3.3. Verilerin Toplanması	76
3.4. Verilerin Analizi	77
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	79
IV. BULGULAR VE YORUMLAR	79
4.1. Organik Okul Modeli.....	79
4.1.1. Organik Okul ve Eğitimin Tanımı, Felsefesi ve Amaçları	79
4.1.2. Organik Okul Modeli’nin Eğitim Ortamı ve Muhtevası	80
4.1.3. Organik Okul Modeli’nde Eğitim Durumu	82
4.1.4. Organik Okul Modeli’nde Değerlendirme.....	83
4.2. Eğitimde Alternatif Bir Okul Modeli Olarak Organik Okul’a İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri	84
4.2.1. Bilişim ve Teknolojinin Çocuklar Üzerindeki Etkilerine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	85
4.2.2. Organik Okul Modeli’nin Amaçları/ Hedeflerine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	87

4.2.3. Organik Okul Modeli'nin İçerik/ Muhtevasına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	90
4.2.4. Organik Okul Modeli'nin Eğitim Durumu/ İşlenişe Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	92
4.2.5. Organik Okul Modeli'nin Değerlendirme/ Sınama Durumlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	94
4.2.6. Organik Okul Modeli'nin Olumlu Yönleri/ Avantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	97
4.2.7. Organik Okul Modeli'nin Sınırlılıklarına/ Dezavantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	100
4.2.8. Organik Okul Modeli'nin Yaş Gruplarına Göre Uygulanabilirliğine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	102
4.2.9. Organik Okul'a İlişkin Diğer Görüşler	104
BEŞİNCİ BÖLÜM	107
V. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	107
5.1. Sonuçlar	107
5.2. Öneriler	111
KAYNAKLAR	113
EKLER.....	124
ÖZGEÇMİŞ	132

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Eğitim ve Okulun İşlevleri.....	10
Tablo 2. Eğitim Felsefeleri (Ornstein, 1998)	14
Tablo 3. Katılımcı Grubun Demografik Özelliklerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları	84
Tablo 4. Bilişim ve Teknolojinin Çocuklar Üzerindeki Etkileri Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	85
Tablo 5. Organik Okul Modeli'nin Amaçları/ Hedeflerine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	88
Tablo 6. Organik Okul Modeli'nin İçerik/ Muhtevasına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	90
Tablo 7. Organik Okul Modeli'nin Eğitim Durumu/ İşlenişe Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	92
Tablo 8. Organik Okul'da Değerlendirme/ Sınama Durumlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	95
Tablo 9. Organik Okul Modeli'nin Olumlu Yönleri/ Avantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	98
Tablo 10. Organik Okul Modeli'nin Sınırlılıklarına/Dezavantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	100
Tablo 11. Organik Okul Modeli'nin Yaş Gruplarına Göre Uygulanabilirliğine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri	102

EKLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Ek- 1 Görüşme Formu	124
Ek- 2 Günlük Ders Planı Örnekleri	125
Ek- 3 Günlük Ders Planı Örnekleri	126
Ek- 4 Günlük Ders Planı Örnekleri	127
Ek- 5 Günlük Ders Planı Örnekleri	128
Ek- 6 Günlük Ders Planı Örnekleri	129
Ek- 7 Organik Okul Tanıtım Videosu DVD'si	130
Ek- 8 İntihal Raporu	131

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
FATİH	: Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
TIMMS	: Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması
TDK	: Türk Dil Kurumu

SİMGELER LİSTESİ

Akt.	: Aktaran
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
çev.	: Çeviren

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Bilgi ve bilim durağan olmanın aksine; değişen, dönüşen ve gelişen kavramlardır. Günümüzde imkânların ve kaynakların genişlemesiyle birlikte çok daha hızlı bir gelişim ve değişim yaşanmaktadır (Yılmaz, 2007). İnsanlar baş döndürücü bir hızla ilerleyen gelişmeleri an be an takip ederek kendisini yeni bilgilerle donatmakta ve öğrendiği yeni bilgileri kendi hayatlarına transfer etmektedirler. İnsanlık teknoloji yarışında bir adım daha önde olmak için yarışırken diğer taraftan insanlığı büyük bir tehlike beklemektedir: İnsanın doğadan kopuşu ve sağlıksız yaşam.

Doğadan bu hızla kopuşun neticesinde tüm insanlığı etkileyen maddi ve manevi tahribatlar meydana gelmektedir. Eğitim ortamlarımızda da bu büyük tehlikenin yansımaları yaşanmaktadır. Bunun nedeni sadece teknoloji bağımlılığı değildir. Ancak dijital dünyanın, genel anlamda tüm insanlığı, özelde ise çocukları etkilediği yadsınamaz bir gerçektir.

Çevremizi gözlemlediğimizde, özellikle kentleşmiş şehirlerde artık zamanlarının büyük bölümünü dışarıda arkadaşlarıyla oyun oynayarak geçiren, toprak ve çamurla üstü kirlenmiş şekilde, enerjisini sokakta koşturarak atıp evine bitkin gelen ve akşam erken uyuyan çocuklarımızın sayısı maalesef gittikçe azalmaktadır. Bunun yerine evden dışarı çıkmak istemeyen, güneş yüzü görmeyen, doğadan uzaklaşan, doğada yaşayan canlılara yabancılaşan, bir el becerisi olmayan, hayatında hiç tohum ekme ya da fidan dikme deneyimi yaşamamış, çoğu zaman hareketsiz kalarak ve sağlıksız beslenerek obez olan, dijital dünyaya bağımlı, oyun denince aklına sadece sanal oyunlar gelen, ekrana uzun süre bakmaktan gözleri bozulan, zamanının büyük bölümünü sosyal paylaşım sitelerinde sörf yaparak ve oyun oynayarak geçiren, akıllı telefonunu elinden düşürmeyen, gece yetişkinlerden bile geç uyuyan, kendisini odasına hapsetmiş çocuklarla karşılaşmaktayız.

Özellikle de internetin hayatımıza girmesiyle bitlikte nice hayatlar bir monitörün önünde geçmekte, zararlı radyasyonlarıyla sağlık durumlarını etkilemekte, insanların toplum içinde geçirdiği süre azaltmakta, dolayısıyla insanları asosyal bir varlığa dönüştürmekte, sanal dünyadaki dolandırıcılara ve insan avcılarına yem olmaktadır.

Bu çalışmada, araştırma problemi olarak ele alınan tüm bu problemlerin çözümüne katkı sunmak adına, alternatif bir yaz okulu modeli olarak “Organik Okul Modeli” geliştirilmeye çalışılmış ve bu modelin Türk Eğitim Sisteminde uygulanabilirliğine yönelik eğitimcilerin görüşleri alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Türk Eğitim Sistemi’nde uygulanabilir ve devlet okullarındaki müfredatı destekler nitelikte, alternatif bir yaz okulu modeli olarak Organik Okul Modelini oluşturmak ve bu modele ilişkin eğitimcilerin (maarif müfettişleri, akademisyenler, okul yöneticileri, sınıf ve okulöncesi öğretmenleri) genel görüşlerini tespit etmektir.

1.2.1. Alt Amaçlar

Araştırmanın temel amacına uygun olarak araştırma kapsamında aşağıda yer alan alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Alternatif bir eğitim modeli olarak, Organik Okul (amaç, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme bakımından) nasıl bir modeldir?
2. Bilişim ve teknolojinin çocuklar üzerindeki etkilerine yönelik eğitimcilerin görüşleri nelerdir?
3. Organik Okul Modeli’ne ilişkin belirlenen amaçlara/hedeflere yönelik eğitimcilerin görüşleri nelerdir?
4. Organik Okul Modeli’ne ilişkin belirlenen içeriğe/ muhtevaya yönelik eğitimcilerin görüşleri nelerdir?
5. Organik Okul Modeli’ne ilişkin belirlenen eğitim durumları/ işlenişe yönelik eğitimcilerin görüşleri nelerdir?
6. Organik Okul Modeli’ne ilişkin belirlenen değerlendirme/ sınama durumlarına ilişkin eğitimcilerin görüşleri nelerdir?
7. Eğitimcilerin görüşlerine göre Organik Okul’un olumlu/ avantajlı yönleri nelerdir?
8. Eğitimcilerin görüşlerine göre Organik Okul’un sınırlılıkları/ dezavantajlı yönleri nelerdir?

9. Organik Okul Modelinin Türk Eğitim Sisteminde yaş gruplarına göre uygulanabilirliği hakkında eğitimcilerin görüşleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde toplumlar teknoloji temelli bir dünya düzenini benimsemiş durumdadırlar. Artık yeryüzünde teknoloji ile bütünleşmiş bir insanlık bulunmaktadır. Özellikle iletişim alanında internet, telefon, televizyon ve radyo ile ulaşım alanında uçak, tren ve otomobil gibi teknoloji ürünleri günümüzün adeta vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. Dijital ağların insanlığı kuşattığı günümüzde, teknolojik ilerlemelerin eğitim alanında da kullanılması, teknolojideki hızlı gelişimin doğal ve kaçınılmaz bir sonucudur. Çünkü eğitimle bireyler hayata hazırlanmaktadır.

Dijital çağ olarak adlandırılan dünyamıza çocukları hazırlamak, ancak teknoloji destekli bir eğitimle mümkündür. Bu bağlamda Eğitim koşulları, ortamları, araç-gereçleri ve yöntemleri teknolojik dönüşümlere tabi tutulmakta, gerek dünya da gerekse ülkemizde çeşitli projelerle teknoloji sınıfları kurulmaya devam edilmektedir. Ancak bu teknolojik dönüşümün çocukları teknoloji bağımlısı haline getirmemesi için de gerekli önlemler alınmalıdır.

İnsanlık, çağımızın bir gereği olarak teknolojiyle bütünleşmiş olsa da bu araçlar doğru, sınırlı ve kontrollü kullanılmadığı takdirde fiziksel, duygusal, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik anlamda önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin tabletler, akıllı telefonlar, dizüstü bilgisayarlar vb. araçların uzun süreli kullanımı, zamanla bağımlılık oluşturmaktadır. Diğer taraftan, dijital araç gereçler ve oyunlar, çocukları sokaklardan arkadaşlarından alıkoymakta gerçek hayattan kopuk, sağlıksız, asosyal bireyler türemektedir. Bir yandan eğitim kurumları teknoloji ürünleriyle donatılırken, diğer yandan bunun gibi bağımlılıkları engellemek adına alternatif eğitim politikaları üretilmelidir. Bu çalışmada sunulan Organik Okul Modeli'nin ülkemiz eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Organik Okul'da çocuklar, doğayla kurulan somut ilişkiler yoluyla eğitim görecektir, insan ve doğa arasındaki ilişkiyi daha iyi anlayabilecek ve bir insanlık mirası olan doğayı sahiplenmenin önemini kavrayacaklardır. Böylece doğayı koruma sorumluluğunu hissedip gelecek nesillere de bu mirası bırakmak için çaba sarf edeceklerdir.

Özetle bu çalışma kapsamında geliştirilen Organik Okul Modelinin, özellikle Milli Eğitim müfredatını daha ileriye taşıma hedefine ve eğitim-öğretim programlarının oluşturulması sürecine önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma kapsamında alınan görüşler Elazığ, Muş ve Van illerinde görev yapan 25 eğitimciyle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Organik Eğitim: Bireylerin doğal bir ortamda, doğal öğretimsel araç-gereçler ve yaşamsal deneyimlerle, okul ve yaşam arasında güçlü ilişkiler kurmasını sağlamak ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken temel bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılması amacıyla yapılan eğitimsel ve öğretimsel faaliyet sürecidir.

Organik Okul: Bireylerin doğal bir ortamda, doğal öğretimsel araç-gereçler ve yaşamsal deneyimlerle, okul ve yaşam arasında güçlü ilişkiler kurmasını sağlamak ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken temel bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılması amacıyla yapılan eğitimsel ve öğretimsel faaliyetlerin yürütüldüğü alternatif bir okul modelidir.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın kavramsal çerçevesi ve problem durumuyla ilgili araştırmaların özetine yer verilmiştir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde, araştırmanın konusu ile ilgili genel bilgiler verilerek bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

2.1.1. Eğitim ve Okul

2.1.1.1. Eğitim Kavramı

Eğitim sözcüğü, günümüzde “maarif”, “talim”, “terbiye”, “tedrisat” hatta “öğretim” gibi kelimelerin taşıdığı anlamların tümünü ifade edecek şekilde kullanılmaktadır. “Eğitim” sözcüğünün İngilizce karşılığı olan “education” sözcüğü, Latince beslemek, dışarı çekmek, yetiştirmek, bir şeye doğru götürmek gibi anlamlara gelen “educare” kelimelerinden türetilmiştir. Bu anlamda, Latince kökeni itibariyle eğitim, çocuğu bilgiyle beslemek, onun yetenek ve potansiyelini ortaya çıkarmak ve yetiştirmek gibi anlamlara gelmektedir. Önceden İngilizce kullanımıyla hem bitki ve hayvanların hem de çocukların bakım ve yetiştirilmeleri anlamında kullanılırken günümüzde bitki ve hayvanlar için bakım, çocuklarda ise sadece insana özgü bir özellik olarak eğitim kelimesi kullanılmaktadır (Gezer, 2007).

Başlangıcı insanlık tarihi ile birlikte ele alınan eğitim, insanlığın en önemli inceleme alanlarından birisidir (Çıkılı, 2007). İlk olarak ailede daha sonraları okul ve diğer sosyal kurumlarda karşılaştığımız eğitim, insanlık tarihinde sürekli sorgulanan bir kavram olagelmiştir. Bu sorgulamalar ve araştırmaların sonucunda da eğitim üzerine birçok tanımlama yapılmıştır.

Eğitim tanımlamalarının çok fazla olması, tanımın dayandırıldığı felsefi görüşlerin farklılıklarından ileri gelmektedir. Örneğin, İdealizme göre eğitim; insanın bilinç(siz)lice tanrıya ulaşmak için sürdürülen aralıksız bir çaba; Realizme göre, yeni kuşağa kültürel kalıtı aktararak onları topluma uyuma hazırlama süreci; Natüralizm’e göre, kişinin doğal olgunlaşmasını artırma ve onun bu özelliğini göstermesini sağlama işi; Pragmatizm’e göre eğitim, kişiyi toplumda kalifiye ve verimli bir kişi yapmak için

koşulan toplumsal bir iş; Marxizm'e göre, insanı çok yönlü eğitime, doğayı denetleyerek onu değiştirecek ve üretimde bulunacak biçimde yetiştirme sürecidir (Kaygısız, 1997).

Günümüzde en genel anlamıyla kabul gören eğitim tanımlarına bakılacak olursa Ertürk'e (1972) göre eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir.

"Eğitim, kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi, ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırması yolundaki çalışmaların tümüdür" (Akyüz, 1999).

Eğitim, bireyde kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel, 2006).

"Eğitim, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Eğitim, çevre ayarlaması yoluyla kişinin davranışlarını istedik yönde değiştirme ve değerlendirme sürecidir" (Sönmez, 2002).

Durkheim'e göre "Eğitim, çocukta fiziksel entelektüel, ahlaki hallerin uyandırılması, geliştirilmesi faaliyetidir".

Kant'a göre "Eğitim; insanın mükemmel hale getirilmesidir"

Eğitim; insanı bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal yönden geliştirme, bir ilişkiler ağı ortamında toplumsallaştırma, milli kültür ve evrensel değerlerle donatmak ve sağlıklı bir yaşam sürmesini sağlayacak bilgi ve beceri kazandırma çabaları olarak tanımlanabilir (Gezer, 2007).

Eğitimin sosyal bir değiştirme süreci olduğunu belirten Büyükkaragöz (1994) eğitimi; bireylerin yeteneklerinin gelişmesinin en iyi şekilde gerçekleşmesi için seçkin, kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan bir kavram olarak tanımlamıştır.

Bu tanımlar incelendiğinde genel anlamda eğitimin ağır basan üç özelliğinin bulunduğunu söylemek mümkündür. Birincisi, bireyin davranışlarının amaçlanan yönde değiştirilmesi; ikincisi, bireyde davranış değişikliğinin kendi yaşantısı yoluyla gerçekleştiği, üçüncüsü, eğitimin planlı ve bir program dâhilinde gerçekleşen bir süreç olduğudur.

Eğitimin gerçekleştirildiği mekânlara ilişkin günümüz bilgi toplumunda daha çok kabul gören görüş, eğitimin sadece sınıf ve okul ortamı ile sınırlandırılmayacağı yönündedir. Okul, artık bireyin eğitim sürecinin çok sınırlı bir boyutunu oluşturmakta ve bireylerin farklılaşmasında bir aracı konumundadır (Özdemir, Yalın ve Sezgin, 2012). Bu açıdan geçmişten günümüze eğitim ve eğitim ortamları açısından çeşitli alternatifler oluşturulmuştur.

2.1.1.2. Eğitim ve Okulların Tarihsel Döngü İçindeki Gelişimi

Geçmişini anlamak, bugünü yönetmek ve geleceği planlamak açısından oldukça önem arz etmektedir. Geçmişten günümüze eğitim-öğretim faaliyetleri adına neler yapıldığı, nasıl yapıldığı, kimler vasıtasıyla, hangi yöntem ve tekniklerle yapıldığı, öte yandan eğitim-öğretimin ne zaman başladığı, okul kurumunun ne zaman ortaya çıktığı ve niçin böyle bir kuruma gereksinim duyulduğu gibi soruların cevabı ancak tarihi verilerden yola çıkarak elde edilebilmektedir (Öksüzoğlu, 1999). Bu açıdan çalışmamızın başında günümüz modern eğitiminin temelini oluşturan Avrupa’da eğitim tarihi incelenmiştir.

Eğitimin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Diğer bir deyişle insan eğitimi, insanın var oluşundan bugüne dek süregelen bir faaliyettir. Çünkü insanoğlunu diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliği aklının bulunmasıdır. Akıl ise eğitim yoluyla işlenebilen bir cevherdir. Bu cevherin kullanılmasında “eğitim” çok önemli bir araçtır (Yangın, 2011).

İnsanoğlunun eğitim sürecine, her insanın katkısı olmakla birlikte bazı düşünürlerin daha çok katkısı olmuştur. Bu bağlamda önceleri ailelerin, sonraları toplumun en yaşlı fertlerinin, daha sonraları ise bu iş din adamları tarafından yapılmaya başlanmıştır. Dinsel düşünceler, uygulamalar, insanlık tarihinin ilk dönemlerinden başlayarak eğitim kurumlarını etkilemiştir. Buna bağlı olarak ta ilk planlı eğitim veren okulların dinsel eğitim veren okullar (tapınak okulları), ilk öğretmenlerin de din adamları olduğu görülmektedir (Başar, 2009)

Bugünkü batı uygarlığı, temellerini Eski Yunan ve Eski Roma devletlerine dayandırmaktadır. Antik çağ uygarlıklarının tümünde eğitim ailede başlamakta daha ileriki yaşlarda ise çocukların eğitiminde din adamları söz sahibi olmaktadır. Eski Yunanlardaki şehir devletlerin eğitim sistemine bakıldığında cinsiyet ve fiziksel

özellikler dikkate alınarak ayrımcı bir uygulama sürdürüldüğü görülmektedir. Asil ve varlıklı ailelerin çocuklarına ileri yaşlarda tıp, coğrafya, matematik ve astronomi konularından oluşan bir eğitim verilmekteydi. Bu okullara toplumun alt sınıflarından kişilerin çocukları gidememekteydi. Dönemin eğitim anlayışına bakıldığında ise ezber, sıkı bir disiplin ve dayanın benimsendiği görülmektedir (Tunç, 2009). Isparta şehir devletinde ise eğitimin en önemli amacı savaşçı yetiştirmek olduğundan çocuklardan sadece kuvvetli olanların hayatta kalmalarına izin verilmekte, zayıf yapılı olanlar ise ya öldürülmekte ya da tenha bir yere bırakılarak ölüme terk edilmekteydi.

Ortaçağ Avrupa'sında eğitimle alakalı kayda değer bir gelişme olmamış aksine gerilediği söylenebilmektedir. Çünkü dönemin Avrupa'sında Hıristiyanlığın etkisiyle skolâstik düşünce benimsenmiş, eğitim dinselleşmişti. Dolayısıyla da eğitimin uygulayıcıları din adamlarıydı. Bu dönemde soyluların eğitimine önem verilmiş olup, eğitimin saray duvarlarını aşamadığı söylenebilir. Ortaçağ doğu toplumlarında ise eğitim ve araştırmaya önem verilmekte olup din okumaya, incelemeye ve sorgulamaya engel değildi. Farabi, İbn-i Sina, Gazali, İbn-i Rüşd gibi İslam bilginleri döneme ve eğitime damga vuran isimlerdi (Arslan, 2007).

Avrupa'da eğitimdeki değişim hareketleri 15. Yüzyılda Rönesans'la başlayıp Reformla devam etmiştir. 'Yeniden doğuş' anlamına gelen Rönesans çağında, Avrupa'da yeni devletlerin ortaya çıkması, bunların yönetiminin ve savunmasının, bilgili memurlar ve subaylar gerektirmesi "yeni tip bir okul" oluşumunu zorunlu kılmıştır (Yılman, 2006). Reform ise dine ya da kiliseye yönelik iyileştirme hareketidir. Rönesans ile Reform hareketlerinin ortak noktası ise her ikisinin de skolâstiğe karşı çıkmaları ve insan kişiliğine değer vermeleridir (Yangın, 2011).

Ortaçağın karanlık günlerinden akli ve bilimi ön plana çıkaran "akılcılık" dönemine geçişi ifade eden "Aydınlanma Dönemi" ise 18. Yüzyıla tekabül etmektedir. Rasyonalizm ve Ampirizm akımlarının hâkim olduğu bu dönemde, eğitimin de akla uygun bir biçimde düzenlenmesi istenmektedir. Bu açıdan insan zihni, doğuştan "boş levha" olarak kabul edildiğinden eğitici, insanı istenilen bir biçime sokabilecek biri olarak kabul edilmektedir (Kıncal, 2009).

Bilim ve teknolojinin ışığında başlayan aydınlanma döneminde egemenlik ilahî iradeye göre değil, yasa koyucunun belirlediği sözleşmelere göre belirlenmiştir. 1689

tarihli İngiliz Haklar Bildirisi, 1775 tarihli Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ile 1789 tarihli Fransız Vatandaş ve İnsan Hakları Bildirgesiyle birlikte aristokratik toplum yapısı yerine eşitlik ve özgürlük temeline dayalı demokratik rejimlere geçiş sağlanmıştır (Kepenekçi, 1999). Daha sonra laik, zorunlu ve parasız eğitim olanakları sağlanmış, eğitim özel ve ayrıcalıklı bir faaliyet alanı olmaktan çıkarak bir kamu hizmeti haline dönüştürülmüştür (Ankay, 1991).

Kısacası eğitimin kitlesel düzeyde yaygınlık kazanması, özellikle sanayi devrimiyle birlikte görülmüştür. Üretimde makineleşmeye geçişle birlikte bu makineleri kullanacak niteliklere sahip işgücünü yetiştirme görevi eğitime yüklenmiştir. Böylece eğitim-öğretimin devletlerin önemli görevleri arasına girdiği söylenebilir (Tunç, 2009). Bilimdeki gelişmeler ışığında her geçen gün eğitim konusunda çeşitli fikirler, düşünceler, projeler ileri sürülmekte ve ilgili ülkeler de kendi eğitim sistemini bu gelişmelere bağlı olarak güncellemektedir.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de tüm toplumlarda kültürel mirasın aktarımı eğitim kurumları aracılığı ile yapılmaktadır. Çocuk, toplumun kültürel birikimlerini okul aracılığı ile öğrenir ve bunları içselleştirir. Bu açıdan okul, bir toplumun bilgi ve değerlerini aktarmak, gerekli bilim adamları ve uzmanları yetiştirmek, böylece toplumun hem maddi hem de manevi olarak kalkınmasını sağlamak üzere kurulan sosyal bir kurumdur (Çelikkaya, 1998). Dolayısıyla geçmişten günümüze okullar yapı, amaç ve işlevleri yönünden bazı değişikliklere uğrasa da her zaman için öğrenmenin gerçekleştiği yer olma vasfını kendinde barındırmıştır (Şişman, 2002).

Okul, içinde bulunduğu çevreden ve toplumdan kopuk ve bağımsız bir yaşam alanı değildir. Yalnızca bilgilerin aktarıldığı bir kurum da değildir. Okul aynı zamanda bireyleri içinde yaşadıkları toplumdaki bazı rol ve konumlara da hazırlamaktadır. Bir okulun etkili olabilmesi için aşağıda belirtilen bütün işlevleri en üst düzeyde gerçekleştirmesi beklenmektedir. Okulun çeşitli yönlerden işlevlerini Tablo 1.'de Cheng (1996; Akt. Şişman, 2002) şu şekilde belirtmiştir:

Tablo 1. Eğitim ve Okulun İşlevleri

	Ekonomik İşlevler	Sosyal İşlevler	Politik İşlevler	Kültürel İşlevler	Eğitsel İşlevler
Bireysel Yönden	<ul style="list-style-type: none">• Bilgi ve beceri eğitimi• Mesleki eğitim	<ul style="list-style-type: none">• Psikolojik gelişim• Sosyal gelişim• Potansiyel gelişim	<ul style="list-style-type: none">• Vatandaşlık tutum ve becerilerinin geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Kültürlenme• Değerler, normlar ve inançlar içinde sosyalleştirme	<ul style="list-style-type: none">• Nasıl öğrenileceğini ve gelişileceğini öğrenme
Kurumsal Yönden	<ul style="list-style-type: none">• Ortak yaşama alanı• Ortak çalışma alanı• Ortak bir hizmet örgütü olarak okul	<ul style="list-style-type: none">• Ortak sosyal birim/sistem• Ortak insan ilişkileri sistemi, topluluk	<ul style="list-style-type: none">• Politik sosyalleştirme yeri• Politik koalisyon• Politik söylem ya da eleştiri yeri	<ul style="list-style-type: none">• Kültürü aktarma ve yeniden üretme yeri• Kültürel yenilenme ve bütünleşme yeri	<ul style="list-style-type: none">• Öğrenme ve öğretim yeri• Bilgiyi paylaşma yeri• Eğitimsel değişme ve gelişme yeri
Okulun Çevresi Yönünden	<ul style="list-style-type: none">• Okul çevresinin ekonomik ihtiyaçlarını karşılama işlevi	<ul style="list-style-type: none">• Okul çevresinin sosyal ihtiyaçlarını karşılama işlevi	<ul style="list-style-type: none">• Okul çevresinin politik ihtiyaçlarını karşılama işlevi	<ul style="list-style-type: none">• Okul çevresinin kültürel ihtiyaçlarını karşılama işlevi	<ul style="list-style-type: none">• Okul çevresinin eğitsel ihtiyaçlarını karşılama işlevi
Toplum Yönünden	<ul style="list-style-type: none">• Nitelikli işgücünün yetiştirilmesi• Ekonomik davranışların değiştirilmesi• İnsan gücü yapısına katkı	<ul style="list-style-type: none">• Sosyal bütünleşme• Sosyal hareketlilik• Sosyal eşitlik• İnsan kaynaklarının seçilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Politik meşrulaştırma• Politik yapıyı koruma ve sürdürme• Demokrasiyi güçlendirme	<ul style="list-style-type: none">• Kültürel bütünleşme ve süreklilik• Kültürel yeniden üretim• Kültürel sermayenin üretimi	<ul style="list-style-type: none">• Eğitim uzmanlarının geliştirilmesi• Eğitim yapılarının geliştirilmesi• Bilginin paylaşılması
Uluslararası Yönden	<ul style="list-style-type: none">• Uluslararası yarışma• Ekonomik işbirliği	<ul style="list-style-type: none">• Küresel köy• Uluslar arası dostluk	<ul style="list-style-type: none">• Uluslararası koalisyon• Uluslararası anlayış	<ul style="list-style-type: none">• Kültürel farklılıkları takdir etme	<ul style="list-style-type: none">• Küresel eğitimin gelişimi

Turan (2008) tipik bir okulun sahip olması gereken pedagojik amaçlarına örnek olabilecek yönleri ise şöyle sıralamaktadır:

- Öğrencilerin çok yönlü akademik başarısını gerçekleştirmeli,
- İşbirliğine dayalı çalışma alışkanlıkları kazandırmalı,
- Toplumun sahip olduğu insani değerleri kazandırmalı,
- Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerini sağlamalı,

- Öğrencilerin kendilerine güvenlerini güçlendirmeli,
- Öğrencilerin kendi yeteneklerini keşfetmelerini sağlamalı,
- Öğrencilerde merak ve heyecan uyandırmalı,
- Dayanışma ve yardımlaşma değerlerini kazandırmalı,
- Farklılıklar içinde birlikte yaşamayı öğretmelidir.

Bilim adamı ve eğitimciler çocuk psikolojisine en uygun metot ve ortamlarda eğitim verilmesi amacıyla bunun gibi bir takım öneriler sunmaktadır. Bu çalışma da eğitimin kalitesini arttırmaya yönelik yeni bir okul modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Organik Okul, eğitim-öğretim faaliyetlerinde kaliteyi ve etkinliği arttırmaya yönelik alternatif bir yaz okul modeli çalışmasıdır.

2.1.1.3. Günümüz Eğitiminin Felsefi Temelleri

Felsefenin ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı, belli başlı inceleme alanlarının neler olduğu ve sorgulamalarından bahsetmek, günümüz eğitiminin felsefeyle olan ilişkisini anlamamızı kolaylaştıracaktır.

Felsefe, kelime anlamı olarak ‘phillia’ sevgi; ‘sophia’ bilgi, bilgelik anlamındadır (Akarsu, 1979). Buna göre felsefenin, terim anlamı olarak ‘bilgelik sevgisi’, ‘bilgelik peşinden koşma’ anlamına geldiğini söylemek mümkündür. Antik çağ filozoflarından Sokrates, felsefeyi “neleri bilmediğini bilmek” olarak tanımlamıştır. Gutek (1997) felsefeyi en genel anlamda, insanın evren ve evrenin insanlarla ilişkisi üzerine sistematik, derinlemesine düşünmesi sonucunda oluşmuş bir bilgi alanı olarak tanımlamaktadır. Yıldırım (1987) ise felsefeyi, insanın niteliğini, yaşadığımız dünyanın yapı ve işleyişini anlama çabası olarak tanımlamıştır.

Ortaya çıkış sürecine bakıldığında mitos, din ve şiirden doğan felsefe, zaman içinde taşıdığı bu unsurlardan arınıp bilimsel ve özgür düşünmenin temellerini atarak geliştiği ve ilk dönemlerdeki tüm bilimleri içine alan yapısından sıyrılıp, günümüzde ayrı bir bilim alanı olarak ele alınmakta olduğu görülmektedir. Bilimin alt dallara ayrılması ile birlikte her bilim dalında bir felsefe gelişmeye başlamıştır. Günümüzde, fizik, kimya, biyoloji, matematik, sosyoloji, psikoloji, tarih, sanat ve eğitim gibi bütün bilim alanlarına ilişkin felsefeler bulunmaktadır (Sönmez, 2002).

Dönemin felsefesiyle ilgili olan kişilere ise filozof denmiştir. Her filozof “insan nedir?” sorusunun cevabını arama çabasıdadır. Çünkü bir filozofun olup bitene karşı

bakış açısının temelini ‘insan’dan neyi anladığı ve onu nasıl bir varlık olarak gördüğü oluşturur. Bu savı destekleyen Çotuksöken (1995)’de her filozofun düşünme doğrultusunu belirleyen bir insan anlayışının olduğunu vurgular. Demek ki felsefede üzerinde düşünülen sorular, insanın kendini tanıması ve bilmesi merakından ileri gelmektedir.

İnsanlığın yüzyıllar boyu süregelen çözmeye uğraştıkları evrensel sorunları bulunmaktadır. Felsefe bunlara cevap aramaya çalışır. Bu evrensel boyuttaki sorunların bir kısmı bugüne kadar geçici çözümlere ulaştırılmış; bazıları ise hala çözülememiştir. ‘Gerçek nedir; insanın evrendeki yeri nedir; insanın kendini kontrolü ne derece elindedir; doğru ile yanlış arasındaki fark nedir?’ gibi birçok sorun, felsefenin alanını oluşturmaktadır. Bu açıdan felsefenin Ontoloji, Epistemoloji ve Aksiyoloji gibi uğraş alanları bulunmaktadır. Ontoloji, diğer bir adıyla Metafizik, hakikatin ne olduğu peşindedir. Epistemoloji, bilgi kuramı olup bilme sürecini keşfetmeye çalışır. Aksiyoloji ise değerlerle ilgilenen, değerlerin kaynağı, niteliği sınıflaması ve insanlıkla ilişkisi üzerinde durur (Fidan ve Erden, 1987).

İnsan doğasını ortaya koymaya yönelik araştırmalarında, filozoflar, bakış açılarına göre yorum getirmişlerdir. Akdağ (2006) ise, bu konuyla ilgili olarak “insan nasıl görülüyorsa, ona göre bir sistem kurma çabası ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda insan, doğası gereği saldırgan mı, uysal mı; bencil mi, özgeci mi; otoriter mi, demokratik mi; bireysel mi, toplumsal mı; ruhsal bir varlık mı, maddesel bir varlık mı; ya da insan doğası gereği iyi mi, kötü mü? Şeklinde birçok karşıt kutup oluşturmak mümkündür” diyerek, felsefenin sorgulama biçimlerini ortaya koymuştur.

Felsefi bilginin insan yaşamına kazandırdıklarını, Yiğit (2003) şu şekilde ifade etmektedir.

- Dünyaya ve olaylara bakış açımızı değiştirir. İnsanı olgunlaştırır ve hoşgörü kazandırır.
- İnsan çevresinde olup bitenleri körü körüne kabullenmeyip olgu ve olaylara eleştirel ve sorgulayıcı yaklaşmasını, başkalarının düşünce ve yaklaşımları ile değil kendi akıl ve düşünce gücüyle olayları kavramasını sağlar.
- Kişiye kendi görüşlerinin dışında görüşlerinde olabileceğini, başka insanların da doğru düşünebileceğini kavratır. Diğer insanların görüşlerine saygı

duymayı, onlara karşı hoşgörölü olmayı, düşünceyi ifade etme özgürlüğünün önemini kavratır.

- Evreni ve insanı düşünce temelinde sorgularken, bilime ışık tutar ve gelişmesine yol gösterir. Bilimlerin gelişmesinin temel dinamiğini oluşturur.
- Bilgi toplumunun oluşturulabilmesi için, bilginin üretilmesine katkıda bulunur. Bilimin gelişimini hızlandırır.
- Toplumsal yaşam içerisinde başka insanlarla iletişim kurma, onları anlama ve sorunlarını paylaşmada daha olgun davranışlar kazandırarak yardımcı olur.

Buraya kadar felsefenin ne olduğu, çeşitli sorgulama biçimleri ve inceleme konuları hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Eğitim ile felsefe arasındaki ilişkiyi anlamak şimdi daha anlamlı olacaktır.

Eğitimin tanımı yapılırken, bireyin davranışlarında kasıtlı (bilinçli) olarak davranış değişiminin amaçlandığı vurgulanmaktadır. Bireyin davranışlarının istendik yönde değiştirilmesi, bireysel ve toplumsal düzeyde istenilen bir durumdur. Bu amaçla da, her ülke, yetiştireceği insan tipini belirleyerek, bu insan tipini nasıl yetiştireceğine ilişkin bir eğitim vizyonu çizmektedir. Dolayısıyla da farklı toplumların kendi amaçları doğrultusunda farklı eğitim hedefleri bulunmaktadır. İşte bir toplumda eğitimin “niçin” yapılacağı sorusunun cevabını, “eğitim felsefesi” vermeye çalışır (Özdemir, Yalın ve Sezgin, 2012). “İnsan nedir, Amacı nedir, İnsan hangi davranışlarla donatılmalıdır, İnsan nasıl bir yaşantı sürmelidir, İstendik değişme, kime ve neye göre olmalıdır?” gibi soruların arandığı alan, felsefenin eğitime uygulandığı alan olan eğitim felsefesidir.

Eğitim ile felsefenin etkileşimi sayesinde, eğitim çalışmalarının ve araştırmalarının yönlendirilmesi için sağlam bir temel oluşturulmaktadır. Felsefe, eğitim sistemine, insanların “nasıl” yetiştirileceği konusunda da yol göstermektedir. Böylece, eğitim ile diğer toplumsal olgular arasındaki ilişkiye anlam vermek kolaylaşmaktadır. Eğitim politikalarının belirlenmesinde felsefenin bilgi birikiminden yararlanmaktadır (Kapusuzoğlu, 2006).

Eğitim felsefesi, eğitimin genel sorunlarını inceler, yorumlar ve değerlendirir. Eğitime ilişkin ilkeler, görüşler ve kuramlar üzerinde eleştiriler yaparak yeni ilke, görüş ve kuramlar önermeye çalışır (Başaran, 1992).

Sönmez (2012) ise felsefenin, hedef, içerik, eğitim durumu ve sınama durumlarının oluşturulmasında, felsefe ölçütlerine göre program yapılması esnasında, eğitim sisteminin öğeleri arasında iç tutarlılığın gerçekleşmesini sağlamasında, var olan hedeflere yeni hedefler eklenmesi esnasında, sistemin etkili ve verimli şekilde çalışıp geliştirilmesinde, dayanan sayıtların oluşturulmasında, insanın hayata bakış açısını belirlenmesinde, eğitim durumlarının ve sınama durumlarının düzenlenmesinde eğitime katkı sunduğunu belirtmiştir.

Ornstein (1998), eğitim felsefeleri, dayandıkları felsefi temeller, bu felsefelere göre eğitimin amacı, bilgiye yönelik bakış açıları ve eğitimin rolünün ne olduğuna ilişkin bilgileri Tablo 2 de özetlemiştir.

Tablo 2. Eğitim Felsefeleri (Ornstein, 1998)

EĞİTİM FELSEFESİ	DAYANDIĞI FELSEFİ TEMEL	EĞİTİMİN AMACI	BİLGİ	EĞİTİMİN ROLÜ
DAİMİCİLİK	Realizm	-Mantıklı (Rasyonel) kişileri eğitmek.	-Geçmiş ve devam eden çalışmalara odaklanır.	-Öğretmen, öğrencilerin rasyonel biçimde düşünmelerine yardımcı olur.
		-Akıllı geliştirmek.	-Gerçeklerden yararlanma.	-Sokratik yöntem kullanılır. -Geleneksel değerlerin açık öğretimi söz konusudur.
ESASİCİLİK	İdealizm-Realizm	-Bireylerin zihinsel gelişimine yardımcı olmak	-Temel beceriler ve akademik konular.	-Öğretmen alanında uzman kişidir.
		-Yetenekli kişileri eğitmek.	-Konu alanlarının ilkeleri ve kavramların kullanılması.	-Geleneksel değerlerin yaygın bir şekilde öğretimi söz konusudur.

İLERLEMECİLİK	Pragmatizm (Faydacılık)	-Demokratik ve sosyal yaşamı geliştirmek.	-Bilgi gelişmeye, büyümeye ve yaşayarak öğrenme sürecine yol açar. Aktif öğrenmeye odaklanır.	-Öğretmen, problem çözme ve bilimsel araştırmalarda yol göstericidir.
YENİDEN KURMACILIK	Pragmatizm	-Toplumunu yeniden yapılandırmak ve geliştirmek. -Sosyal reform ve değişme için eğitim.	-Beceri ve konular toplumun problemlerini belirleme ve çözme için gerekli beceri ve konular. -Her zaman aktif öğrenme.	-Öğretmen değişim ve reformun temsilcisidir. Araştırma lideri, proje yöneticisi olarak görev yapar. -Öğrencilerin, insanlığı tehdit eden problemlerin farkına varmalarına yardımcı olur.

2.1.1.4. Günümüz Eğitiminin Psikolojik Temelleri

Psikoloji bilimi, günlük hayatımızda çok sık karşılaştığımız bir terimdir. Kelime anlamı olarak “ruh bilimi” anlamına gelen psikoloji, insan ve hayvan davranışlarını inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2009).

Psikoloji biliminin geliştirdiği ilke ve yaklaşımlar, eğitim sürecinin verimliliğini arttırmak için de kullanılmaktadır. Bu bakımdan eğitim ile psikolojinin birleştiği noktada yeni bir bilim dalı olarak “Eğitim Psikolojisi” doğmuştur. Adından da anlaşılacağı üzere eğitim psikolojisi bir bilim olarak psikoloji ile eğitim biliminin ortak alanıdır.

Eğitimin birçok unsuru olmakla birlikte en temel unsur bireydir. Çünkü tüm değişim ve dönüşümler direkt olarak toplumun çekirdeğini, yani bireyi etkilemektedir. Daha önceki bölümlerde belirtildiği üzere eğitim, belli hedeflere göre insan davranışlarını değiştirme sürecidir. Eğitimin etkili olabilmesi ise insan doğasının doğru bir şekilde anlaşılmasına ve ona göre öğretim ortamlarının yaratılmasına bağlıdır. Eğitimciler çocuklara ve gençlere etkili bir öğretim ortamı hazırlayabilmek için

öğrencilerin ortak gelişim özelliklerini ve ihtiyaçlarını çok iyi anlamak durumundadırlar. Her çocuğun fiziksel yapısı ve gelişim hızı, onun ne yapacağını ve nasıl öğreneceğinin sınırını çizer. İşte tam burada, bireylerin en doğru yöne sevkiniin yapılması esnasında, psikoloji biliminin önemi ortaya çıkmaktadır.

Eğitim psikolojisi, insanların gelişim özelliklerini ve öğrenme ilkelerini inceleyerek, eğitim ortamlarını etkili bir biçimde düzenlemeyi ve eğitim-öğretimi verimli biçimde gerçekleştirmeyi amaç edinen uygulamalı bir bilim dalı olarak tanımlanmaktadır (Fidan ve Erden, 1987).

Eğitim sistemleri oluşturulurken, gözetilmesi ve başvurulması gereken temel bilgi kaynaklarının en önemlilerinden birisi de insan gelişiminin, belirli dönem ve yaşlara göre kararlılık kazanan özellik ve niteliklerinin bilinmesidir. Bu açıdan sorulan ‘zorunlu temel eğitimin başlangıç yaşı ve süresi ne olmalıdır? Hangi yaş dönemlerinde bireylerin ilgi ve yetenekleri, meslek seçimiyle ilgili tutumlarını belirginleşmektedir? Bilişsel duyuşsal ve devinişsel yeteneklerin hazırlık ve olgunlaşma süreleri hangi yaşlarda saydamlaşmaktadır? Hangi, yaş diliminde hangi eğitim programları düzenlenmelidir? Hangi öğretim kademesinde, ders programında ya da program içindeki ünite, hangi öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır?’ gibi sorulara yanıt bulmak, insan psikolojisinin gelişimsel özelliklerinin bilinmesiyle mümkündür (Topses, 2003). Bu alanda çalışma yapan eğitim psikolojisinin alt çalışma gelişim psikolojisidir.

Gelişim psikolojisinde, insanın gelişimi bedensel, bilişsel, ahlaki, psiko-seksüel ve psiko-sosyal yönlerden incelenebilmektedir. Bu yönlerden insanın gelişiminde bazı evrensel ilkeler vardır. Bunlar; gelişim, kalıtım ve çevre etkileşiminin bir ürünüdür, gelişim süreklidir ve belli aşamalarda gerçekleşir, gelişim nöbetleşe devam eder, gelişim baştan ayağa, içten dışa doğrudur, gelişim genelden özele doğrudur, gelişimde kritik dönemler vardır, gelişim bütündür ve gelişimde bireysel farklar vardır şeklindedir (Başaran, 2000).

Gelişim psikolojisinin konu alanlarını kısaca özetleyecek olursak; bedensel gelişim, insanın bedensel gelişimi farklı dönemlere ayrılabilir. Bilindiği gibi her dönemde insan bedensel yönden değişikliğe uğramaktadır. Bedensel gelişim, ortak

özellikleri kapsayan yaş farklılıkları ile ifade edilmekte olup bu dönemler; doğum öncesi, 0-2, 2-6, 6-12, 12-18 yaşlarını kapsamaktadır.

Bilişsel gelişim, bir dizi dönem yolu ile gerçekleşen gelişim alanıdır. Dünyayı algılama ve anlamaya dönük bilişsel süreç ve etkinliklerdeki gelişim, bilişsel gelişim olarak adlandırılmaktadır. Jean Piaget bilişsel gelişimi açıklamak için değişik dönemlere ayırmıştır. Bunlar; duyuşsal motor dönemi, işlem öncesi dönem, somut işlemler dönemi ve soyut işlemler dönemidir (Kaya, 2008).

Ahlak gelişimiyle ilgili Kohlberg, Piaget'in ahlaki yargılar gelişimi kuramından hareket ederek ondan daha ileride bir kuram ortaya koyma başarısını göstermiştir. Bu kuramı da her biri iki aşamadan oluşan üç düzeyde ifade etmiştir. Bunları; birinci düzey gelenek öncesi, ikinci düzey geleneksel ve üçüncü düzey de gelenek sonrası olarak belirtmiştir (Kaya, 2008).

Psiko-sosyal gelişim kuramında Eric Erikson, gelişimde kişinin ortadan kaldırması gereken sekiz sorundan bahsetmektedir. İnsanın sekiz çağı olarak ta adlandırılan bu dönemler; güven ya da güvensizlik (0-1 yaş), özerklik ya da utangaçlık ve kuşku (1-3 yaş), girişime karşı suçluluk (3-6), başarıya karşı aşağılık duygusu (6-12), kimliğe karşı kimlik karmaşası (12-18), yakın ilişkilere karşı soyutlanma (genç yetişkinlik), üretkenliğe karşı duraklama (orta yetişkinlik dönemi) ve benlik bütünleşmesine karşı umutsuzluktur (ileri yetişkinlik dönemi) (Kaya, 2008).

Eğitim psikolojisinde incelenen bir diğer alan ise öğrenme psikolojisidir. Öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimleri sonucu meydana gelen kalıcı izli davranış değişmesi olarak tanımlanmaktadır (Senemoğlu, 1997). Öğrenme, tanımından da anlaşılacağı üzere bireyin gösterdiği her davranış öğrenme ürünü olarak değerlendirilmemektedir. Öğrenen ürünü sayılabilmesi için temel iki şart; çevre ile etkileşim sonucunda oluşması ve nispeten kalıcı izli olmasıdır. Dolayısıyla bu alanda, öğrenmenin hangi koşullar içerisinde gerçekleşeceği ya da gerçekleşmeyeceği konusunda çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Bunlar; davranışın uyarıcı-tepki ikileminde gerçekleştiğini savunan davranışçı öğrenme, davranışın gözlemlenip model alınarak oluştuğunu savunan sosyal öğrenme, davranışın beyindeki bir takım süreçlerle gerçekleştiğini savunan bilişsel yaklaşım ve son zamanlarda eğitimcilerin ilgisini

yoğunlaştırdığı, her bireyin kendi öğrenme yolunun olduğunu savunan yapısalcı kuramlardır. (Kaya, 2008).

Organik Okul Modeli'nde de bu gelişim basamakları dikkate alınarak bir eğitim planlanması yapılmaktadır. Örneğin okulöncesi ve ilkokul dönemlerindeki çocuklar sınıflandırılırken veya Organik Oyun Alanlarının kurulmasının planlanmasında, çocukların gelişim dönemlerinin özellikleri dikkate alınmıştır.

2.1.1.5. Günümüz Eğitiminin Sosyolojik Temelleri

Bilindiği gibi her toplumun kendisine has norm ve değerleri mevcuttur. Sosyo-kültürel bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplumda var olan bu norm ve değerleri edinerek toplumsallaşmaktadır. Bireylerin toplumsallaşması sadece insan olmanın değil, sağlıklı bir toplum olabilme açısından da gereklidir. Bireylerden oluşan toplum; aile, ekonomi, siyaset, eğitim, din gibi kurumların oluşturduğu bir bütündür ve milleti oluşturmaktadır. Toplumdan ayrı yaşayamayan insan, var olduğu andan itibaren öğrenme yetisine sahip olarak toplumun diğer bireyleri ile iletişime girmek zorundadır. Bu bağlamda bütünü oluşturan parçaların yani bireylerin eğitimi, aynı zamanda bütünün yani toplumun eğitimi anlamına gelmektedir (Şeyihoğlu, 2011).

Sosyoloji, toplum “society” ve bilim “logy” kavramlarının birleşimiyle meydana gelen, Toplum Bilimi veya “sosyal olayların bilimi” anlamına gelmektedir. Buna göre Sosyoloji bilimi, toplumların kökenlerini, kompozisyonunu ve birbirleriyle olan münasebetlerini insan davranışları yönünden inceleyen ve bilimsel yöntemlerle çalışan bir bilim dalıdır (Tezcan, 1985).

Eğitim sosyolojisi ise sosyoloji biliminin bir alt uzmanlık dalı olarak, eğitim üzerine çalışmalar yapmaktadır. Çünkü eğitim, bireysel olduğu kadar toplumsal karakterli bir kavramdır. Eğitimle bireyler yetiştirilirken, diğer taraftan varlığını sürdürebilmesi için topluma ihtiyaç duyar. Bunun yanı sıra, toplumun değerleri bireylere eğitim yoluyla aktarılmaktadır (Akyüz, 1992).

Ergün (1994), sosyolojik açıdan eğitimi, bireyin içinde yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu yöndeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği bir süreçler toplamı olarak tanımlarken, Tezcan (1999), eğitim üzerinde yoğunlaşarak eğitimcileri, okulları ve diğer eğitsel kurumları, toplumsal ve kültürel çerçeveleri içinde anlamaya çalışan bir bilim olarak değerlendirmiştir.

Eğitim sosyolojisini, eğitim ve toplumu ilgilendiren ortak sorunlara eğilen bir bilim olarak ele almak m¼mk¼nd¼r. Eğitim sosyolojisinin ¼zerinde durduğu bu konular, zihinde bir Őema oluŐturması açısından, kısaca Şu baŐlıklar altında ifade edilebilir:

- ✓ Eğitimin toplumsal amaçları,
- ✓ çocuğun sosyalleşme s¼reci,
- ✓ Bireyleri etkileyen toplumsal gruplar,
- ✓ Bireylerin eğitimle kazandığı toplumsal ilişkiler,
- ✓ İnsanın sosyal davranışı,
- ✓ Eğitim ¼đretim kurumlarının toplumdaki yeri ve okulun toplumsal işlevleri,
- ✓ Okul içindeki toplumsal hayat,
- ✓ ¼đretmen-¼đrenci ilişkileri,
- ✓ Toplumun k¼¼k bir modeli olarak okul,
- ✓ Eğitim politikalarının ve eğitim teorilerinin toplumsal kaynakları,
- ✓ Eğitim sistemlerinin toplum yapısı ile ilişkileri,
- ✓ Sosyal roller,
- ✓ Sosyal değerler,
- ✓ Aile,
- ✓ Arkadaş grupları,
- ✓ Ailede, okulda ve meslekte rol ve tutumlar,
- ✓ Eğitimin sosyal fonksiyonları,
- ✓ Okulun sosyal yapısı,
- ✓ ¼đretmen-¼đrenci-veli ilişkileri,
- ✓ Toplum modelleri ve okul sistemleri (Erg¼n, 1997).

Eğitim sosyolojinin ilgilendiği konulara bakıldığında, eğitimin toplumsal deđiŐmede, insanların yeni durumlara uymalarında ¼nemli bir araç konumunda olduğunu g¼rebilmekteyiz. Eğitimde bu konularda yararlanmak için her toplum, hem çağın hem de kendi toplumsal ¼zelliklerine uygun bir eğitim sistemi geliştirmek ve başarılı olarak uygulamak durumundadır. Aksi takdirde geliştirilen eğitim sistemleri, modelleri ve kurulan eğitim kurumları toplumun gerçekleriyle ters d¼Őerek kabul g¼rmeyebilir.

Günümüz dünyasında bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler, toplumsal yapılarda da hızlı bir yenilenmeyi gerektirmektedir. Bu gelişmelere paralel olarak toplumsal değişimin oluşması, ancak ve ancak eğitim kurumlarının bu değişimleri kapsayacak şekilde işlevlerini yerine getirmesiyle mümkün görünmektedir. Çünkü öğrencilerin toplumla uyumlu olarak yetişmelerinde, kültürel mirası aktarmada, siyasal, ekonomik ve bireyi yetiştirme sorumluluğu ile ilgili kazanımları kazandırmada, eğitim kurumları ve öğretmenler sorumludur. Yani eğitim kurumları ve öğretmenler toplumsal dinamiğin belirleyicisi ve istedik davranışların şekillendiricisi konumunda olup, oldukça önemli bir görev üstlenmişlerdir (Çelik, 2006).

Toplumun ihtiyaçları doğrultusunda oluşturmaya çalıştığımız bu alternatif yaz okulu modelinde de, çocukların sosyal bir varlık olarak öncelikle kendisiyle, sonrasında ailesiyle, arkadaş grubuyla, çevresiyle, toplumun değerleriyle, kültürüyle, gelenekleriyle, diğer canlılarla, doğayla, bilimle barışık olarak, değişen dünya koşullarına ayak uyduran bireyler olarak eğitilmesi hedeflenmektedir. Bu anlamda bireyleri en doğal, en sağlıklı ve en güncel şekilde yetiştirmek Organik Okul Modeli'nin önemle vurguladığı eğitim şeklidir.

2.1.1.6. Eğitim ve Okulla İlgili Eleştirel Yaklaşımlar

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özellik akıllı bir varlık olmasıdır. İnsan yapacağı eylemi düşünerek, eleştirerek, eylemin ne olduğunu veya ne olması gerektiğini, davranışın amacını, niçin yapılacağını sorgulayarak sergilediği zaman akılcı davranmış olmaktadır. Yaşamın amacı ve anlamlılığına ancak bu sorgulamalar neticesinde ulaşabilmektedir. Düşünce geleneği de bu şekilde oluşmuştur. Dolayısıyla insan, bu geleneği bir ihtiyaç olarak hissetmelidir. İnsanın kendisini, çevresini ve doğayı tanımasına; bilinemez olanı bilmeye karşı geliştirdiği merakı, onu aynı zamanda eleştirmeye yöneltir. Eleştirmekle de yetinmeyerek mevcut duruma alternatif oluşturmayı dener (Yıldırım, 2013). Bu sayede insan, yerinde saymayarak, mevcut durumunu değiştirebilmekte ve geliştirebilmektedir.

İnsanlık tarihinin başlangıcıyla beraber başlayan eğitim, önceleri avlanma, yiyecek temini, korunma, barınma gibi temel ihtiyaçları gidermek amacıyla yapılmıştır. Bireyler kendi kendilerine yetecek duruma gelene kadar bu eğitim ailede devam etmiştir. Değişen çağlarla birlikte toplumsal olayların ardı ardına gelişmesiyle,

ihtiyaçlar doğrultusunda eğitimin de toplu halde yapılması gerekli görülmüştür. Günümüzdeki okullar ve eğitim sistemleri bu Şekilde oluşturulmuştur.

Grekçe “schole” sözünden türeyen “okul” kavramı, kurumsal amaçları gerçekleştirmesi beklenen kişilerin iŐleri ve birbirleriyle olan etkileşim biçimleri tarafından nitelenen toplumsal bir sistem olarak tanımlanmaktadır (Lunenburg, 1995; Akt. Aydın, 2002).

Bilinen tarihi Sümerlere kadar dayanan okul, toplumsal yapının deđiŐmez bir unsuru konumdadır. Aynı zamanda okulla ilgili tartıŐmalarda varoluŐundan bu yana devam etmektedir. Bu bağlamda özellikle 20. yüzyılda endüstri ve psikoloji alanındaki geliŐmelerle birlikte, eğitimle ilgi birçok akım oluşturulmuştur.

GeçmiŐteki imparatorluklar, emperyal yapıları gereği her türlü (ırk, dil, din vb.) eŐitliliđe açık olduğundan dolayı, iktidarlar eğitimi kontrol altına alma gereği duymamıŐlar ve ğretim kurumları çoğu zaman bilinenin aksine zgr, özerk ve bağımsız olarak varlıklarını sürdürmüŐlerdir. Özellikle bizim medeniyetimiz açısından da bunun böyle olduğu görülmektedir. Fakat Fransız devrimiyle birlikte başlayan uluslaŐma süreciyle beraber eğitim, devletin denetiminde yapılmaya başlamıştır. Dünyanın yakın geçmişini oluşturan bu dönem özellikle özgürlük ve eğitim ilişkileri açısından en çok eleŐtirilen dönem olmuştur. Günümüz eğitiminde sıkça dile getirilen ezberciliğe karşı anlamlı öğrenme, katı ve deđiŐime kapalı programlar yerine esnek ve geliştirilmeye açık program arayışları, eğitimde kitlesellikten sıyrılıp bireysel farklılıkların olabileceği, çoklu zekâ kuramı gibi bireyler için en doğru eğitim metodu araştırmaları gibi eğilimler gerek eğitimcileri, gerekse anne ve babaları yeni ve alternatif eğitim arayıŐlarına yöneltmiŐtir (Gezer, 2007).

Eğitimde eleştirel yaklaşımları, radikal eğitim, eleştirel pedagoji, radikal pedagoji gibi kavramlarla nitelendirmek mümkündür. Tüm bu yaklaşımların dayandıkları temel tezler bireyin özgürlüğünü engelleyen, nesneleŐtiren ve doğasına aykırı eğitim uygulamalarını saptamak ve bunlara alternatifler sunmaktır. Amaç olarak ta, bireyi kendi sorumluluğu çerçevesinde, kendisini gerçekleŐtirmesine olanak tanıyacak görüşler ortaya koymak, mevcut uygulamaları pedagojik, sosyal, kültürel ve varoluŐsal bir bakış açısıyla değerlendirerek çözüm sunmak olarak sıralanabilir (Yıldırım, 2013).

Çalışmamızın bu bölümünde eleştirel pedagoji konusunda ayrıntılara girmeden, sadece eğitim ve okul üzerine öne çıkan eleştiriler üzerinde durularak, öne çıkan bazı eğitimcilerin, eğitime ve okula yönelik öne sürdükleri temel eleştirilere yer verilmiştir.

Eğitim tarihine bakıldığı zaman, ilkçağ medeniyetlerinden ortaçağ bitimine kadar bireyin ihtiyaç, ilgi ve yetenekleri eğitimin merkezi olmamıştır. Eğitim daha çok dini bir temel üzerine oturtulmuş eğitim kaynakları genelde kutsal kitaplar ve din bilginlerinin vecizeleri olmuştur. Bu anlamda birey toplum tarafından tayin edilen rol ve değerlere göre hareket etmiştir (Tunç, 2009). İşte bu şekilde oluşan Orta Çağ hayat tarzı baskı ve zorlamalara yol açmıştır. Bu durum da karşı koymayı, mevcut duruma alternatifler oluşturmayı, yenilik yaratmayı doğurmuştur. Nitekim o dönemde kilise insana günahkâr bir rol biçmiş, buna paralel olarak ta T. Hobbes gibi düşünürler de insan doğasının doğuştan kötü olduğunu vurgulayarak insanın ancak otorite altına alınarak kontrol edilebileceğini belirtmiştir. Bu görüşe karşı çıkan, insanın doğuştan iyi olduğunu ve bu iyiliğin eğitimle korunabileceğini Jean Jacques Rousseau ile insanın doğuştan özgür olduğunu; değişmezliğin getirdiği otorite, âdet ve geleneklerin reddedildiğini ortaya koyan John Locke'un ortaya koyduğu görüşler aydınlanma düşüncesine zemin hazırlamıştır. Aydınlanma Dönemiyle birlikte Rasyonalizm ve Natüralizm pedagojiye damga vurmuştur. Günümüz modern eğitim anlayışının temellerinin de bu dönemde atıldığını söylemek mümkündür. Dönemin ünlü eğitimcileri J. Locke ile J. J. Rousseau'nun felsefi sitemleri ve eğitim hakkında ileri sürdükleri görüşler modern eğitimin oluşmasında ve gelişmesinde etkili olmuştur. Locke, liberalizmi sistemleştirirken; Rousseau natüralizmi kurmuştur (Yıldırım, 2013). Bu anlamda radikal pedagojinin kurucusu olarak Rousseau gösterilmektedir. Burada radikal pedagojinin ayrıntılarına inilmeden, bazı öne çıkan düşünürler ve eğitim sistemlerine getirdiği eleştiriler kısaca özetlenmiştir.

Okulsuz toplum kuramıyla Ivan Illich, Anarşist Bilgi Kuramıyla Paul Karl Feyerabend, Özgür Okul kuramıyla A. S. Neil, Zorunlu Eğitime Hayır'ı savunan Katherine Baker ve Özgür Eğitimi savunan Joel Spring gibi eğitim ve eğitim sistemlerine karşı eleştirel yaklaşımlar getiren düşünürlerin vurguladıkları ortak eleştirileri, Gezer (2007) şu şekilde sıralamıştır:

1. Özgürlüğü kısıtlayarak körü körüne itaati ve sıradanlığı içselleştirmek,
2. Öğrencinin önüne erken yaşta hedefler koyarak, çocukluğunu yaşamasını engellemek,
3. Özgür ve bağımsız düşünen insan yerine iyi uysal ve edilgen vatandaşı hedef almak,
4. Devletin, dini kurumların, ailenin ve okulun beklentilerini çocuğa öncelemek,
5. Çocuğun yeteneklerini ortaya çıkartmamak, hatta bu yeteneklerin körelmesine yol açmak,
6. Hayattan ve uygulamadan kopuk olmak,
7. Okulu araç olmaktan çıkarıp amaç haline dönüştürmek,
8. Öğrenci yerine öğretmen, kurum ya da sistem merkezli olmak,
9. Nitelikten ziyade niceliği esas almak,
10. Okul başarısını hayat başarısına öncelemek,
11. Aşırı yüklü müfredata sahip olmak,
12. Hayal gücü, eleştirel düşünce ve üretkenliği öldürmek,
13. Disiplin, itaat ve cezaya dayalı olmak,
14. Toplumsal çıkar uğruna, bireyi ihmal etmek

Eğitimciler ve düşünürler, eğitim ve okul ile ilgili eleştirileri ele alarak, ileri sürdükleri çözüm önerileriyle alternatif eğitim program ve uygulamaları oluşturulmaya çalışmışlardır.

2.1.2. Alternatif Okullar ve Eğitim Uygulamaları

Günümüz bilgi toplumunda da doğuşunun ve bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin farkına varan ülkeler sürekli olarak geleceğin eğitim anlayışı ve okul sistemleri üzerinde fikir, plan ve senaryolar üretmektedirler. Teknolojik gelişmelere paralel olarak eğitim kurumlarının, programların, yöntemlerin, öğretmen, öğrenci, veli ve toplumsal ilişkilerinin bundan etkilenmesi kaçınılmaz bir durumdur. Ayrıca 21. yüzyılda okulların nasıl bir şekil alacağı da tartışılmaktadır. Okul denilen yapıların bütünüyle ortadan kalkacağını söyleyenlerin yanı sıra, buraların birer kültür merkezi haline geleceğini de söyleyenler bulunmaktadır (Gürol, 2002). Bunun gibi eğitim ve okullar üzerine geliştirilen yeni söylemler, alternatif eğitim başlığı altında tartışılmaktadır.

Eğitimde “insanı görme biçimi” her toplumsal dönemlerde kavramın anahtarını vermektedir. İnsan doğasının ne olduğuna ilişkin sahip olunan tutumlar, kaygılar, planlar ve ütopyalar ile eğitimin işleyen yapısı içinde oluşan problemlerin tıkanma noktaları alternatif eğitim tarihinin izdüşümünü oluşturmaktadır. Kimi zaman radikal ve anarşist söylemlerle kimi zaman ise kendiliğinden ve farkındaliksız adımlarla kazanılan ivme, özünde, insan doğasına “iyimser” bakışın heyecanı ile sarf edilen bir çabanın sonucudur. Eğitimde “insan nedir/ne olmalıdır?” soruları eğitim sistemlerini yeniden üreten yanıtlara dönüşmektedir. Alternatif eğitim modelleri bu şekilde karşımıza çıkmaktadır (Akdağ, 2006).

Artık ezberci ve teorikte kalan bilgi yerine günlük hayata aktarılabilen bilgi daha değerli görülmektedir. Bunu eğitim sistemlerinde oturtabilen ülkeler başarılı olarak kabul edilmektedir. Ancak Türkiye gibi genç nüfusu çok fazla olan ülkelerde bireylerin gelecekte iyi bir meslek sahibi olabilmeleri için birçok sınavda başarılı olmaları gerekmektedir. Çoğtan seçmeli bu sınavlarda başarılı olabilmenin de yolu olarak ta bireylerin çeşitli alanlardaki bilgileri sınav için ezberlemekte ancak, sınav sonrası bu bilgileri günlük hayatlarında çokta kullanmadıkları görülmektedir. Bu da, sınav için edinilen bilgilerin, günlük hayata transferinde güçlük yaşanmasına neden olmaktadır. Türkiye’de de öğrencilerin bilgileri hayatla ilişkilendirmesinde problem yaşadıkları çeşitli araştırmalarla mevcuttur. Örneğin, ülkelerin öğretim programlarındaki gerekli düzenlemeleri yapabilmeleri, öğretim sistemlerindeki eksiklikleri görüp giderebilmeleri ve uluslararası düzeyde kendi başarılarını görebilmeleri amacıyla son yıllarda çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmalardan biri olarak uluslararası platformda ülkelerin eğitim performanslarının karşılaştırılmasında İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ülkelerinin Program for International Student Assessment – Uluslararası Öğrenci Başarısını Belirleme Programı (PISA) yaygın olarak kullanılmaktadır. PISA, OECD ülkelerindeki 15 yaş grubu öğrencilerin zorunlu eğitim sonunda, günümüz bilgi toplumunda karşılaşılabilecekleri durumlar karşısında ne ölçüde hazırlıklı yetiştirildiklerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş bir programdır. PISA ile ölçülmeye çalışılan nitelik, öğrencilerin okulda müfredat kapsamındaki konuları ne derece kavradıkları değil, gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri durumlarda sahip oldukları bilgi ve becerileri kullanabilme yeteneği, analiz edebilme, akıl yürütme ve okulda

öğrenilen fen ve matematik kavramlarını kullanarak etkin bir iletişim kurma becerisine sahip olup olmadıklarıdır. (Çelen, Çelik ve Seferoğlu, 2011).

Türkiye'nin de 2003 yılından itibaren düzenli olarak yer aldığı bu programda, her dönemde okuma, matematik ve fen konu alanlarından biri ağırlıklı olarak belirlenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) açıkladığı PISA raporları incelendiğinde, Türkiye'de yapılan bazı eğitim reformlarının sonucunda gittikçe artan bir başarı grafiğinin olduğu görülmektedir. Ancak OECD ülkeleri ortalamasını henüz yakalayabilmiş değildir (MEB, 2003; 2006; 2009; 2012).

PISA sonuçları incelendiğinde, teorik bilgilerin günlük hayat problemlerine transferi noktasında ülkemiz eğitiminde problem yaşandığı görülmektedir. Bu bağlamda eğitim programımızda yer alan konu ve kazanımların kazandırılması sürecinde, öğrencilerin daha somut deneyim yaşamalarını sağlayacak ve günlük hayata transferini kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak ülkemizde yer alan devlet okullarında sınıf mevcudunun yüksek olmasının sonucu olarak her öğrenciye yeterli zaman ayırmak mümkün değildir. Ayrıca devlet okullarında öğrenciler hazır gelen programlar, ders kitapları ile kendilerine seçenek verilmemekte, kendilerini özgür hissedememekte, rahat ifade edememekte ve ilgilerini çekmeyen sevmedikleri derslere de girmek zorundadır. Dolayısıyla devlet okulları haricinde eğitim ve öğretime destek sunacak alternatif eğitim kurumlarına ve metotlarına ihtiyaç vardır.

Alternatif eğitim, “öğrenmek için tek bir en iyi yol yoktur” ilkesiyle ortaya çıkmış, “herkes farklı öğrenir” anlayışını benimsemiştir. Alternatif eğitim başlığı altında pek çok farklı okul sisteminin etkinlik göstermesi nedeniyle, alternatif okulun ne olduğuna ilişkin tek bir tanım getirmek mümkün olamamaktadır. Bunun yanında alternatif okullar yapı, felsefe ve programların niteliği açısından tanımlanabilmektedir. Buna göre alternatif okullar kavramı, geleneksel okullardan ideolojisi ve yapısı farklı olan programlar anlamında kullanılabileceğini belirten Franklin (2002; Akt. Aydın,2002) alternatif okulların özelliklerini şu şekilde ifade etmiştir:

- a) **Küçük Boyutluluk:** Diğer özelliklerde değişkenliğin daha fazla olmasına rağmen bütün alternatif okullarda ortak olan temel özellik, küçük boyutlu olmalarıdır. Bu durum alternatif okulların destekleyici okul ortamının temelini oluşturmaktadır.

- b) **Destekleyici Çevre:** Alternatif okullarda öğrenciler ve çalışanlar onları birbirilerine yaklaştıran, sıkı ilişkiler kurmasını sağlayan roller, görevler ve sorumluluklar üstlenirler. Bu yaygın ilişkiler sonucunda da öğrencilerde aidiyet duygusu, sosyal destek yaratma fırsatı gibi pek çok yarar sağlanmaktadır.
- c) **Bireysel Programlama:** Alternatif okullara devam eden öğrencilerin bireysel özellikleri dikkate alınarak, onların akademik sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına uygun bireysel programlar düzenlenebilmektedir.
- d) **Çok Seçeneklilik:** Eğitimlerini sürdüren öğrencilere yaşam koşullarına ve özel ihtiyaçlarına uygun seçenekler sunulabilmektedir.
- e) **Özerklik ve Demokratik Yapı:** Alternatif okulların bir özelliği de eşitlikçi ve yerinden yönetilen okullar olmalarıdır. Öğrenciler ve öğretmenler kendi öğrenme amaçlarını tanımlayıp bu amaçlara ulaşmadaki araçları belirleyebilmektedir.
- f) **Aile ve Toplumun Yönetime Katılması:** Alternatif okullar aileler ve ilgili kişilerin katılımını sağlayarak, toplum kaynaklarını öğrencilerin hizmetine sunmaktadırlar.
- g) **İyi Tanımlanmış Standartlar ve Kurallar:** Alternatif okullarda öğrencilerin neyi başarmaları gerektiği açıkça tanımlanmıştır.
- h) **Hedefi Belli Hizmetler:** Alternatif okul programları özel bir gençlik grubunun iyi tanımlanmış amaçlara uygun olarak eğitilmesinin gereği olarak uzmanlaşma gerekmektedir. Uzmanlaşma aynı zamanda alternatif okulların başarısının temel etmenlerindedir.
- i) **Hesap Verir Olma ve Sürekli Değerlendirme:** Alternatif okullar sürekli inceleme altındadır ve doğru bir biçimde işlediğini kanıtlamak durumundadır. Genellikle öğrenci merkezli bir eğitim yapan bu okullarda öğrencilerin gelişimi düzenli olarak izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Bu okulların çoğu sınavlar yerine öğrencilerin değerlendirilmesinde onların performanslarını izlemeyi ve geliştirdikleri uzun dönemli projeleri değerlendirmeyi tercih etmektedirler.

Alternatif okulların yukarıda belirtilen özellikleri incelendiğinde, geleneksel okullarda tüm fertlerin yararlandığı gibi kapsayıcı olmadığı, daha küçük boyutlu, daha az öğrenciyle, öğrencilerin özel gereksinimlerini karşılamak açısından daha etkili olduğu, eğitim-öğretimde öğrencilere bu anlamda daha fazla seçenek tanıdığı,

çocukların başarması gereken hedefleri kazandırırken ve değerlendirirken sonuç odaklı bir değerlendirme yerine süreç içerisinde adım adım değerlendirmelerin daha kolay yapılabildiği, öğrencinin ailesinin de katılımıyla daha güçlü bir yapı olduğu şeklinde özetlenebilir.

Alternatif eğitimin geçmişten günümüze kuramsal ve uygulamalı anlamda kabul görmüş modellerini ele alıp değerlendirmek alternatif eğitim uygulamalarının gelişimi ve bu çalışmaların gittiği yön konusunda bilgi verebilir. Organik Okul Modeli'nin temel felsefesi ve uygulamaları Natüralizm ve Yeniden Kurmacılık'a dayandığından burada natüralizmin kurucusu sayılan Jean Jacques Rousseau'nun eğitim felsefesi üzerinde daha ayrıntılı bir şekilde durulacaktır.

2.1.2.1. Jean Jacques Rousseau ve Naturalist Eğitim Yaklaşımı

Jean Jacques Rousseau 18. Yüzyıla damgasını vuran, eserleri ve düşünceleri ile topluma yön veren en önemli filozoflardan birisidir. 18. Yüzyıl, dünyada etkileri oldukça fazla görülen Fransız devrimi ile son bulan bir çağdır. Bu yüzyılda yaşayan filozof ve düşünürler, gerek Fransa'da gerekse tüm dünyada "Aydınlanma Çağı" olarak adlandırılan bir dönemin mimarları olmuşlardır. J. J. Rousseau da düşünceleri ve eserleri ile bu çağda toplumu etkileyen, yönlendiren ve aydınlatan en önemli düşünürlerden birisi olarak tanınmaktadır (Korkmaz ve Öktem, 2014).

Rousseau, bireyin doğuştan getirdiği saf doğasını temele alan bir eğitim kuramı geliştirmiştir. Rousseau'nun çocuk eğitimine dair düşüncelerini ve eğitim anlayışını "Emile" adlı kitabından öğrenebilmek mümkündür. Buradan hareketle, natüralist felsefeye dayalı bir eğitimin temel esasları hakkında önemli görüş ve öneriler geliştirilebilir.

"Emile", 1762 yılında pedagoji ilminin bile bilinmediği dönemlerde kaleme alınmış önemli bir eserdir. Rousseau bu kitabında, hayali bir erkek çocuğu (Emile) üzerinden, bir çocuğun nasıl eğitilmesi konusunda ki fikirlerini paylaşmıştır. Doğuştan İlk Çocukluk Sonuna Kadar, Çocukluğun İkinci Devresi: Konuşan Çocuk Çağı, İlk Gençlik Çağı, Buluş: İnsanın Gerçek Kişiliği Bu Çağda Başlar, Genç Adam: Hayata Giriş adlı beş bölümden oluşan bu eserinde Rousseau, tamamen doğal yöntemlerle yetiştirdiği bu hayali çocuk vasıtasıyla, anne ve babalara bir takım öneriler sunmuştur.

Rousseau'nun "Emile ya da Eğitim Üzerine" adlı pedagojik romanında vurgulamak istediği nokta, bireyin doğuştan esas olarak temiz olduğu, ancak feodal toplumun ve eğitim dâhil bütün toplumsal kurumların daha sonra kişinin temizliğini ve ahlâkını bozduğudur. Ona göre eğitim, toplumun dinî, felsefî, ahlâkî ve politik sistemlerin çocuğa kabul ettirilmesi değil, çocuğun serbest ve doğal gelişimini sağlayıcı bir düzen olmalıdır (Akdağ, 2006).

J. J. Rousseau'ya göre insanı mutlak ve otoriter bir tutumdan özgürlüğe ve bağımsızlığa götürmek gerekmektedir. Çünkü toplumsal kurumlar bireyi özünden uzaklaştırmaktadır. Oysaki eğitimin doğal bir gelişim izlemesi gereklidir. Rousseau ya göre eğitim, doğaya uygun insan yetiştirme sürecidir. Eğitimin hedefi doğa kanunlarını kavramaktır. İçeriğinde fizik, kimya, biyoloji vb. doğa bilimlerinin tümü bulunmaktadır. Eğitim durumu yaparak, yaşayarak öğrenmeye dayanır. Sınama durumları ise doğal gelişimi ölçen sınavlar olmalıdır (Tanilli, 1990). Radikal (romantik) eğitim yaklaşımı için referans kaynağı olacak eserler yazan Rousseau, akılcılığın birey hayatındaki olumsuz yönlerini vurgulayarak; bireyin doğasına yönelen romantik anlayışı savunmuştur. Böylece natüralist felsefeyi temele alan bir eğitim metodu geliştirmiştir.

2.1.2.2. Ev Okulu (Home Schooling)

Ev Okulu, Amerika Birleşik Devletleri'nde okulların hem bireysel hem de toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda verdiği eğitimin yanında, bireyin okul ortamında ve okul çevresinde edindiği, toplum ve özellikle ailelerin istemediği kötü alışkanlıklar edinmelerinin bir sonucu olarak doğan alternatif bir anlayıştır. Bu anlamda ailelerin çocukların eğitiminde doğrudan sorumluluk alması ve onları evde eğitmeyi tercih etmeleriyle ortaya çıktığı söylenebilir (Aydın, 2002).

Ebeveynler; dinsel farklılıklar, kamu okullarının güvenliği ile ilgili kaygılar, kamu okullarının aşırı kalabalık oluşu, karşıt disiplin anlayışı, özel ihtiyacı olan çocuklar için daha iyi bir öğrenme ortamı sağlaması, olumsuz akran baskısından sakınma, çocukların özel ilgi ve yeteneklerinin gelişimi için daha fazla vakit ayırabilme ve kamu okulları müfredatının etkisiz ya da alakasız olduğuna dair inanç gibi nedenlerden dolayı Ev Okullarını tercih etmektedirler (Pearson, 1996).

Ev Okulu uygulamasında çocuklar, sistemli bir biçimde evlerinde eğitim görürler, okula gitmezler. Çocukların birincil öğretmenleri ebeveynleridir ve çocukların

tüm sorumluluğu ebeveynlere aittir. Çocuklarının neyi ne kadar öğreneceğine onlar karar verirler. Bunun yanında özel öğretmen de tutulabilir. Ev okulu uygulamasında kullanılacak materyallerin seçimi de tamamen aileye aittir. Yazılım programları, ders kitapları, her türlü yardımcı kitap, eğitsel oyunlar, geziler, konserler, hatta sinema, vb. ders malzemesi olabilir (Özkaya, 2005).

Ev okulu uygulamasının avantajlı yönleri, çocukların kendilerine özgü özel durumlarının en iyi düzeyde dikkate alınabilmesidir. Çünkü her çocuğun öğrenme hızı ve stili farklıdır. Bu uygulamada ebeveynler çocuklarının farklı durumlarını dikkate alarak onlar için en uygun metodu kullanma ya da kullandırma özgürlüğüne sahiptir. Dolayısıyla çocuklarda sorumluluk duygusunun gelişmesine de yardımcı olur. Sorumluluk duygusu geliştikçe çocuklar daha çok kendi kendilerine çalışabilecekleri yöntemlere yönlendirilirler. Okul müfredatına bağlılık gibi bir zorunluluk olmadığından dolayı çocukların bireysel yetenekleri öne çıkar. Çocukların, okullardaki şiddet olayları, uyuşturucu, olumsuz akran baskısı gibi etkenlerden önemli ölçüde korundukları bir sistemdir (Özkaya, 2005).

Bu uygulamanın dezavantajlarına bakılacak olursa, tartışmaların en büyüğü, çocukların sosyalleşme olasılıklarının az olduğu yönündedir. Yapılan çalışmalardan bazıları, evde eğitim gören çocukların diğerlerine oranla daha utangaç, içe dönük, insan ilişkileri zayıf bireyler olduğunu ortaya koyarken, bazıları da ciddi bir sorun teşkil etmediğini ortaya koymuştur. Uygulamanın diğer bir dezavantajı, pahalıya mal olmasıdır. İlk etapta çocuk okula gitmeyeceği için daha ucuza mal olacağı düşünülse de, bu uygulama seçildiğinde ebeveynlerden birinin çalışmayıp sürekli çocukla evde kalması gerektiğinden gelir azalacaktır. Başka bir dezavantajı, ev okulu uygulamasının çocuğun aşırı koruyucu bir şekilde yetiştirilmesine neden olabilmesidir. Ancak bu da ebeveynlerin tutumlarıyla son derece ilişkilidir. Eğer gerekli tedbir alınırsa, bu konu problem olmaktan çıkacaktır (Özkaya, 2005).

Yapılan araştırmalar, Ev okulları ile kamu okullarının başarı testi puanlarının karşılaştırılmasında, ev okullarında öğrenim gören çocukların puanlarının daha yüksek çıktığı görülmüştür. Bu sonuca bakılarak Ev okulunda ebeveynin, çocuğunun eğitimine daha fazla zaman ayırmasına ve evdeki eğitim kaynaklarını kullanmanın etkisine dayandırılabilir. Çünkü kırsal bölgelerdeki topluluklar şehirdekilerden farklı imkânlarla

ve ihtiyaçlara sahiptirler. Doalyısıyla ev okulları gibi geleneksel olmayan programlar bu bölgelerde daha verimli olmaktadır (Pearson, 1996).

Ev Okulu Uygulamasının akademik başarıları incelendiğinde olumlu sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Örneğin Tipton (1990) Batı Wirginia eyaletinden 81 ev okulu uygulamasında katılan öğrencinin Kapsamlı Temel Beceriler Testi (Compeherensive Test of Basic Skills) sonuçları ile geleneksel okullara devam eden öğrencilerin aynı teste ilişkin sonuçlarını karşılaştırmıştır. Buna göre ev okulu uygulamasına katılan üçüncü sınıf düzeyindeki çocukların sözcük bilgisi, okuma-anlama, matematiksel kavramlar, fen ve toplam matematik puanları yüksek; heceleme puanları düşük; diğer alanlardaki puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Griffith, 1999; Akt. Aydın, 2002).

2.1.2.3. Montessori Okulları

Montessori, ilk olarak Roma’da yoksul okul öncesi çocuklara hizmet veren günümüzde de popülerliğini arttırmaya devam eden 108 yıllık eski bir yöntemdir (Lillard ve Else-Quest, 2006). 1907 yılında ‘Çocuklar Evi’ adı ile uygulanmaya başlanan Montessori metodu, İtalya’nın ilk kadın doktoru olan Maria Montessori tarafından geliştirilmiştir. Montessori, 4-7 yaş arasındaki düşük gelirli ailelerin çocuklarına hizmet veren bir programken elde ettiği başarılar neticesinde diğer kademelerde de uygulanmaya başlanmıştır. Montessori metodu günümüzde daha çok okulöncesi kurumlarında uygulanmakla beraber, lise dâhil olmak üzere, tüm eğitim düzeylerinde uygulanmaktadır (Korkmaz, 2006).

Montessori felsefesinin eğitim anlayışının temeli, çocukların ileriki yaşamlarında ortaya çıkabilecek tüm özelliklerinin aslında onlarda zaten bulunduğu ve bir çocuğun fiziksel, zihinsel ve ruhsal potansiyelinin tam anlamıyla gelişebilmesi için özgür bırakılması gerektiği savına dayanmaktadır (Aydın, 2002). Dolayısıyla Montessori okullarının en belirgin özelliği çocukların kendi yeteneklerini keşfetme olanağını sağlayacak bir özgür ortam sağlamasıdır.

Montessori’ye göre altı yaş altındaki çocuklar büyük bir zihinsel güce sahiptirler ve sadece deneyerek-yaşayarak çevrelerinden bilgi emerler. Buna “emici zihin” adını vermiştir. Bu emici zihinleri sayesinde çocuklar, bir şeyin kendilerine doğrudan öğretilmesine ihtiyaç duymamaktadır. Dolayısıyla Montessori okulöncesi sınıfları,

çocukların hareket etme, dokunma, değiştirme-uyarma ve keşfetmelerine izin vermektedir. Çocuğun, bir yetişkinin müdahalesi olmaksızın çalışmalarını seçebilme özgürlüğü bulunmakta ve kendi yaradılış özelliklerine dayalı olarak bağımsız çalışmayı, öz disiplin sağlamayı öğrenmektedirler (Kahn,1995; Akt. Aydın, 2002).

Topbaş (1996), Montessori'nin çocuk anlayışını şu şekilde ifade etmiştir:

1. **Çocuk asla aylak değildir:** Büyük bir hevesle dil öğrenmeye, dikkatini çeken ve büyümesine yardım eden her şeyi yapmaya girişir. Yetişmekte olan bir kâşiftir.
2. **Çocuk minyatür bir yetişkin değildir:** Çocuk yetişkinlerden farklıdır. Yetişkinlerde olduğu gibi bir dış motivasyonla veya doğrudan bir amaçla çalışmaz. Gelişim yasalarına iç dürtülere uyarak çalışır. Sürekli şimdide olgunlaşmak için acele eder. Yetişkin bu ritme saygı göstermelidir.
3. **Çocuk doğal kapasitelerle donanmıştır:** Çocuk, büyümenin yavaş ilerleyen ve dönüşümün şiddetli aşamalarını yaşayarak bir gelişim halindedir.
4. **Çocuğun öğrenmesi duyusaldır:** Çocuğun zihni asla tek başına çalışmaz, sinir ve kas sistemiyle ilişki halinde çalışır. 3 yaşına kadar kendisine getirilen her şeyi sıkarak, karıştırarak, sallayarak, dinleyerek, tadına bakarak onlar hakkında bilgi edinir. Bu şekilde kendi bedensel zihnini üretir.
5. **Kendi başıma yapmama yardım et:** Aşırı korumacı veya çok otoriter bir eğitim çocuğun yaratıcı enerjisine aykırıdır. Her müdahale ölçülü olmalıdır. “Kendi başıma yapmama yardım et”, çocuğun üstü kapalı talebidir.

Montessori okullarının genel özellikleri ise şöyle sıralanabilir:

- Sınıflarda üç yaş grubu (okulöncesi 3 ve 4 yaşları ile anaokulu öğrencilerini; ilköğretim okullarında ise 1. 2. 3. Sınıf öğrencileri ve diğerleri) bir arada bulunmaktadır. Çoklu yaş uygulamasında amaç, çocukların hem birbirilerinden hem de birbirileri sayesinde öğrenmeleridir. Küçük çocuklar büyükleri izleyerek gelecekte neler olacağı konusunda bakış açısı kazanmaktadır (Chattin-McNichols,1992; Kahn, 1995;Akt. Aydın,2002).
- Eğitim materyalleri özeldir. Çocukların bireysel ve küçük gruplar halinde çalışmalarını sağlamak üzere geliştirilmiştir. Bu materyaller, sınıflarda açık ve

alçak raflara yerleştirilmiş olup, çocuklar hangi materyali kullanmak isterlerse onu seçerler ve istedikleri süre kadar bu etkinliğe devam ederler.

- Montessori okullarında hazırlanmış çevre vardır. Bu çevre, çocuğun keşfetme ve öğrenmesine en üst düzeyde olanak tanıyacak biçimde düzenlenmiş bir çevredir. Çocuğun önemli ölçüde hareket etme olanağı ve etkinlik çeşitleri bulunmaktadır. Montessori eğitiminde beş temel etkinlik alanı bulunmaktadır. Bunlar, günlük yaşam becerileri etkinlikleri, duyu eğitimi etkinlikleri, matematik etkinlikleri, dil geliştirici etkinlikler, evrensel öğrenme etkinlikleridir (Mutlu ve diğerleri, 2012).
- Montessori Okullarında rekabetçi anlayıştan çok işbirliğine dayalı bir tutum bulunmaktadır. Geleneksel test sınavları üzerinde fazla durulmaz ve öğrenciler birbirilerinin öğrenmelerine yardım ederler. Öğrencilerin problemlere yanıt vermelerini sağlayacak ortamlar oluşturulur. Ayrıca Montessori sisteminde bireysel sorumluluğun geliştirilmesine büyük önem verilmektedir (Aydın, 2002).
- Montessori eğitiminde, normalleştirme terimi özel bir anlam taşımaktadır. Normalleşmenin özellikleri olarak; düzenden, çalışmaktan, sessizlikten hoşlanmak, kendiliğinden oluşan bir motivasyon, gerçeğe bağlılık, yalnız çalışabilme, tahakküm edici içgüdülerin bastırılması, tercihleri gerçekleştirmek için eyleme geçme gücü, itaat, bağımsızlık ve kişisel teşebbüs, kendiliğinden ortaya çıkan öz disiplin ve neşe olarak ifade edilebilir (Aydın, 2002).

Montessori eğitim uygulamalarıyla ilgili olarak yapılan yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaların neticesinde, geleneksel okullara kıyasla oldukça önemli bir başarı elde ettiği görülmektedir (Şahintürk, 2012).

2.1.2.4. Waldorf Okulları

Waldorf okulları hareketi, 1919'da I. Dünya savaşı sonu Almanya'sında, Stuttgart'taki Waldorf Sigara Fabrikası sahibi Emil Molt'un teklifi üzerine Avusturyalı düşünür Rudolf Steiner tarafından kurulmuştur. Rudolf Steiner'in Birinci Dünya Savaşı sonrasında oluşturduğu bu eğitim modelinin kuruluş gerekçesi, bu savaş gibi bir felaketin tekrar etmemesinin ancak yeni bir eğitimle olacağı düşüncesiydi. Bu bağlamda yeni eğitimin amacı, kendi hayatlarını kendi başlarına şekillendirebilen özgür

yurttaşlar yetiştirmekti. Bu amaçla yola çıkan Rudolf'un çalışma yöntemi ise akıl, irade ve yetenekleri, böylece duyguları geliştiren bütünsel bir eğitimidir. Dolayısıyla Waldorf okullarının müfredatı, fiziksel yapısı, öğretim teknikler vs. bu hedef doğrultusunda şekillenmiştir (Kotaman, 2009).

Easton (1997) Waldorf okullarında verilen eğitimin altı temel özelliği bulunduğunu belirtmiştir. Bunlar:

- 1. Çocuk gelişimi kuramı:** Waldorf modelinin temel hedefi çocuğun düşünerek, hissederek ve yaparak kazandığı bilgi ile bütünleşerek holistik bir düşünceye doğru eğitmektir. Waldorf eğitimcilerine göre bir çocuğun kapasitesi doğumdan 21 yaşa kadar 7 yıllık ritimler halinde gelişmektedir. 0-7 yaş okul öncesi; 7-14 yaş ilköğretim ve 14-21 yaş arası ergenlik yıllarına rastlayan gelişim aşamalarında uygun destekler sağlanırsa doğru bir gelişme eğilimi taşırlar.
- 2. Öğretmenin kendini geliştirmesi:** Waldorf eğitimcileri öğretmenlerin kendini geliştirmesini sadece kişisel bir çaba olarak değil, bir öğretmen olarak mesleki niteliklerinin önemli bir boyutu olarak görmektedir.
- 3. Sanatsal ve akademik çalışmayı bütünleştiren ortak program:** Çocuğun bir bütün olarak düşüncesinin, duygularının ve gönüllülük kapasitesinin geliştirilmesi için Steiner okul öncesinden liseye kadar bütün bir konu alanları ile görsel, işitsel, dokunsal sanatların bütünleştirildiği bir öğretim programı düzenlenmiştir.
- 4. Çocuğun kapasitesinin ritmi ile öğretim yöntemleri arasındaki uyumu sağlayan öğretme sanatı:** Waldorf eğitimcileri bütün konu alanlarında bütünleştirilmiş sanatsal çalışmalar ve öğrencilerin katılımını sağlayan geniş çaplı sanatsal etkinliklere yer verir.
- 5. Yönetim ve öğretimin bütünleştirilmesi:** Geleneksel bir Waldorf okulunda yönetim liderliği bütün okul görevlileri tarafından paylaşılır ve seçilmiş bir yönetim kurulu tarafından denetlenir.
- 6. Öğrenen toplum olarak okul:** Waldorf okulunun en önemli başarılarından birisi, okulun bir öğrenen toplum olarak geliştirilmesidir (Akt. Aydın, 2002).

Aktan (2004) ise Waldorf eğitiminin bazı ayırt edici niteliklerini şöyle belirtmiştir:

- Waldorf Eğitiminin ilk yıllarında akademik bilgilerin önemi azdır. Waldorf anasınıfları deneyiminde akademik içerik bulunmamaktadır. Birinci sınıf için ise akademik bilgi en düşük düzeydedir. Birinci ve ikinci sınıfta harfler dikkatlice tanıtılsa da, ikinci ve üçüncü sınıfa kadar okuma öğretilmez.
- Temel eğitimin verildiği yıllarda öğrenciler, ilköğretim okulunun bütün sekiz yılı için öğretmenin aynı sınıfta kaldığı bir sınıfa (veya bir ana derse) sahiptirler.
- Çocuklar sanat, müzik, bahçecilik ve yabancı diller gibi konularda da eğitim görmektedirler. Daha küçük sınıflarda tüm konular sanatsal ortamlar içerisinde tanıtılmaktadır. Bütün çocuklar flüt çalmayı, örgü örmeyi, vb. becerileri öğrenmektedirler.
- Waldorf okullarında çocukların elektronik araçlar kullanmaları da istenmemektedir
- Birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar herhangi bir test kitabı bulunmamaktadır. Tüm çocuklar ders yılı boyunca içindeki ödevleri doldurabilecekleri, kendi çalışma kitaplarına yani temel ders kitaplarına sahiptirler. Bir bakıma öğrenciler kendi deneyimlerini ve öğrendiklerini kaydettikleri kitaplar üretmektedirler. Daha ileriki sınıflar temel derslerindeki eksiklikleri gidermek için test kitabı kullanmaktadırlar.
- Waldorf okullarında öğrenme, rekabete dayanmayan, işbirlikçi bir aktivitedir. Başlangıç seviyesinde öğrencilere not verme yoktur. Her okul yılı sonunda öğretmen, öğrencinin detaylı olarak değerlendirmesini yapmaktadır.
- Tüm bu özellikleri ile Waldorf okulları dünyanın bir çok ülkesinde yayılmış ve toplum tarafından kabul görmüştür. Waldorf kayıtlarında belirtildiğine göre bu okullar Avrupa, Asya, Amerika ve Avusturalya kıtalarında eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir (Gürkan ve Ültanır, 1994).

2.1.2.5. Reggio Emilia Okulları

Reggio Emilia okullarının temelleri. II. Dünya Savaşından sonra İtalya'nın Reggio Emilia şehrinin Villa Cella köyünde atılmıştır. Savaş sonrası köyde aileler çocukları için bir okul inşa etmek istemişlerdir. Bu aileler savaştan kalmış tanklar, kamyonlar ve atlarını satarak elde ettikleri para ile okulun inşaatına başlamışlardır. Bu köyde öğretmen olan Loris Malaguzzi'nin öncülüğünde, ailelerin de yardımıyla 1963 yılında ilk Reggio Emilia Belediye Okulu açılmıştır (Amus, 2006).

Reggio Emilia yaklaşımının kurucusu Loris Malaguzzi'nin görüşü Dewey, Piaget, Vygotsky, Bruner ve diğerlerinin görüşlerinden faydalanılarak oluşturulmuş sosyal bir yapısalcılığı yansıtmaktadır. Onun bu ilişkisel temelli eğitim düşüncesi, her bir çocuğun diğer çocuklarla etkileşim halinde olması, aile, öğretmen, toplum ve çevre ile karşılıklı ilişkilerin harekete geçirilmesi ve desteklenmesi üzerine odaklanmıştır (Edwards, 2002). Reggio Emilia okullarında çocuk bilgiyle doldurulacak boş bir levha olarak görülmemektedir. Öğrenmeleri için en doğru, en iyi ve en uygun fırsatlar sunulduğunda onların öğrenmeye hazır oldukları kabul edilmektedir (Aslan, 2005).

Reggio Emilia Okulları'nda çevre düzenlenirken, çocuğun hayal ve yaratıcılığını destekleyecek şekilde olması önemsenmektedir. Okulların içi ılık ve sakin; cam, ahşap döşemeli ve mat renklidir. Her okulda ailelerin çocuklarını okula bırakırken ve alırken bekleyebilmeleri için yetişkin boyutunda sandalyelerin bulunduğu bir karşılama salonu bulunmaktadır. Reggio Emilia Okulları insanları içeri girmeleri ve oyun oynamaları için çeken bir atmosfere sahiptir. Her okulda çeşitli miktarda gerçek bitki ve çiçekler, bir kiler ve mutfak, yemek odası, tuvaletler ve bahçe bulunmaktadır. Reggio Emilia yaklaşımında sadece fiziki çevrenin değil sosyal çevrenin de önemi büyüktür. Dolayısıyla Reggio Emilia Okulları'nda yetişkinler ve çocuklar arasındaki sosyal alışverişi kolaylaştırmak amacıyla bütün çocukların ve öğretmenlerin birlikte bulunabilecekleri "piazza" adı verilen büyükçe bir alan bulunmaktadır. Sınıflar bu alanın etrafında düzenlenmiştir. (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000; Aslan, 2005).

Reggio Emilia okullarının genel özellikleri şöyledir:

- Çocuk merkezli, aile ve öğretmen katılımlı bir okuldur. 4 ay-3 yaş ve 3-6 yaş okulları olarak iki farklı yaş gruplarına hitap etmektedir.

- Bu sistemin en belirgin özelliklerinden biri “işbirliğine dayalı” bir öğrenme sisteminin olmasıdır. Yapılan etkinliklerde sosyal bir yapı içinde işbirliği vurgulanarak “diyalog ile öğrenme” ve “birlikte hareket etme” kavramları üzerinde durulmaktadır.
- Öğrenme, tek yönlü bilgi aktarımı şeklinde değil, çocukların kendiliklerinden oluşturdukları fikirlerin “proje” adıyla öğretmenler tarafından çerçevelendirilmiş zaman dilimlerine ve etkileşimlerle gelişmesi şeklinde oluşmaktadır. Bu sürece öğretmen, atölye sorumlusu ve ebeveyn dâhil olmaktadır.
- Çocuklara kazandırılmak istenen bilgiyi, didaktik bir şekilde kazanmaları yerine, çocukların proje sürecinde yaparak - yaşayarak öğrenmeleri beklenmektedir.
- Reggio Emilia akımının en özelliklerinden biri de “dokümantasyon” kavramıdır. Bu kavram ile anlatılmak istenen, öğretmenlerin gözlen yapmak, not almak, video kaydı vb. yöntemlerle çocukların iç dünyasını yakından tanımaya çalışmaktır. Burada hedeflenen şey, çocukların tek tek gelişimlerinin kayıt edilmesinden ziyade, çocukların düşüncelerini ve öğrenme süreçlerini anlamaktır (Yayla, 2015).

2.1.2.6. Sözleşmeli Okullar (Charter Schools)

1992’de Amerika’da başlayan sözleşmeli okul uygulaması Sözleşmeli Okullar, sözleşme imzalamaya yetkili bir kamu kurumu (sponsor) ile bir grup aile, öğretmen, okul yöneticisi ya da kamu okul sistemi içinde çeşitli alternatifler ve seçimler oluşturmak isteyen diğer ilgililer arasında yapılan bir sözleşme ile işletilen kamu okullarıdır. Sözleşmeyi yapan yetkililer okullardan, önceden üzerinde anlaşmaya varıldığı gibi belli bir dönemde, öğrenci başarısını istenen düzeye getirmesini beklemektedir. Bunu başaramadıkları takdirde bu okulların destekleyicisi olan yetkili kurumlar sözleşmeyi feshedebilmektedir (Aydın, 2002). Kısacası sözleşmeli okullar, devletin kaliteli bir eğitim veremediği kesimlerde özel yatırımcıları okul açmaya teşvik etmesiyle oluşturulmuş alternatif bir okuldur.

Sözleşmeli Okullar kuruldukları eyaletten eyalete birtakım farklılıklar olsa da temel anlamda aynı özellikleri taşımaktadırlar. Bakıldığında sözleşmeli okulların

açılması için yatırımcı okulun amaç ve yapısını içeren bir sözleşme taslağıyla başvuruda bulunur. Kamu organı ise gerekli içerikleri sağlama durumlarına göre kabul ya da reddeder. Sözleşmeli Okullara kaydedilecek öğrencilerin belirlenmesinde ise diğer geleneksel okullara göre farklı uygulamalar esas alınabilir. Ayrıca sözleşmeli okullar federal yönetim ve eyalete ait parasal kaynaklardan yararlanmaktadır (Driscoll,2001; Akt. Aydın,2002).

2.1.2.7. Mıknatıs Okullar (Magnet Schools)

1960'lerde ABD hükümeti tarafından özellikle Afro-Amerikan kökenli vatandaşlarına karşı uygulanan ırk ayrımını engellemek için toplumsal alanda bir takım düzenlemeler başlatılmıştır. Irk ayrımının yaşandığı diğer bir alan da eğitim alanı olduğu için özellikle üniversite öğrencisi düzeyinde yaşanan bu ayrımı önlemek amacıyla farklı seçenekler sunan çeşitli isimlerde okullar açılmıştır. Mıknatıs Okullar da öncelikle bu ayrımcılığın önlenmesine yardım edici bir yol olarak 1970'lerde büyük şehir üniversitelerinde geliştirilmiştir. Bu okulların geliştirilmesindeki temel düşünce, zorunlu bölgelerin yarattığı politik muhalefeti engellemek için, belli kesimlerin yaşadığı semt sınırlarının dışındaki farklı kökenlerden gelen öğrenci kesimlerini kendine çekecek kadar iyi okulların oluşturulmasıdır (Inger, 1991).

Mıknatıs Okullar her öğrencinin aynı yolda öğrenmediği, öğrencilerin ilgi alanlarının öğrencilerin okul seçimlerinden önce belirlendiği anlayışının temel alındığı okullar olarak tanımlanmaktadır. Mıknatıs Okullar'da oluşturulan uzmanlaşmış eğitim programları, yaratıcı sanatlar, sağlık bilimleri, üniversiteye hazırlık, uluslararası çalışmalar gibi alanlarda özelleşmiş eğitim vererek ilköğretim ve sonrası için çeşitli eğitim olanakları sunmaktadır (Hesapçioğlu ve Çelebi, 2011).

Çok kültürlü toplumda değişimi sağlamak ve akademik mükemmelliğe ilişkin beklentileri karşılamak için mıknatıs okullar gönüllü bir bütünleşme oluşturmak amacıyla çekici ve yeni eğitim uygulamalarını kabul etmiştir. Ayrımcılıktan bütünleşmeye doğru gidilmesi hedefiyle mıknatıs okullarda genellikle işbirliğine dayalı öğretim etkinlikleri, çok kültürlülüğe ilişkin çalışmalar ve küçük grup tartışmaları uygulanmaktadır. Ders dışı etkinlikler ve çeşitli özel projelerde çalışma olanakları sağlanarak öğrencilerin farklı becerilerini paylaşmaları ve programlarda düzenli olarak çok kültürlü derslerle tanışmaları amaçlanmaktadır. Karşılıklı saygı, takdir etme ve

farklı kökenlerden gelen öğrenciler arasında olumlu ilişkiler kurulması üzerinde dikkatle durularak; öğrencilerin güven ve iyi niyet geliştirmelerinin desteklendiği bir atmosfer oluşturulması için bütün okul çalışanlarının çaba göstermesi beklenmektedir (Klauke,1998; Akt. Aydın, 2002).

Mıknatıs okullar öğrencilerin yaş, sınıf ve başarı düzeylerine göre özel konulara odaklanmış farklı kurs seçenekleri sunularak ve öğrencilerin zihinsel becerilerine uygun yaklaşımlar kullanılarak, bireysel eğitimden temel tekniklere kadar değişen bir yöntem uygulanmaktadır. Öğretmenler, her öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarına göre sınıfları düzenleyebilme ve bu etkinliklere katılmalarını sağlama olanağına sahiptirler. (Klauke, 1998; Akt. Aydın, 2002).

2.1.3. Günümüzde Değişen Öğrenci Profili

2.1.3.1. Dijital Dünya ve Eğitim

Teknoloji, günümüzde adını çok sık duyduğumuz, kullanımı gittikçe de yaygınlaşan bir sözcük durumundadır. İlk bakışta ne anlama geldiği konusunda herkesin kolayca cevap vermesi mümkün olmayan, fakat herkesin yaşamında doğrudan ya da dolaylı olarak yer edinen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teknoloji kavramı temel anlamda, “üretim faaliyetinde bulunurken insanların kullandığı yol ve yöntemler” veya “bilimsel bilginin insan yaşamına hizmet amacıyla uygulanması ve kullanılması” olarak ifade edilmektedir. Farklı bir tanıma göre ise teknoloji, somut ve deneysel anlamda temel olarak teknik yönden yeterli küçük bir grubun örgütlü bir hiyerarşi yardımıyla, bütünün geri kalanı (insanlar, olaylar, makineler vb.) üzerinde denetimi sağlamasıdır (Nichols, 1993: Akt. Erdoğan, 2011).

İnsanlık tarihi ile birlikte başlayan teknolojinin iki milyon yıl önce silah, araç ve gereçlerin yapılmaya başlandığı taş devri ile başladığı kabul edilmektedir. Bronz ve demir çağı olarak nitelendirilen yılların ardından, 1750-1830 yılları arasında buhar gücünün keşfedilmesiyle özdeşleşen endüstri devrimi ile devam eden teknolojik gelişmelerin, 2000’li yıllara gelindiğinde zirveye ulaştığı görülmektedir.

Günümüzde gelindiğinde, toplumlar teknoloji temelli bir dünya düzenini hayatlarında benimsemiş durumdadırlar. Artık yeryüzünde teknoloji ile bütünleşmiş bir insanlık bulunmaktadır. Özellikle iletişim alanında internet, telefon, televizyon ve

radio ile ulaşım alanında uçak, tren ve otomobil gibi teknoloji ürünleri günümüzün adeta vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. Sanayileşmenin en belirgin ögesi teknoloji üretebilmektir. Teknoloji, ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirlemede ve uluslararası yarışta, sahibine her alanda büyük bir üstünlük sağlamaktadır. Hatta dünya ulusları teknoloji retebilenler ve retemeyenler olarak ikiye ayrılmakta, teknoloji üretemeyen uluslar az gelişmiş uluslar olarak sınıflandırılmaktadır.

Teknolojik gelişmelerin sağlığa, eğitime, haberleşmeye ve her alana olumlu katkısı mutlaka olmaktadır. Erdoğan (2011) bunlardan bazılarını kısaca şöyle ifade etmiştir: “Matbaayla birlikte Avrupa’da birçok kitap basılmış ve Aydınlanma ağı başlamıştır. İnternet ağı sayesinde dünyanın bir ucundaki bilgiye ulaşılabiliyor. Teknolojinin gelişimi yaşam standartlarını artırmakta ve insana daha rahat bir yaşam sunmaktadır. Teknoloji sayesinde insanlar daha rahat yaşam koşullarına sahip olurlar ve işlerini daha çabuk ve rahat yaparlar böylece ömürleri uzar. Günümüzde internet, gazete, televizyon, radyo ve çeşitli iletişim araçları sayesinde daha çok insana duygu, düşünceler ile yapmak istenilenler aktarabilmekte ve dünyadaki insanların fikirlerinden de haberdar olunmaktadır.” Teknolojinin getirdiği imknlar üzerine bunun gibi yüzlerce katkıyı sıralamak mümkündür. Ancak burada asıl üzerinde duracağımız konu teknolojinin eğitime yansımalarıdır.

Dijital ağların insanlığı kuşattığı günümüzde, teknolojik ilerlemelerin eğitim alanında da kullanılması teknolojideki hızlı gelişimin doğal ve kaçınılmaz bir sonucudur. Ülkemizde özellikle de son dönemlerde çeşitli projeler geliştirilerek eğitimde bilgisayarlar, akıllı tahtalar, tabletler, yansıtım cihazları gibi teknolojik araç-gereçlerden faydalanılmaktadır. “Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi” (Fatih Projesi) adıyla, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde geliştirilen proje de bu bağlamda değerlendirilebilir. Nitekim bu proje kapsamında süreç içerisinde gerçekleştirilmesi planlanan 614 bin 364 adet dizüstü bilgisayar ve yansıtım cihazı ile birlikte 38 bin 688 çok amaçlı fotokopi makinesi ve akıllı tahta, 40 bin okuldaki 620 bin derslikte öğrenim gören öğrencilerin kullanımına sunulması hedeflenmektedir. Ayrıca bu projenin uygulanacağı okullarda görev yapmakta olan 600 bin öğretmenin donanım altyapısı konusunda yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemleriyle hizmet içi eğitime tabi tutulacaktır (Akgün, Yılmaz ve Seferoğlu, 2011).

Bilindiği gibi eğitimde araç ve gereçlerin kullanımı, iyi bir iletişim ve çeşitli duyulara hitap ettiği için öğretimin daha etkili ve sürekli olmasını sağlamaktadırlar. Teknolojik alt yapının kullanımıyla birlikte okul ve sınıflarda öğretim materyalleri daha da zenginleştirilip bu materyallerle daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmektedir. Bu araç gereçler öğretimi pekiştirdiği gibi öğretmenin de yükünü bir parça azaltmakta yardımcı olmaktadır. Bu anlamda öğrenci ile öğretilecek konu arasındaki etkileşimin öğrencinin anlayacağı düzeye indirgenmesine yardımcı olan her tür araç ve gereç eğitim teknolojisinin çalışma alanı içerisine girmektedir (Hannafin ve Peck, 1988; Akt. Akpınar, 2004). Teknolojiyle desteklenen materyaller ciddi anlamda öğretime katkı sunmaktadır. Örneğin, bir öğretmenin tebeşirle tahtaya önce yazı yazması farklı bir konuya geçince silip yeniden yazması emek ve zaman kaybına sebep olmaktadır. Bunun yerine öğretmen, ders öncesinde hazırladığı çalışmalarını (slayt, video, resim vs.) yansıtım cihazıyla ya da akıllı tahta üzerinden daha kısa zamanda, gerçekçi ve pratik olarak sunabilmektedir. Bu bağlamda teknolojinin eğitimde kullanımı bunun gibi birçok fayda sağlamaktadır. Diğer taraftan, araç ne kadar çok duyu organına hitap ederse o kadar etkili olmakta ve öğrencilerin konuya karşı ilgi duymalarını da sağlamaktadır.

Özetle, teknolojik araç ve gereçlere dayalı öğretimin yararlı yönleri; dışardan aldığımız izlenimlere kuvvet ve canlılık verir, öğretimin sürekliliğini sağlar, doğru öğretir, öğrenmede güdü sağlar, gerçekçidir, somuttur, değişik ve çeşitlidir, ruhsal bakımdan zenginleştiricidir. Bunun yanı sıra sakıncalı tarafları da yok değildir. Örneğin; dil kullanmayı azaltır, pahalıya mal olur, çok araç zaman kaybettirir, öğretmenler her aracı kullanmaya hazırlıklı değildir ve düşünmeyi azaltabilir (Binbaşoğlu, 1994).

2.1.3.2. Teknolojik Bağımlılık

İnsanoğlu, sanayi devrimi sonrası makinenin üretimde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, giderek araç olarak kullandığı nesnenin egemenliği altına girmeye başlamıştır. Makinenin oluşturduğu sosyal yapı içinde bireyin, toplumsal üretim anlayışı ve bireysel mülkiyet anlayışı düzenleri içerisinde yer aldığı görülmektedir. Bu iki düzen arasındaki uyumsuzluk insanı kendine karşı yabancı, ezici, güvensiz hale getirmektedir. Birey, günden güne kişiliğini yitirmekte, nesneleşmekte, toplumdan uzaklaşmakta, yalnızlığa ve bunalıma girmektedir. Bir anlamda birey hiçlik duygusuyla karşı karşıya kalmaktadır (Sartre, 1996; Akt. Kozlu, 2009).

Bilişim çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında gelişen en önemli teknolojilerinden olan bilgisayar ve internetin hayatlarımıza girmesiyle her türlü bilgiye çok kısa bir süre içerisinde rahatça, denetimsiz olarak ulaşılabilmesi, çeşitli faydalarının yanında gözardı edilemez derecede bir takım olumsuz sonuçlara ve bağımlılığa yol açmaktadır.

Uluslararası alanyazında “addiction” ya da “dependence” şeklinde kullanılan “bağımlılık” kavramı, bir madde ya da davranışı kullanmayı bırakamama veya kontrol edememe şeklinde tanımlanabilmektedir. Bireyler sigara, alkol, uyuşturucu gibi birçok maddeye bağımlı olabilmektedir. Ancak bağımlılık denince akla sadece sigara, alkol, uyuşturucu vb. madde bağımlılıkları gelmemelidir. Bunun yanında fiziksel bir maddeye dayanmayan, davranış tabanlı yeme bağımlılığı, oyun bağımlılığı, seks bağımlılığı, bilgisayar bağımlılığı, televizyon bağımlılığı, alışveriş bağımlılığı, internet bağımlılığı vb. bağımlılıklardan da söz edilebilir (Egger ve Rauterberg, 1996; Greenfield, 1999; Akt.Günüç ve Kayri, 2010).

Dijital bağımlılık olarak da adlandırabileceğimiz bilgisayar, internet, cep telefonu, televizyon, sanal oyun vb. bağımlılıkları alkol, sigara, uyuşturucu bağımlılıklarıyla aynı cümlede kullanmamızda herhangi bir sakınca görünmemektedir. Çünkü tümünde davranışı kontrol edememe, olumsuz sonuçlarına rağmen davranışın süreklilik arzemesi bağımlılık kavramı için ortak özelliklerdir.

Özellikle de internetin yaşamdaki yerinin ve öneminin giderek artması nedeniyle, oluşturduğu etkiler diğer bilgi ve iletişim teknolojilerine oranla daha fazla önem taşımaktadır. İnternet, önemli bir iletişim ve bilgi paylaşım aracı olup, ev ve iş ortamında günlük yaşamımızı değiştiren birçok etkinliği içermektedir İnternetin faydalarının yanında, herkesin kullanımına açık olmasından ortaya çıkan problemler de söz konusu olabilmektedir. Bunlardan bazıları; internet ortamında bilgi ayırımı, aşırı bilgi yüklemesi ve güvensiz bilgiye olanak vermesi vb. olarak sıralanabilir. Ayrıca yine internet üzerinden işlenen bilişim suçları ve internet bağımlılığı da internetin neden olduğu ciddi problemlerdendir (Yellowlees ve Marks, 2007; Kim & Kim, 2002; Akt. Günüç ve Kayri, 2010).

Artık hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelen teknolojik araçların kullanımının çok küçük yaşlara kadar indiğini görmekteyiz. Teknolojiyle iç içe büyüyen

bu nesil için artık dijital olmayan araç gereçler, oyuncaklar, sıradan, basit ve ilgi çekmemektedir. Anne ve babasının akıllı telefonlarıyla veya bilgisayarda oyun oynamak çocukların daha fazla ilgi duyduğu oyunlar halini almaktadır. Diğer taraftan evlerinde bilgisayar bulunanlar evlerinde; evlerinde bulunmayanların ise internet kafelerde sanal âlemde vakit geçirmek, sokakta ya da parkta olmaktan çok daha tercih edilir olduğunu gözlemlemekteyiz. Ailelerin de çoğu zaman bu durumdan şikâyetçi olmadıklarına şahit olmaktayız. Çünkü dışarıda işlenen suçların medya aracılığıyla oluşturduğu sendromlar, çocuğunu takip edemeyecek kadar ebeveynin meşguliyeti, ciddi trafik artışı vb. sebepler sokakları güvensiz kılmaktadır. Çocuklarının başına bir şeyler gelmesinden korkan ebeveyn de çocuğunun evde saatlerce bilgisayar veya TV karşısında oturmasını daha güvenli bulmaktadır. Ancak durum hiçte sanıldığı kadar güvenli değildir. Dışarıdaki tehlikelerden güvenli olarak ev içinde bulunan çocuk, monitör karşısında da büyük tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır. Çünkü çocuk ve ergenlerin internet, bilgisayar ve televizyon karşısında uzun zaman harcamaları ileride onlara büyük sıkıntılar yaşatacak fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan problemlere neden olmaktadır. Üzerinde önemle durulması gereken bir durum olarak dijital araçlar, çocukların en aktif olması gerektiği dönemlerde onları pasif durumda bırakmakta ve iletişim kurmalarına engel olarak sosyalleşmelerini olumsuz etkilemektedir.

Çocukların sosyalleşmesinde, kişiliğinin gelişmesinde aile, okul ve sosyal çevrenin yanında kitle iletişim araçlarının etkisi görmezden gelinemez. Günümüzde kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon, çok farklı kaynaklardan iletiler sunmak suretiyle çocuğun toplumsal kimliğinin biçimlenmesinde dolayısıyla sosyalleşmesinde etkili bir rol oynamaktadır. Televizyon, çocukların akran gruplarıyla ilişkilerini zayıflatmakta, içe kapalı birer insan haline gelmelerine yol açmaktadır. Böylece çocukların yaşamı televizyon programlarıyla düzenlenir hale gelmektedir. Çocuklar için televizyon, tek yönlü bir sosyalleştirme aracıdır. Çünkü çocuklar televizyon izlerken soru sormamakta, açıklama isteyememekte ve itiraz edememektedir (Özkan, 1994; Tezcan, 1994; Yeşiltuna, 1999).

Evet; baş döndüren bir hızla gelişen teknolojinin en güncel halini hayatlarımıza aktarmak adına adeta yarış içinde olduğumuz bu dönemde, teknoloji sadece laboratuvar ortamında değil artık evlerimizin içindedir. Bizleri ailemizi-çocuklarımızı etkisi altına almakta ve hayatlarımızı değiştirmektedir. Artık zamanlarının büyük bir bölümünü

dışarıda arkadaşlarıyla oyun oynayarak geçiren, toprak ve çamurla üstü kirlenmiş şekilde gelen, enerjisini sokakta koşturarak atıp evine bitkin gelen ve akşam erken uyuyan çocuklarımızın sayısı maalesef gittikçe azalmaktadır. Bunun yerine evden dışarı çıkmak istemeyen, güneş yüzü görmeyen, hareketsiz kalan, abur cuburla beslenip obeziteleşen, bilgisayar başında gözleri kızaran, bilgisayar oyunları oynayan, sosyal paylaşım sitelerinde sörf yapan veya akıllı telefonlarıyla uğraşan, dolayısıyla gece yetişkinlerden bile geç uyuyan, kendisini yalnızlığa terk etmiş ve odasına hapsolmuş çocuklarla karşılaşmaktayız.

Özellikle de internetin hayatımıza girmesiyle bitlikte nice hayatlar bir monitörün önünde geçmekte, zararlı radyasyonlarıyla sağlık durumlarını etkilemekte, insanların toplum içinde geçirdiği süre azalarak onların asosyal bir varlığa dönüşmesine neden olmakta ve nice insanlar sanal dünyadaki dolandırıcılara, insan avcılara, yem olmaktadır. Bu anlamda dijital araç gereçler evlerimizi, ailelerimizi, çocuklarımızı adeta esir almakta, bizleri gerçek hayatın samimiyetinden uzaklaştırıp sanal dünyanın soğukluğuna itmektedir.

İnsanların yalnızca birbirilerine karşı değil kendilerine de yabancılaşmaları teknoloji bağımlılığının bir sonucudur. Topluma yabancılaşma ise çok daha vahim bir noktadadır. Teknolojiyle birlikte dünya küçük bir köy haline gelmiştir. İnsanların dünyada olup bitenleri an be an takip ettiğine; bunun yanında karşı komşusunun kim olduğunu dahi bilmeyecek kadar da bireyselleştigiğine şahit olmaktadır. Mahallelerinde oturan aileleri tanıyan ve durumlarından (taziye, düğün, hastalık vs.) haberdar olan sosyal ailelerin yerini, kapı komşusunu dahi tanımayan, beton evlerde çelik kapısını kilitleyip dış dünyaya tamamen kendisini kapayan aileler yaygınlaşmaktadır. Evet; teknolojik aletler birçok işimizi kolaylaştırdığı gibi birçok alışkanlığımızı, geleneklerimizi, örf ve adetlerimizi de yok etmektedir.

Diğer taraftan sanal iletişimin yaygınlaşmasıyla yüz yüze görüşme oranları azalmakta, alışverişler internet aracılığıyla akıllı telefonlar üzerinden sanal kanallarla yapılmaktadır. Bunun bir pratiklik olduğu yadsınamaz fakat; beraberinde getirdiği sosyal tahribatı da göz ardı etmemek gerekmektedir.

İş hayatımızı da oldukça uzun bir süre ekran başında geçiriyoruz. Bilgisayar karşısında uzun bir süre kalmanın bedelini hem iş performansımızın düşüşüyle, hem de

zihnen ve bedenen sağlığımızın bozulmasıyla da ödüyoruz. Son dönemlerde bel ve boyun fitiği hastalarının ve gözlük kullananların sayısının artması da bunun bir tezahürü olarak düşünülebilir. Nitekim yapılan araştırmalar da yeni hastalıklara da yol açtığı tespit edilmiştir. Örneğin Kanat ve Girgin (2013), yaptıkları araştırmada şunları ifade etmişlerdir: “Çağımızın vazgeçilmez unsuru bilgisayarın ortaya çıkardığı ve artık etiyolojik faktörler arasında yer aldığı çok sayıda hastalık var. Son yıllarda polikliniklere başvuran pilonidal sinüs hastalarının hikâyelerinde meslek veya meşguliyetleri sorulduğunda bu kişilerin ofis ortamında veya evlerinde bilgisayar başında uzun süre uzun oturan kimseler oldukları anlaşılmıştır.”

Parlak ve Çetinkaya (2006) ise dijital çağın önemli hastalıklarından biri olan obeziteye dikkat çekmiştir. Çocuklarda obezlik oluşumunu etkileyen faktörlerle alakalı yaptıkları çalışmada, modern yaşamın getirdiği beslenme alışkanlıklarında yağların ve karbonhidratların fazla miktarda tüketilmesi ve çocukların fiziksel aktiviteden uzaklaşarak televizyon ve bilgisayar oyunlarına yönelmelerine vurgu yapılmıştır.

Eğitimcilerin toplumdaki herhangi bir olumsuz durum ve etkiye duyarsız kalamayacağı gibi işte tüm bu sorunlara da eğitsel bir çözüm bulma sorumluluğu bulunmaktadır. Dolayısıyla çocukları monitöre bağımlı hale gelmekten ve sağlıksız bir yaşamdan kurtarıp daha fazla hareketli olabilecekleri ortamlarla buluşturmak önemlilik arz etmektedir. Bu çalışmada ele alınan organik bir yaz okulu, çocukların doğal bir eğitim ortamında, okullarındaki derslerine, sosyalleşmelerine, el becerilerine, sağlıklı beslenmelerine ve fiziksel aktiviteler yoluyla sağlıklarına olumlu yönde etkileri olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda çocukların geleceği ve sağlığı açısından önemli bir adım olduğunu söylemek mümkündür.

2.1.4. Organik Okul ve Eğitim

2.1.4.1. Bir Kavram Olarak Organik Okul ve Eğitim

Etimolojik sözlüğe bakıldığında “organique” sözcüğünün Fransızca kökenli bir kelime olduğu görülmektedir. Fransızcada temel anlamıyla “bir organa veya organizmaya ilişkin” anlamına gelen olan bu sözcüğe günümüzde farklı anlamlar da yüklenmiştir. Karşıt anlamında ise “inorganik” sözcüğü kullanılmaktadır.

Türkçe sözlükte (Türk Dil Kurumu, 2014) bir sıfat olarak kullanılan “organik” sözcüğünün üç ayrı anlamı verilmiştir: “doğal yolla yapılan, organlarla ilgili-uzvi, canlı-

güçlü ilişki.” Bu bağlamda organik kelimesinin tam olarak ne anlama geldiği ancak cümle içinde hangi alanda kullanıldığı görüldüğünde anlaşılmaktadır. Kullanıldığı alanlardaki anlamlarına bakılacak olursa; kimyada, karbon içermekte olan (birkaç istisna vardır) organik bileşikler vardır. Organik tarımda, çiftçilikte ve bahçecilikte organik kelimesi gübre ve böcek ilacı ile ilgilidir. Bunların kesinlikle hayvan veya bitki kökenli olması gerekir. Kullanılan ürünlerin doğallığı sebebiyle organik tarım olarak adlandırılır. Organik gıda, doğal beslenme ile ilgili bilgiler verir. Organik ürünler adı altında kullanıma sunulan veya satılan ürünlerdir. Organik restoran veya doğaya yakın anlamında organik yaşam biçimi şeklinde de kullanımları mevcuttur. Organik kozmetik, organik tarım ile elde edilen sertifikalı organik bitkilerin öz suları (organik hidrosol) kullanılarak üretilen kozmetik veya dermokozmetik ürünlerdir. Organik yapım eşya, petrokimyasal ve insan yapımı malzemelerin (kontrplak, vinil, camelyaf) kullanılmadığı anlamına gelir. Ayrıca organik terimi bir bütünün ayrılmaz parçalarından birisi anlamında da kullanılır. Askeriyede de organik kelimesinin kullanımını; organik silah, organik zırh vb. şeklinde görebiliriz (Interactive whiteboard, 2014).

Görüldüğü gibi “organik” kelimesi daha çok doğal, kimyasal karıştırılmamış anlamında kullanılmaktadır. Eğitimin organigi nasıl olur? Bu sorunun cevabı çocukların öğrenme biçimlerine yapılan gözlemlerde görülmektedir. Çocuklar merak ettikleri şeyleri öğrenmektedirler. Merak ettiklerine yoğunlaşıp eğlenerek öğrenirler (Bülbül, 2013).

Organik eğitim, Türkçe sözlükte yer alan üç ayrı anlamının birleşimiyle şu şekilde ifade edilebilir: Bireylerin doğal bir ortamda, doğal öğretimsel araç-gereçler ve yaşamsal deneyimlerle, okul ve yaşam arasında güçlü ilişkiler kurmasını sağlamak ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken temel bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılması amacıyla yapılan eğitimsel ve öğretimsel faaliyet sürecidir.

Organik Okul ise Bireylerin doğal bir ortamda, doğal öğretimsel araç-gereçler ve yaşamsal deneyimlerle, okul ve yaşam arasında güçlü ilişkiler kurmasını sağlamak ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken temel bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılması amacıyla yapılan eğitimsel ve öğretimsel faaliyetlerin yürütüldüğü alternatif bir okul modelidir.

Organik sözcüğünün eğitimdeki kullanımı, ilk olarak Organik Okul'un kurucusu Marietta Pierce Johnson tarafından olmuştur. Türkiye'de oluşturmaya çalıştığımız bu eğitim modelinde Johnson'un eğitim modelinin belirli bir kısmından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu okulun Türkiye'de nasıl bir yapıda olacağına geçmeden önce Amerika'daki bu modeli oluşturan Marietta Johnson'un hayatı, okulun tarihi ve uygulamaları hakkında bilgi vermek yerinde olacaktır.

2.1.4.2. Marietta Johnson ve Organik Okulun Tarihçesi

Organik Okul, 1907 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Marieatta Louis Pierce Johnson'un öncülüğünde kurulmuştur. Okulun kurucusu olan Johnson 8 Ekim 1864 yılında ABD'nin Minnesota eyaletinde tarımla uğraşan Rhoda Morton ve Clarence De Sackett Pierce çiftinin sekiz çocuğundan biri olarak dünyaya geldi. İlk ve ortaöğrenimini Minnesota'da normal devlet okullarında bitirdi. 1885 yılında normal eyalet okulundan (şimdiki St Cloud State College) mezun olduktan sonra, çocukken hep hayal ettiği meslek olan öğretmenliğe başladı. Kırsal kesimlerde ilköğretim ve ortaöğretim okullarında öğretmen olarak görev yaptı. Birkaç yıl içinde ilkokuldaki her kademedede öğretmenlik yaptı. Ayrıca bazı yükseköğretim deneyimleri de oldu. Zaman içinde çevresinde ün kazanarak seçkin bir öğretmen olan M. Johnson, Aziz Paul Öğretmen Okulunda (1890-1892), Moorhead Öğretmen Kolejinde (1892-1895) ve Monkato Öğretmen Kolejinde (1896-1899) görev yaptı (Fairhope Organic School, 2014)

M. Johnson, ilerici eğitimin erken öncülerinden aydınlanma filozofu Jean Jacques Rousseau, Nathaniel Oppenheim, Friedrich Froebel ve John Dewey gibi çocuk gelişiminde eğitim reformcuları olarak kabul edilen kuramcılarının çalışmalarını yakından takip etmiştir. Üzerinde çalıştığı bu kuramcılara yöneltilen, toplumsal ve eğitsel eleştirileri de harmanlayarak genişletmesi yoluyla, kendine özgü bir eğitim felsefesini geliştirmiştir (Interactive whiteboard, 2014).

M. Johnson, 1903 yılında bazı eğitim fikirlerini keşfetmek amacıyla düşündüğü deneysel bir okul açmak için, Henry George'un tek vergi teorisinin takipçileri tarafından kurulmuş, Mobil Körfezi'nin doğu kıyısında yer alan küçük bir topluluk olan Fairhope/Alabama'ya davet edildi. Bu toplumun davetini Marietta Johnson kendisi için bir fırsat olarak değerlendirdi ve tekliflerini kabul etti. 1907 yılından 1938 yılına kadar

müdürlük görevini yürüttüğü Organik Eğitim Okulu'nun bulunduğu Fairhope'a taşındı ve buraya kalıcı olarak yerleşti (Fairhope Organic School, 2014).

Organik okul olarak adlandırılan bu okula ilk gün altı öğrenci ile başladı ve her yıl kayıt yaptıran öğrenci sayısı 200 kadar arttı. Ebeveyn, toplum desteği ve Johnson'un yaptığı büyük bağış ile okul hiçbir kamu fonu almamasına rağmen öğrencilere ücretsiz ders verdi. Bu okulun temel amacı "organiklik" yani Johnson'un deyimiyile "beden sağlığını, en iyi zihinsel kavrayışı, öz bilinci ve duygusal yaşamda samimiyeti korumaktır". Johnson'a göre eğitim ve gelişim iki özdeş kavramdır. Dolayısıyla çocuğun gelişimini desteklerken onu tek bir organizma olarak görüp, gelişimini tüm yönleriyle ele almıştır (Fairhope Organic School, 2014).

Organik Okul'da öğrenciler sadece kendi bireysel yetenekleri açısından değerlendirilir. Dolayısıyla dışsal ödüller, içsel doyum, öğrenme ve büyüme lehine elimine edilmiştir. Okuldaki tüm etkinlikler, çocukların yaratıcılık, doğallık, ilgi ve samimiyete dayalı bir anlayışta olmaları içindir. Dolayısıyla bu okulda gerçek öğrenci başarısı, bu kazanımları kazanmış olup olmadıklarıyla ilgilidir. Organik Okul'da eğitim süreci, 6 yaş altı çocuklardan başlayıp üniversite hazırlık dönemine kadar uzanan 6 aşamaya ayrılmıştır. Bu kademelerin ayrılış temelleri çeşitli eğitimcilerin görüşlerinden etkilenilerek yapılmıştır. Örneğin, Jean Jacques Rousseau ve John Dewey'in görüşlerine göre formal eğitim çocuğun yaradılıştan getirdiği ilgilerini uyandırmaya dönük olmalıdır. Okuma ve yazma eğitimi ise çocuğa en erken 8 yaşında verilmesi gerekir. Bu 6 kadememin tümünde yer alan derslerde (el sanatları, müzik, dans, tiyatro ve yaratıcı drama, geziler ve değişik kırsal alan ziyaretleri) yaratıcı ifadeler her zaman güçlü bir vurgu vardır. Üst kademelere doğru doğa bilimlerinden biyoloji bilimlerine kadar daha formal eğitimle devam edilir. (Fairhope Organic School, 2014).

Organik Okul, eğitimdeki ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

- Çocuğun bireysel öğrenme stiline ve gelişim modeline saygı duyulur.
- Çocuk, tüm duyularını kullanarak, yeni görev ve fikirleri deneyerek dünyayı tanımaları için teşvik edilir.
- Çocukların klasik testler, sınavlar ve yetişkinlere göre belirlenen hedefleri başarma baskısından ziyade, onların bireysel ihtiyaçlarını karşılayacak bir öğretim yaklaşımı benimsenmiştir.

- Okul programının esnek, özgürlükçü ve çocukların ihtiyaçlarına göre adapte edilebilir yapısıyla çocuklarda öğrenme arzusu oluşturacak bir atmosfer oluşturulmaya çalışılır (Fairhope Organic School, 2014).

Amerika'daki eğitimciler bu deneysel okulun olası etkileri üzerine “birkaç yıl içinde toplumda nelerin olabileceğini düşünmek heyecan verici” şeklinde yorumlar yapmışlardır. Çünkü bu okulda sınav, test, başarısızlıklar, ödül, rekabet vs. bulunmamakta, bunun yerine ahlâkın temeli olan samimiyet, özgürlük ve öz bilinç gelişimini sağlayacak etkinlikler vardır. Nitekim Johnson'a göre Organik Okulun bu ilkeleri, kamu eğitimi ve Amerikan toplumunun dönüşümü için temel alınması gereken ilkelerdir (Fairhope Organic School, 2014).

1938 yılında vefat eden Johnson'un organik okul deneyimleriyle oluşturduğu yeni eğitim vizyonu, John Dewey ile ulusal çapta şöhret kazanmıştır. John Dewey'in 1915 yılında, kızı Evelyn ile birlikte, çok okunan “Yarının Okulları” adlı yayınında yer ayırdığı Amerika'daki bu yenilikçi “Organik Okul”, kapsamlı olarak ziyaret edip inceledikten sonra kaleme almıştır. Marietta Johnson'ın öncü çalışması olan “Teaching Without Failure”, Türkçe karşılığı “Başarısızlığa Yer Vermeyen Öğretim” kitabı, bugünün eğitimini de etkiler durumdadır. Günümüzde bu kitap, Boston Koleji ve Güney Alabama Üniversitesi gibi kurumların Eğitim Bölümlerinde bir ders kitabı olarak kullanılmaktadır (Fairhope Organic School, 2014).

2.1.4.3. Organik Okulun Eğitim Felsefesi

Eğitim programlarının okul ortamında uygulayıcısı durumunda olan öğretmenler eğitsel hedeflere ulaşmak için, uzun ve kısa süreli tüm çalışmalarını planlı olarak sürdürmek durumundadır. Eğitim programlarının hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme öğelerinin anlamlı bir bütünlük göstermesi için kendi içinde yine anlamlı bir ilişki ve etkileşim göstermesi gerekmektedir. Okul ortamında “niçin eğitiyoruz?” sorusunun karşılığı bizi eğitimin temel dayanağı olan eğitim felsefesine götürmektedir. Bu yöneltilen sorunun cevabının bir bakış açısı dâhilinde, genel bir eğitim teorisi ile eğitimde yapılacakların seçimine eğitim hedefleri rehberlik etmektedir (Çelik, 2006).

Her eğitim modelinin dayandığı bir felsefi görüş bulunmaktadır. Eğitim sistemleri bu felsefi bakış açılarına göre insana bakmakta, değerlendirmekte ve eğitim sistemini bu anlayış üzerinden temellendirmektedir. Bu çalışmada oluşturulmaya

çalışılan Organik Okul'un temel kuruluş gerekçeleri olarak teknolojik bağımlılık, fiziksel hareketsizlik, doğadan kopuş, sağlıksız beslenme ve kültürel yozlaşma olarak sıralanabilir. Bu bağlamda, okulun felsefi anlayışı natüralizme; eğitimde alternatif yenilikler oluşturma çabası ise yeniden kurmacılık eğitim felsefesine göre düzenlenmektedir.

Natüralizm'e göre insanoğlu doğanın bir ürünüdür. Bu nedenle insan ve doğa arasındaki uyum ve ilişkilere önem vermektedir. Natüralist anlayışa dayalı bir eğitimin özelliklerini Erişen (2007) şöyle sıralamaktadır:

- Öğrenciler, bizzat yaparak ve yaşayarak öğrenmeli, doğal bir ortamda karşılaştığı problemleri yine kendi çözmeli, duygularını geliştirmeli, çevresiyle etkileşerek yaşamını düzenlemelidir.
- Öğrenciler doğal bir ortamda, öğreneceklerini kendi ilgi ve yeteneklerine göre seçebileceğinden, öğrenme kişinin ilgi ve yeteneklerine göre düzenlenmelidir.
- Öğretmen bilgi aktaran, ezberleten değil, doğal ortamda bilgi için fırsatlar yaratan olmalıdır.
- Öğrencilerin çevreyle etkileşimini sağlayarak öğrenmeyi gerçekleştirmelidir.
- Öğrenciye hazır bilgi sunulmamalı, bilgiyi keşfetmesine imkân sağlayacak yöntemler kullanılmalıdır.

Yeniden Kurmacılık'ın eğitim ilkelerini ise Ergün (2008) şu şekilde belirtmiştir:

- Toplumun ve dünyanın gelecekte karşılaşacağı sorunlara yönelik bir eğitim.
- Demokrasiyi gerçekleştirecek bir eğitim.
- Sürekli değişimde lokomotif rolü oynayan bir eğitim.
- Sosyal reformlara öncülük edecek bir eğitim.
- Hoşgörü, barış, sevgi gibi ortak değerleri oluşturup geliştirecek bir eğitim.
- Ortak değerlere dayalı bir dünya toplumu oluşturma amacı olan bir eğitim.

2.1.4.4. Organik Okul'un Genel Amaçları

Eğitimde hedef ya da amaç, bir öğrencinin, planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar yoluyla kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özelliktir (Ertürk, 1972). Planlı eğitim yoluyla kazandırılacak

nitelikler (bilgi, tutum, beceri, alışkanlıklar vs.) olarak ta ifade edilebilecek olan hedef, eğitim süreci sonunda ulaşılmak istenen sonuçtur.

Eğitim programlarının çağın gereklerine, ihtiyaç ve beklentilerine uygun yeni eğilimleri yansıtması, programlardaki öğretme-öğrenme yaklaşımlarının benimsenmesini gerektirmektedir. Toplumlara ve dönemlere göre değişen bakış açıları istekler ve beklentilere göre bu yaklaşımlar eğitim sistemlerinde ağırlıklı olarak uygulamaya konulmaktadır. Türk eğitim sisteminin programlarındaki yeni değişim ve uygulamaları bu yönde ele almak gerekmektedir (Çelik, 2006).

Eğitimde amaçlar ya da hedefler, uzak, genel ve özel hedef olmak üzere üç düzeyde belirtilmektedir. Uzak hedef, ülkenin politik felsefesini yansıtan ve oldukça genel olarak belirtilen hedefdir. Milli Eğitimin amaçları (ulusal eğitim felsefemiz) uzak hedef olarak nitelendirilmektedir (Demirel, 2012). Milli Eğitim Temel Kanununun 2. Maddesinin son fıkrasında, Türk milli eğitiminin uzak hedefi şu şekilde belirlenmiştir: Bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır.

Ülkemizde tüm eğitim ve öğretim faaliyetleri Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde yapılmaktadır. Bu bağlamda Organik Okul'da bir eğitim kurumu olarak MEB bünyesinde faaliyetlerini sürdürecektir. Dolayısıyla Milli Eğitimin uzak hedeflerini kendisine hedef edinmiştir.

Genel hedef ise uzak hedefin yorumu aynı zamanda da okulun işgörüsünü yansıtmaktadır (Demirel, 2012). Genel hedefler uzak hedeflere götürücü niteliktedir. Okulların genel hedefleri bu kapsamda düşünülebilir. Organik Okul modelinin genel amaçları ise şöyle ifade edilebilir: Ulusal kültürünü benimseyen; değişen, gelişen ve küreselleşen dünyada kendi ayakları üzerinde durabilen; kendisini iyi tanıyan, iyimser, ahlaklı, dürüst, kendisine güvenen, özdenetim bilincine, çeşitli pratik becerilere ve düşünme becerilerine sahip; bilime açık ve katkı sunabilen; üretmeyi ve paylaşmayı seven, insan haklarına saygılı, doğaya saygı duyan ve koruyan, çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilen; okumayı seven, iletişimi güçlü, işlerinde sorumlu davranan; sağlıklı yaşamaya önem gösteren; ailesine, çevresine, ülkesine ve dünyaya faydalı bireyler

yetiştirmektedir. Kısacası çocukların iyi bir vatandaş olabilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar kazandırarak onları hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

2.1.4.5. Organik Okul'un Fiziksel Ortamı, Öğretmen ve Öğrenci Özellikleri

İnsanlık tarihiyle eş değer kabul edilen eğitim tarihi gibi önemli bir süreçte, medeniyetler tarihe inşa ettikleri eğitim yuvalarıyla damgalarını vurmuşlar ve bu faaliyet alanlarıyla kendilerine övünç kaynakları oluşturmuşlardır. Her dönemin kendine özgü eğitim özellikleri ve mekânları ile yeni sistemler oluşturulmuştur. Tarihsel verilere bakıldığında, toplumların, belirli dönemlerde felsefi, dini ve bilimsel gelişmeler sonucunda eğitim sistemlerinin amacına uygun olarak, ideal eğitim mekânları düşünmüş ve gerçekleştirmiş oldukları görülmektedir (Uludağ ve Odacı, 2002). Dolayısıyla eğitim ve öğretimde fiziksel ortam çok önemlidir. Fiziksel ortam, eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesi için gerekli araç ve koşullardan meydana gelmektedir. Bir sistemin yer aldığı mekânın özellikleri, sistemin amaç, süreç ve hedefleriyle uyum içinde olmalıdır (Başar, 2003).

Eğitim hizmetinin niteliğini artırmak için öğretim ortamının, amaçların gerçekleşmesine en üst düzeyde hizmet edebilecek hale getirilmesi gerekmektedir. Eğitim ve öğretimin gerçekleştiği öğrenme ortamı, öğrencilerde fiziki ve psiko-sosyal anlamda öğrenme isteğini uyandıracak ve demokratik bir yapıda olmalıdır. Geleneksel öğrenme ortamı, yaşamın doğal bir süreci değil de bireylerin katılmak zorunda oldukları, fakat kendi tercihleriyle yapılandırmamış oldukları bilgilerin sunulduğu bir ortamdır (Somuncuoğlu, 2007; Başar, 1999). Tüm bu bilgilerden yola çıkarak mekân düzenleme konusunda amaca göre düzenlenmiş bir eğitim ortamının eğitim ve öğretim faaliyetlerine birçok katkılar sağlayacağını söylemek mümkündür (Uludağ ve Odacı, 2002).

Öğrenme ortamları, bireysel farklılıkları ve öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırarak etkili öğrenmelerin olacağı bir ortama dönüştürülmelidir. Aynı zamanda çocukların edindiği teorik bilgileri uygulamısal olarak ta yaşayabilecekleri, tecrübe edebilecekleri bir ortam olmalıdır. Çünkü çocuklar sınıf ortamında öğrendiklerini günlük hayata transfer edebilmelidirler. Bunun için de sınıf ortamının gerçek hayattan kopuk olmaması gerekmektedir. Organik Okul'un eğitim ortamının geleneksel sınıf

ortamlarına göre daha zengin, kalıcı ve etkili öğrenmelere olanak tanıyacak şekilde düzenlenmesi düşünülmektedir. Bu yeni eğitim ortamı, öğrenciyi asla bilginin pasif alıcısı durumunda bırakmayıp aktif kılacağı, öğrencinin kendi öğrenmelerini yönetebileceği, bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sosyal gelişimini bir bütün olarak sürdürebileceği, bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenmelere açık bir ortam olarak tasarlanmaktadır.

Çocuğun ilgi ve yeteneklerinin hangi alana eğilimli olduğunu anlayabilmek için fiziksel olarak özgür olabileceği doğal bir çevre oluşturulmalıdır. Organik Okul'da çocuklar doğal çevrede, diğer bir deyişle hayatın içinde eğitim göreceklerdir. Bu bağlamda çocukların Organik Okul'da yaşayacakları deneyimler sadece okul ortamında görebilecekleri türden değil, günlük hayatlarında karşılaşabilecekleri türdendir. Çocuk bu eğitim ortamında ilgisini çeken çeşitli faaliyet alanlarında özgürce öğrenecektir. Bu da çocuklardaki eğitim ve okul algısını değiştirerek (eğitimi zorunlu olarak gerçekleştirilmesi gereken bir faaliyet olmaktan çıkararak) eğlenirken öğrendikleri, ilgilerini çeken durumları inceleyerek eğitim-öğretim gördükleri bir faaliyet olarak algılamalarına vesile olacaktır. Organik Okul'un diğer eğitim ortamlarından en büyük farklılığı, etkinliklerin dört duvar arasında değil, tamamıyla doğa ortamında oluşudur. Doğada eğitim ile ilgili yapılan çalışmalar ise, doğanın birçok yönden öğrenci başarısına katkı sağladığını göstermektedir Sözer (2013). Bu eğitim ortamında, tarımı kitaplardan değil, bizzat tohum ekip, sulayıp ürün elde ederek öğrenecekler ve bu ürünleri tüketecekler, çeşitli hayvanları görecek, dokunacak ve tanıyabilecekler, ağaç evlerde kitap okuyacaklar, resim yapacaklar, buralarda dinlenebilecekler, gölette balık tutmayı, havuzda yüzmeyi öğrenebilecekler, çeşitli meslek dallarını deneyimlerle tanıyacak, kültürümüzde var olan unutulmaya yüz tutmuş oyunları öğrenip ve oynayabileceklerdir. Bu açıdan Organik Okul Türkiye'ye özgü yeni bir alternatif eğitim modelidir.

Toplumsal değişme ve yeniliklere bağlı olarak eğitim alanında meydana gelen değişiklikler sınıf yönetiminde kimi modelleri ortaya çıkarmıştır. Sınıf yönetimi modellerindeki değişimler, baskıcıdan demokrasiğe; şekil yönelimliden amaç yönelimliye ve öğretmen merkezli den öğrenci merkezli bir anlayışa doğru kaymaktadır. Bu bağlamda Başar (2003), sınıf yönetimi modellerini etkileyen etmenlerin; öğrenci özellikleri, amaçlar, konular, kaynaklar ve gereksinimler olarak sıralanabileceğini

söylemiştir. Sınıf yönetimi modellerini ise: tepkisel model, önlemsel model, gelişimsel model, bütünsel sınıf modeli, otoriter model ve çağdaş model olarak sıralamıştır. Organik Okul'da öğrencilerin, fiziksel, duygusal ve psiko-motor gelişim düzeylerinin gerektirdiği uygulamaların gerçekleştirilmesini temele alan gelişimsel modele uygun bir sınıf yönetimi modeli belirlenmiştir.

Önceki bölümlerde görüleceği üzere alternatif okulların bir özelliği de küçük boyutlu olmasıdır. Bu açıdan Organik Okul'da öğrenci sayısı, okulun yapısı gereği ve daha etkili öğrenmelerin olabilmesi açısından sınırlı tutulacaktır. Dolayısıyla öğrenciler yaş, ilgi ve yeteneklerine göre küçük gruplara ayrılacaktır. Ardından bu grupların ilgi ve ihtiyaçlarına göre farklı etkinliklere ağırlık verilerek bütünsel gelişimleri sağlanacaktır.

Organik Okul'da öğretmenler okulun kabul komitesi tarafından pedagojik eğitim almış lisans mezunlarından seçilecektir. Çünkü öğretmenlerin hem alanında çok iyi olmaları hem de çocukların gelişimlerini bütünsel olarak destekleyebilmeleri için çocuğun fiziksel, psikolojik, duygusal ve bilişsel durumlarını çok iyi bilmeleri gerekmektedir. Gerekli şartları sağlayan ve kabul edilen öğretmenler Organik Okul'un formatında eğitim verebilecek şekilde seminerler verilerek hazırlanacaklardır.

Bu okul modelinde yapılandırmacı öğrenmeyi temel alan öğretmen ve öğrenci yaklaşımı benimsenmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmen ya da öğreten, açık fikirli, çağdaş, kendini yenileyebilen, bireysel farklılıkları dikkate alan, uygun öğrenme yaşantılarını sağlayan ve öğrenenlerle birlikte öğrenen kişidir. Temel görevi ise öğrenenleri ya da öğrencileri ne yapacakları, bilgiye nasıl ulaşacakları konusunda etkili yönlendirmektir. Öğretmen, çocuğa bilgi aktaran kişi değil ona ilgileri doğrultusunda kendi bilgilerini yapılandıracakları uygun öğrenme ortamı hazırlayan kişidir. Öğrenme sürecinde öğrencilere yol gösterir, araştırma ve inceleme yapmaları için onları teşvik eder. Öğrencilerin bilgiye kendilerinin ulaşmaları konusunda rehberlik eder (Demirel, 2010).

Öğrencinin öğrenme sürecinin merkezinde olduğu Organik Okul'da, bireyler bilişsel özerkliğini kullanarak öğrenme sürecinde etkili rol almak için eleştirel ve yapıcı sorular sorar, diğer öğrenenlerle ve öğretenlerle iletişim kurar, fikirleri tartışır. Öğrenciler, zihninde bilgiyle ilgili anlam oluşturmaya ve oluşturduğu anlamı kendisine mal etmeye çalışır. Edindiği bilgileri günlük yaşamında kullanırlar (Demirel, 2010).

Organik Okul'da eğitim-öğretim süresi bir yaz tatili ile sınırlı olduğundan çocuklar için en temel kazanımlar seçilecektir. Bu kazanımlar seçilirken öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, derslerde özellikle onları aktif kılacak ve faaliyet alanlarında yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri türden olmasına dikkat edilecektir. Dolayısıyla birey bilginin nesnesi değil öznesi konumunda olacaktır.

2.1.5. Organik Okul'da Müfredat Programı

Organik Okul'un amaçları ifade edilirken Milli Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu müfredatı destekleyici ve tamamlayıcı nitelikte olduğu belirtilmiştir. Bu bakımdan Organik Okul'daki dersler hem devlet okullarındaki derslerden oluşmakta hem de buna ek olarak Organik Okul'a özgün bazı dersler bulunmaktadır. Her ne kadar devlet okullarındaki derslerin büyük bir bölümüyle aynı dersler verilse de işleniş olarak daha çok uygulama ve etkinliklere dayalı oluşu ve doğa ortamında derslerin birebir ve hayata dair olarak işlenilmesi bakımından farklılık arz etmektedir. İlkokul derslerine ek olarak Organik Oyunlar, Satranç, Organik Tarım, Organik Beslenme ve Serbest Zaman Etkinlikleri derslerinin verilmesi planlanmaktadır.

Organik Okul'da okulöncesi düzeyinde yer alabilecek dersler şunlardır:

- | | |
|--|--------------------------------------|
| ✓ Fen ve Doğa Etkinlikleri | ✓ Organik Oyun Etkinlikleri |
| ✓ Matematik Etkinlikleri | ✓ Organik Beslenme |
| ✓ Hayatı tanıma ve öz bakım becerileri | ✓ Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları |
| ✓ Değerler Eğitimi | ✓ Müzik Etkinlikleri |
| ✓ Sanat Etkinlikleri | ✓ Organik Tarım |
| ✓ Türkçe-Dil Etkinlikleri | ✓ Serbest Zaman Etkinlikleri |

Organik Okul'da ilkokul düzeyinde yer alabilecek dersler şunlardır:

- | | |
|-------------------|--------------------------------|
| ✓ Matematik | ✓ Organik Oyun Etkinlikleri |
| ✓ Türkçe | ✓ Trafik Güvenliği |
| ✓ Fen Bilimleri | ✓ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi |
| ✓ Hayat Bilgisi | ✓ Değerler Eğitimi |
| ✓ Sosyal Bilgiler | ✓ Organik Tarım |
| ✓ Görsel Sanatlar | ✓ Organik Beslenme |
| ✓ Müzik | ✓ Satranç |

✓ Serbest Zaman Etkinlikleri

Okulöncesi ve ilkokul programlarında yer alan bu dersler, Organik Okul'daki eğitim alanlarında uygulamalı olarak işlenecektir.

2.1.6. Organik Okul'un Etkinlik ve Uygulama Alanları

Organik Okul, Organik Eğitim Alanı, Mini Hayvanat Bahçesi, Suda Yaşam Merkezi, Organik Tarım Alanı, Organik Oyun Alanı ve Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları olmak üzere 6 bölümden oluşmaktadır.

2.1.6.1. Organik Eğitim Alanı

Bilindiği üzere çocukların uzun süre kapalı bir ortamda hareketsiz olarak oturmaları, sıkılmalarına ve dikkatlerinin dağılmasına neden olmaktadır. Havaların ısınmasıyla birlikte çocuklar devlet okullarında öğretmenlerine sürekli “öğretmenim dışarıda ders işleyelim mi?” diye bir talepte bulunmaktadır. Bu açıdan çocukların ilgilerini çekecek ve aktif olarak katılım sağlayacakları bir eğitim ortamına ve yöntemine ihtiyaç duyulmaktadır. Organik Eğitim Alanı çocuklara açık havada ders yapmalarına ve fiziksel olarak hareketli olmalarına olanak tanıyan, geniş çardakların, ağaç evlerin, çadırların, sanat alanının, organik beslenme alanının, lavabo ve tuvaletlerin bulunduğu Organik Eğitim Alanı, birçok eğitim faaliyetinin yapılacağı mekân olarak düşünülmektedir.

Organik Eğitim Alanı, Organik Okul'un merkezinde yer alan en geniş alandır. Okulun diğer alanları bu alanın çevresinde kurulacaktır. Dolayısıyla okulun ana bölümünü teşkil eden bu alan, öğretmenlerin ve öğrencilerin toplanma merkezi olarak düşünülebilir. Öğrenciler ders başlangıcında bu alanda toplanacak, farklı bir alana geçilecekse de rehber öğretmen eşliğinde bu alandan hareket edilecektir.

Görsel Sanatlar, Tiyatro, Drama gibi fiziksel hareketlilik gerektiren etkinliklerin yanı sıra, İlk Okuma ve Yazma Etkinlikleri, Türkçe, Matematik, Yabancı Dil, Değerler Eğitimi derslerinde yer alan, teorik bilgilerin daha ağırlıkta olduğu konu ve kazanımların da işleneceği mekândır. Öğrencilerin beslenme saatlerinde kullanacakları organik beslenme alanı da (mutfak ve yemekhane) bu bölümdedir. Çocuklar kendi yetiştirdikleri sebze ve meyveleri burada hazırlayıp, pişirip yiyeceklerdir. Ayrıca ebru, hat sanatı, çömlekçilik vb. gibi çeşitli sanatsal faaliyetler de bu alanda yürütülecektir.

2.1.6.2. Mini Hayvanat Bahçesi

Bu alan çocukların günlük hayatlarında karşılaşılabilecekleri, yani Türkiye iklim şartlarında yaşayan hayvanları (koyun, keçi, inek, at, eşek, tavşan, tavuk, ördek, kaz, köpek, kuş ve balık çeşitleri vs.) daha yakından tanımaları, ders müfredatlarında yer alan canlılarla ilgili kazanımları daha kalıcı kavramaları ve hayvanlar hakkında çeşitli deneyimler yaşamalarını sağlamak amacıyla kurulması planlanmaktadır. Bu alanda sadece hayvanları tanımakla da kalınmayacak; bunun yanında öğrencilerin düzeylerine göre hayvancılık sektörüyle alakalı teknik bilgiler de öğretilenektir. Yani çocuklar yeri geldiğinde koyundan, keçiden, inekten süt sağacak, yeri geldiğinde tavuk çiftliğinde yumurta toplayacaklar. Hayvanlardan daha iyi nasıl faydalanılabileceği, onların hangi alanlarda, nasıl kullanıldıkları, insanlara nasıl hizmette buldukları hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

Milli Eğitim programlarında Fen Bilimleri, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler gibi derslerin içeriğinde de hayvanlarla ilgili konu ve kazanımlar bulunmaktadır. Bu konu ve kazanımlarla ilgili etkinlikler dört duvar arasında değil de mini hayvanat bahçesinde yapıldığı zaman, ders monotonluktan çıkacak, bilgiler ezbere dayalı olmayarak, sadece kitabi bilgi olmaktan çıkacak, yaşamsal deneyimlerle daha kalıcı hale gelecektir. Örneğin okulöncesi eğitimde bir tavuğun oluşum aşamaları oyun kartları üzerinden gösterilmektedir. Organik Okul'da ise bunu inceleyebileceklerdir. Kümesteki tavuğu, yumurtalarını ve civcivlerini doğal ortamında görecek, yumurtanın tavuk olma aşamalarını, bunlar arasındaki ilişkiyi daha rahat kavrayabileceklerdir. Ayrıca tavuk kümesinden aldığı yumurtayı, beslenme dersinde pişirip yiyebilecek, inek, keçi veya koyundan sağdığı sütü kaynatıp içebileceklerdir. Sütten yoğurt, tereyağı, peynir yapımını öğrenebileceklerdir.

Diğer taraftan bu alan çocukların müfredat programında yer alan çeşitli konu ve kazanımları daha iyi kavrayacağı bir ortam olacaktır. Örneğin, ilkokulda güncel Fen Bilimleri ders programında, Canlılar Dünyasını Gezelim, Tanıyalım ünitesi bulunmaktadır. Öğrencilerin bu ünite de canlı ve cansız varlıkları birbirinden ayırt eden özelliklerini, canlıların ortak özelliklerini (hareket, soluk alıp-verme, beslenme, büyüme, üreme, uyartı alabilme ve tepki verebilme, boşaltım), yakın çevrelerinde ortak yaşam alanımız olan doğayı tanımaları ve korumaları ile bilgileri edinmeleri, canlıların çevreyle nasıl uyumlu bir bütün oluşturduğunu kavramaları amaçlanmaktadır. Tüm

bunları dört duvar arasında, resimlerden, kitaplardan öğrenmek yerine, doğal ortamında, dokunarak, hissederek, yaşayarak öğrenebilecekleri bir ortam olarak mini hayvanat bahçesi kullanılabilir.

2.1.6.3. Suda Yaşam Merkezi

Suda Yaşam Merkezi adından da anlaşılacağı üzere su ve su ürünleri ile ilgili yapılacak faaliyetler için kullanılacak alandır. Bu alan iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde akvaryum ve gölet bulunmaktadır. Öğrenciler su ve suda yaşayan canlılar ile ilgili kazanımları işlerken bu bölüme geçeceklerdir. Çeşitli balıkların, su kaplumbağalarının, yengeçlerin, sülüklerin, kurbağaların, ördeklerin, kazların vs. bulunacağı birinci bölüm çocukların suda yaşayan canlılar hakkında daha ayrıntılı bilgi ve deneyim edinmelerini sağlayacaktır.

Organik Okul'da yer alan tüm alanlar birbiriyle bağlantılı olarak düşünülmektedir. Mesela Suda Yaşam Merkezi'nde çocuklara balık havuzunda balık tutturulacak, organik beslenme dersinde bu balıkları pişirip yiyeceklerdir. Ayrıca, öğrenciler balıkçılık mesleğini, balıkçılıkta kullanılan teknikleri öğrenecek ve çeşitli kültür balıklarını daha yakından tanıma fırsatı bulacaklardır.

Eğitim programlarında su ile ilgili çeşitli disiplinlerin konu ve kazanımları kavratılırken de bu alandan faydalanılabilecektir. Örneğin Fen Bilimleri dersinde "Canlılar ve Hayat" adlı öğrenme alanında çevredeki yaşam alanları ve burada yaşayan canlılar ile ilgili kazanımlar mevcuttur. Suda Yaşam Merkezi'nde öğrencilerin çeşitli canlıların yaşam alanlarını bizzat yerinde görmeleri ve incelemeleri sağlanarak daha somut öğrenmeler gerçekleşecektir.

Suda yaşam Merkezinin ikinci bölümünü ise çocuklara yüzme derslerinin verileceği yüzme havuzu oluşturacaktır. Çocuklar su ve su ürünleriyle ilgili bilgi ve deneyimler edinirken aynı zamanda yüzmeyi de öğreneceklerdir. Böylece bir taraftan yaşamsal bilgi ve becerileri öğrenirken, diğer taraftan öğrenilen bilgiler kâğıt üzerinde kalmayıp, bu bilgileri uygulama zeminine de kavuşmuş olacaklardır.

2.1.6.4. Organik Tarım Alanı

Günümüzde, maalesef çocuklar ile doğa arasındaki uçurumun git gide artmakta olduğunu ve çevremizde yaşamları boyunca tek tohum veya fide ekme deneyimi yaşamamış birçok kişinin bulunduğunu gözlemlemekteyiz. Bu durumu insanlık

açısından büyük bir eksiklik ve kaygı verici olarak görmekteyiz. Çünkü beslendiği ürünlerin üretiminden habersiz yetişen bir nesil sağlıklı beslenmekte, bunun sonucu olarak ta şişmanlıkla ve bunun ileriki safhası olarak Obezite hastalığıyla mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Bu durumun önüne geçmek adına eğitim politikaları geliştirilmelidir. Çocuğun hafta içi zamanının büyük bir bölümünü geçirdiği okullarda da bu bilgi ve deneyimleri en doğru şekilde edinmesiyle bilinçli ve sağlığıyla ilgili özdenetime sahip bireyler yetiştirilmelidir. Organik Okul'da yer alan Organik Tarım Alanı, çocukların toprakla ve bitkilerle olan ilişkilerini güçlendireceği bir alan olarak düşünülmektedir. Özellikle de büyük şehirlerde yaşayan çocuklar, günlük olarak tükettikleri meyve ve sebzeleri sadece manav reyonlarında görmektedirler. Organik Tarım Alanı, çocuğun hazır olarak gördüğü toprak mahsullerinin nasıl, hangi aşamalardan geçerek geldiğini görmesini sağlayacaktır. Böylece hem bu ürünler hakkında bilgi sahibi olacak hem de israftan kaçınması gerektiğini hissedecektir. Çünkü bizzat çocuklar tohumu ve fideyi ekecek, onu sulayacak, gübre verecek çeşitli bakımlarını yapacak ve organik mahsullerini toplayarak yiyecektir. Bu kadar emek karşılığında yetiştirdiği sebze ve meyvenin kıymetini de elbette ki daha iyi anlayacaktır.

Organik Okul'da sağlıklı beslenmenin yanı sıra öğrenciler tarım hakkında çeşitli teknik bilgileri de kazanmış olacaktır. Çünkü hangi meyve ve sebzenin, hangi iklim koşullarında ne kadar güneş ve su alması gerektiğini bizzat uygulayarak öğreneceklerdir. Sebze ve meyve alanlarında bölgede yetiştirilebilecek sebze ve meyveler; domates, biber, salatalık, patlıcan, kabak, havuç, lahana, marul, nane, yeşil soğan, maydanoz, ıspanak, roka, çilek, karpuz, kavun, elma, armut, dut, üzüm vs. gibi ürünler örnek olarak verilebilir. Organik beslenme saatlerinde de ürettiği bu sebze ve meyveleri hazırlayıp yiyeceklerdir. Böylece “kendin üret, kendin ye!” sloganına uygun bir beslenme modeli geliştirilmiş olacaktır.

2.1.6.5. Organik Oyun Alanı

Günümüzde eskiye oranla çocukları sokaklarda oyun oynarken daha az görüyoruz. Hele ki büyükşehirlerde bu oranın çok daha düşük düzeyde olduğunu gözlemleyebilmekteyiz. Eskiden olduğu gibi evlerinin önünde ip atlayıp seksek oynayacak, top koşturacak alanlar bulamayan çocuklar, teknolojinin de cazibesine kapılarak bilgisayar oyunları, tabletler derken oturdukları yerden hiç kalkmadan günü

tamamlayabilmektedirler. Çocukları sokaklarda oyun oynarken görmemek her ne kadar basit bir durummuş gibi görünse de aslında araştırmalar hiçte öyle olmadığını göstermektedir. Çocukların sokaklarda, oyun bahçelerinde olmaması demek kapalı bir mekânda hareketsiz kaldıkları anlamına gelmektedir. Sağlıksız beslenme ve kronik hastalıkların yanında fiziksel hareketsizliğin de çeşitli sağlık sorunlarına yol açtığı bilinmektedir. Bu sağlık sorunlarının başında da Obezite hastalığı gelmektedir.

Obezite, enerji alımının enerji tüketiminden daha fazla olduğu durumlarda yağ dokusunun artmasıyla ortaya çıkan sosyal, psikolojik ve ciddi tıbbi sorunlar yaratabilen önemli bir sağlık problemidir (Şarbat ve Demirkol, 1999). Obezlik, son yıllarda sadece yetişkinlerin değil maalesef çocukların da en büyük sorunlarından biri haline geldi. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de obez çocuk sayısı hızla artmaktadır. Ülkemizde toplumun %30'undan fazlası (erkeklerin % 7,9'u, kadınların %23,4'ü) obezdir. Birçok kronik hastalığın obeziteyle yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Pek çoğu da aşırı kilolu yani obezite sınırında bulunmaktadır. Bu salgın hastalıkta en temel nedenlerin başında sağlıksız beslenme alışkanlıkları ve hareketsizlik gelmektedir. Şüphesiz teknolojideki gelişme ve doğadaki betonlaşma da çocukları hareketsizliğe sevk etmektedir (Altunkaynak ve Özbek, 2006).

Turan (2012) da yayınlamış olduğu makalede, sanal oyunların çocuklar üzerindeki negatif etkilerine dikkat çekerek, geleneksel çocuk oyunlarının daha sağlıklı ve organik olduğunu belirtmiştir. Sanal dünya bağımlılığını Turan şöyle ifade etmektedir: “2012 yılı itibariyle çocuklar âleminde ‘hadi oyun oynayalım’ ifadesi geçtiğinde maalesef çocuklar sanal oyunları daha iyi biliyor, kullanıyor ve oynuyorlar. CD-DVD veya internete dayalı oynanan sanal oyunlar çocukları esir almış durumda. Bunu birçok internet sayfası, internet kafe ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinde daha rahat görmekteyiz. Çocukların sanal oyunlar ile hem maddi hem de manevi birçok sıkıntı ve kayıp yaşadığı var olan bir gerçektir. Şöyle ki; sanal oyunlar ile çocuklarımız sadece monitör, klavye ve koltukta oturma davranışlarını dakikalarca hatta saatlerce yürütmekte ve bu durum çocukta hem zaman, hem parasal hem de fizyolojik performans açısından birçok kayıplar yaşatmakta ve çocuğun anti-sosyal bir yapıda yetişmesine sebep olmaktadır.”

Türkiye Dijital Oyunlar Federasyonunun (TÜDOF) 2012’de yayınlamış olduğu raporda dünyada ve ülkemizde dijital oyunlar hakkında önemli bulgulara yer vermiştir:

- Dünyada 1 milyarın üzerinde insan dijital oyun oynamaktadır.
- İnsanlar giderek daha küçük yaşta (5-6 yaş) oyunla tanışmaktadırlar.
- Angry Birds oyununu 450 milyondan fazla kişi indirdi.
- 250 Milyondan fazla kişi Zynga’nın FarmVille, CityVille gibi oyunlarını oynamaktadır.
- Xbox Kinect sadece 60 günde 8 milyon adet satarak Guinness rekorlar kitabına en hızlı satılan elektronik ürün olarak girdi.
- Call of Duty: 24 saatte 223 milyon Euro’luk satış gerçekleştirdi.
- Oyun sektörü 30 yılda sinema sektörünü büyük farkla geçti.
- Facebook, %80 oyun oynamak için kullanılmaktadır.
- Krizlerden en az etkilenen ve katma değeri çok yüksek sektör.
- Türkiye 30 Milyon Facebook kullanıcısıyla Dünya’da 4. sırada yer almaktadır.
- Türkiye’de 20 binden fazla internet kafe bulunmaktadır ve internet kafelerde en çok oyun oynanmaktadır.
- Güney Kore, Çin ve Amerikalı büyük oyun şirketlerinin gözü genç nüfusuyla Türkiye’nin üzerindedir.
- Türkiye’de 20 milyon oyuncu vardır.
- Türkiye’de sektörün büyüklüğü yaklaşık 150-200 milyon dolardır.

Dünyada ve ülkemizde gitgide yaygınlaşan internet, sosyal medya, sanal oyunlar ve sanal iletişim araçlarının bilinçsizce ve yanlış kullanımı, sağlıksız bedenler, sağlıksız ilişkiler, sağlıksız beslenmeler ve sağlıksız duygusal bağlanmalara neden olmaktadır.

Açık havada oyun oynamak çocukların birlikte oynamalarına ve öğrenmelerine, kendi oyunlarını oynamalarına ve çevrelerini daha yakından tanımlarına imkân tanımaktadır. Dört duvarın sınırlamasından kurtulan çocuklar için geniş oyun alanlarının önemi büyüktür. Dışarıda koşma, atlama, zıplama, tırmanma, sürünme gibi fiziksel güç gerektiren hareketleri içeren oyunlar, aynı zamanda çocuğun güneşten ve temiz havadan yararlanmasını sağlayarak bedensel gelişimini hızlandırmaktadır. Çocukların toprakla ilişkilerini güçlendirecek etkinliklerin günümüzün eğitim programlarında da yer edinmesi gerektiği açıktır. Çünkü araştırmalara göre toprakla

oynamak çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Toprakla oynayan çocuğun hem bedensel hem de ruhsal gelişimi yaşlılarına oranla daha hızlı olmaktadır. Çocuğun toprakta oynaması enerjisini dışarı atmasını kolaylaştırmakta, serbest bir arazide koşan, hareket eden, oynayan çocuğun kendine olan öz güveni de artmaktadır. Toprak ve kum çocuğun denge mekanizmasının gelişimine katkı sağlamaktadır. Fakat maalesef çocuklara sunabileceğimiz toprak alanlar git gide azalmakta, çocuklar asfalt ve beton sokaklarda oyun oynamak durumunda bırakılmaktadır. Sokakta oynadıkları oyunların sayısı da bir elin parmaklarını geçmemektedir. Birçok çocuk ise dijital oyunlara bağımlı hale gelmiştir. Onları organik olan geleneksel oyunlarımızla tanıştırmalıyız.

Turan (2012), geleneksel oyunların önemi hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: “Geleneksel çocuk oyunları söylediğimiz, çelik çomak, mendil kapmaca, sek sek, birdirbir, vb. oyunlar çocuğun psiko-sosyal gelişimi açısından çok önemlidir. Çünkü insan biyo-sosyal ve kültürel bir varlıktır. Çocuk oyunları insanın özünde olan konuşma ve hareket etme becerilerini kazandırmada önemli bir role sahiptir. Ayrıca çocuğun sosyalleşmesi ve özgüven kazanması konusunda da katkısını yadsımamak gerekir. Bu açıdan insan davranışlarını değiştirme mühendisleri olarak tanımladığımız öğretmenlerimizin, etkili ve verimli bir öğretim süreci yürütmesi ve çocuk oyunlarının çocuğun sosyalleşmesi yönüyle olan katkısını kabullenmesi ve öğretim sürecinde çeşitli etkinliklerle bu oyunları oynatması önemli bir görevi olduğu kanaatindeyim.” Organik Okul’da bu ihtiyaca binaen çocuklara toprakta, çamurda, çimde oyun oynayabilecekleri, özgürce hareket edip eğlenebilecekleri, kültürümüzde var olan geleneksel oyunlarımızı öğrenip oynayabilecekleri Organik Oyun Alanı ve programı belirlenmiştir.

2.1.6.6. Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları

Temel eğitim programında yer alan bazı kazanımlar için okul sınırları yeterli gelmeyebilmektedir. Bu kazanımların kazandırılması için kamu okullarında çeşitli yapay materyaller veya resim video gibi görsellerden faydalanılmaktadır. Organik Okul’da ise bu gibi kazanımlar imkânların el verdiği ölçüde yerinde kazandırılmaya çalışılacaktır. Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları diye ifade edilen bu bölüm, çocukların okul sınırları içinde göremeyecekleri etkinlik alanlarını kapsamaktadır. Bu tür kazanımların öğretimi için düşünülen gezi, gözlem ve inceleme alanlarına gidilerek, çocukların daha somut ve kalıcı bilgiler edinmesi sağlanacaktır. Örneğin, yön bulma ile

ilgili bilgiler verilirken ders kitaplarındaki resimler üzerinden bir karınca yuvasından da faydalanılabileceği belirtilmektedir. Organik Okul'da ise bu konuyu öğretmek için karınca yuvasının olduğu bir yere gidilecek orada çocuklara yerinde gösterilecektir. Ya da örneğin barajlar konusu devlet okullarında yine kitaplardaki resimler üzerinden tanıtılmaktadır. Organik Okul'da ise ilde bulunan en yakın baraja gidilerek ders orada işlenecektir. Bunun gibi örnekleri çoğaltmak mümkündür; bir kuş yuvasının gözlemlenmesi, müze ziyaretleri, mağara, baraj, krater gezileri... Bu açıdan yerinde eğitim uygulamasının yapılacağı alanların tümü bu bölüm kapsamında ele alınacaktır.

2.1.7. Organik Okul ve Eğitiminin Özellikleri

Organik Okul ve eğitiminin genel özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Organik Okul bir yaz okulu şeklinde tasarlanmaktadır. Okulun kurulacağı yer, ağaçlık, doğal güzelliği olan, şehrin gürültüsünden uzak, çocukların güvenli bir şekilde ve özgürce gezip oynayabilecekleri geniş bir alan olacaktır.
- Okulun öğrenci mevcudu nitelikli bir eğitim için sınırlı tutulacak ve her kategoride alanında iyi yetişmiş öğretmenler bulunacaktır.
- Organik Okul'un aile katılımlı bir yönetimi olacaktır. Ayrıca eğitim sürecinde her hafta bir gün ebeveynlerden biri okulda bulunarak hem eğitimcilere yardımcı olacak hem de okuldaki eğitimin içinde olarak çocuklarının gelişimini yakından takip edebilecektir.
- Organik Okul, okulöncesi ve ilkokul olmak üzere iki kademedен oluşacaktır. Yani 5-9 yaşları arasındaki çocuklara hitap eden bir okul modeli olacaktır.
- Organik Okul'da çocuklar, yaşlarına, hazır bulunuşluk düzeylerine ve bireysel öğrenme stillerine göre küçük gruplar şeklinde sınıflandırılacaktır.
- Organik Okul, MEB programındaki dersleri tamamlayıcı ve destekleyici niteliktedir. Yani Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Hayat Bilgisi, Görsel Sanatlar vs. gibi dersler yine olacak, fakat bir yaz okulu olması hasebiyle diğer konulara temel teşkil eden ve uygulamaya dayalı olan konu, kazanım ve etkinlikler ele alınacaktır.
- Organik Okul'da, derslerde doğal materyallerle eğitim yapılacaktır. Ayrıca çocukların, kazanımları tüm duyu organlarını işe koşarak, yaparak-

yaşayarak, dokunarak, hissederek yani somut olarak kazanmalarını sağlayacak bir öğretim süreci planlanmaktadır. Çoklu zekâ kuramındaki tüm zekâ alanlarına hitap edecek etkinliklere yer verilecektir.

- Organik Okul'da, öğrencilerin düzeylerine göre çeşitlendirilmiş, oyun tabanlı, keşfederek, deney-araştırma ve proje yöntemlerine dayalı bir eğitim-öğretim yapılacaktır.
- Organik Okul'da dersler okulda bulunan 6 eğitim ve uygulama alanında (Organik Eğitim Alanı, Mini Hayvanat Bahçesi, Suda Yaşam Merkezi, Organik Tarım Alanı, Organik Oyun Alanı ve Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları) yerinde eğitim uygulaması ile işlenecektir.
- Organik Okul'da, çocukların ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çeşitli mesleki bilgi, beceri ve deneyimler de kazandırılacaktır.
- Organik Okul'da sarmal öğretim programı uygulanacak, yani her bir aşamada çocuk benzer şeyleri daha detaylı olarak öğrenecektir.
- Organik Okul'da bütünsel gelişim esastır. Bu açıdan çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve bedensel gelişimlerinin tümünü ele alacak bir eğitim ortamı sunulacaktır.
- Organik Okul, bir yaz okulu formatında olduğu için çocuklar yaz tatilinde eğlenirken öğrenecek ve zamanlarını dolu dolu geçireceklerdir.
- Organik Okul, betonlaşmış kentlerin ortasında teknolojik araç gereçlerle uğraşarak gün boyu hareketsiz yaşayan adeta Obezite adayı çocukların, okulun eğitim alanlarında spor ve aktiviteler yoluyla hareketli olmalarını sağlayarak enerjilerini sağlıklı bir şekilde boşaltabilmelerine olanak tanıyacaktır.
- Organik Okul'un tarım alanında yetiştirilen organik ürünler, beslenme saatinde rehber öğretmen eşliğinde öğrenciler tarafından çeşitli yemekler hazırlanıp yenilecektir. Bu anlamda hem yemek yapmayı hem de sağlıklı beslenmeyi öğreneceklerdir.
- Organik Okul, ulusal kültürümüzün, gelenek ve göreneklerimizin de çocuklarımıza anlatılması ve yaşatılması yoluyla, kültürel miras aktarımının gerçekleşmesine de katkı sunacaktır. Özellikle de kültürümüzde yer alan ancak unutulmaya yüz tutmuş oyunların öğretimi bu anlamda çok önemlidir.

2.1.8. Organik Okul'da Eğitim Durumu

Program geliştirme çalışmalarının süreç boyutunu oluşturan eğitim durumları, hedef davranışları bireylere kazandırırken sınıf içinde yapılan tüm etkinlikleri, öğretim tekniklerini, kullanılan araç gereçleri, öğretmenin kullandığı tüm metot ve teknikleri kapsamaktadır. Dolayısıyla öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi bu aşamada ele alınmaktadır. Öğrencileri programın merkezinde tutabilmek için hedef ve içerikle tutarlı öğretme etkinliklerinin neler olacağı iyi bir biçimde düşünülmeli ve buna uygun öğrenme etkinliklerine yer verilmelidir (Demirel, 2012).

Öğretim etkinlikleri sonucu planlanan eğitim amaçlarının gerçekleşmesi için belirlenecek olan eğitim durumlarının seçilmesinde ve uygulanmasında, uyulması gereken bazı temel ilkeler bulunmaktadır. Ertürk'e (1972) göre eğitim durumu şu özelliklere sahip olmalıdır:

- I. Hedefe Görelik:** Eğitim durumu, öncelikli olarak işe koşulduğu hedefe hizmet edici, yani belli davranışları geliştirici nitelikte olması gerekmektedir. Bu amaçla, hedefler davranışa dönüştürülmeli ve hangi konu alanı ile kazandırılacağı önceden saptanmalıdır.
- II. Öğrenene Görelik:** Belirlenen davranışları kazandırmak için düzenlenen eğitim durumları öğrencinin ihtiyaçlarını giderici olmalıdır. Öğrenen geçirdiği eğitimsel yaşantıdan haz duymalıdır. Diğer taraftan öğretme faaliyetleri öğrenenin öğrenme gücünü aşmamalı, hazır bulunuşluk (bilgi, zekâ, yetenek, ilgi, alışkanlık, tutum, değer) düzeyine uygun olmalıdır.
- III. Ekonomiklik:** Eğitim durumları yaşantı, araç gereç ve zaman açısından olabildiğince ucuza mal edilmelidir. Öğrenme yaşantısı birden fazla davranışı gerçekleştirici olabilir. Diğer yaşantılarla tutarlılık sağlanmalı ve birbirini destekler nitelikte olmalıdır.

Eğitim durumlarını düzenlemede öğretme stratejileri, yöntemleri ve teknikleri gibi çeşitli değişkenler bulunmaktadır. Öğretme- öğrenme sürecinde strateji, yöntem ve tekniklerin kullanımı öğretim amaçlarının gerçekleştirilmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü hedefler ancak belirli metotların kullanımı ile davranışa dönüşmektedir. Bunların seçimi öncelikle eğitim amaçları, içerik, öğrencilerin

olgunlaşma düzeyleri, sınıf mevcutları, mevcut araç gereçlerin nitelik ve nicelikleri, öğretmenlerin metotları kullanabilme yetenekleri, öğretim için ayrılan zaman vb. ile doğrudan ilişkilidir. Öğretmenler olabildiğince öğrencileri aktif katılımını gerektiren öğretim metotlarını tercih etmelidirler (Özbek, 2011).

Bir eğitim durumunda kazanımlar öğrenciye kazandırılırken aşamalı bir sıra takip edilmelidir. Öğretim etkinliklerinin sürdürülmesinde öğrenci katılımı, etkinlikler, ipucu, dönüt, düzeltme, pekiştirme, değerlendirme, yeniden düzenleme vb. faaliyetlerin birbiriyle iç içe ve ilişkili olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Tüm bunlar önce eğitim programlarında daha genel ana hatlarıyla ulusal düzeyde, sonra belirli okulların amaçlarına yönelik olarak öğretim programlarında ve en son belirli derslerin kapsamındaki ders konularının işleyişinde günlük ve ders planlarında ayrıntılı olarak belirlenmesi gerekmektedir (Özbek, 2011).

Organik Okul, alternatif bir eğitim modeli olması hasebiyle, kendi okul programını oluşturma hakkına sahiptir. Organik Okul öğretim programı hazırlanırken iki durum göz önünde bulundurulacaktır. Birincisi, Organik Okul bir yaz okuludur. Bu bağlamda eğitim-öğretim programı ve planlaması yılın mayıs ayından eylül ayına kadar ki süreyle sınırlıdır. Tüm derslerin konu ve kazanımlarının bu süre zarfında kazandırılması mümkün değildir. Dolayısıyla programda yer alacak dersler için temel teşkil eden konu ve kazanımlar belirlenecek, yani bir konu ve kazanım sınırlaması yapılacaktır. İkincisi ise öğretim programı ile Organik Okul'un amaç ve hedeflerinin uyumuudur. Organik Okul'da öğretim, aktif, yaparak yaşayarak, araştırma-inceleme yoluyla ve oyun tabanlı öğrenmeye dayalı olduğundan, öğrencileri daha aktif kılacak konu ve kazanımlara programda özellikle ağırlık verilecektir. Çünkü daha kalıcı öğrenmelerin yolu öğrenciyi daha aktif kılmaktan geçmektedir. Yapılan araştırmalarda, insanlar sabit zaman dilimindeki etkinlikler içinde;

- Okuduklarının %10'unu,
- Dinlediklerinin %20'sini,
- Hem görüp hem işittiklerinin %50'sini,
- Yaptıklarının %90'ını hatırlamaktadır (Çilenti, 1991).

Bu bağlamda Organik Okul'da öğrenme yaşantıları tamamen öğrenci ekseninde, onu aktif kılacak ve bilginin nesnesi değil öznesi haline getirecek uygulamalara ağırlık verilecektir.

Organik Okul'un okul öncesi eğitiminde çocukların, hayatı tamamen fiziksel etkinlikler, oyun ve taklit yoluyla öğrenecekleri bir program izlenecektir. Bu dönem, şarkılar, öyküler, fiziksel gelişimi destekleyecek rol yapma ve taklit etkinlikleri, hayal güçlerini ve düşünme sistemlerinin gelişimini sağlayıcı faaliyetler içeren bir aşama olarak düşünülmektedir. İlkokul dönemdeki çocukların ise doğada hayal güçleri beslenecek, ergenliğe geçişte önemli bir dönem olarak duygularına karşı bilinç geliştirecek deneyimler kazandırılacaktır. Çocukların dokunma ve hissetme duyularını geliştirecek görsel ve müzikal nitelik taşıyan çalışmalar yapılacaktır.

Daha önce de belirtildiği gibi Organik Okul'da eğitimsel ve öğretimsel faaliyetler çeşitli etkinlik ve uygulama alanlarında gerçekleştirilecektir. Bu etkinlik ve uygulama alanları, konu ve kazanımların içeriğine göre tercih edilecektir. Eğitim durumları planlanırken, öncelikle kazandırılması hedeflenen kazanım için bir problem durumu oluşturulacak ardından bu problem durumuna göre bir etkinlik ve uygulama alanı seçilecektir. Ders uygulamaya dayalı olarak buradaki şartlardan faydalanılarak işlenecektir. Örneğin kazandırılacak kazanım su ve su ürünleriyle ilgiliyse, rehber öğretmen öğrenci grubunu alıp Suda Yaşam Merkezi'ne geçecektir. Dersin içeriği tarım veya bitkiler ile ilgiliyse Organik Tarım Alanı'na geçilerek ders burada işlenecektir. Böylece dersler araştırma-inceleme, deney ve uygulama yöntemleriyle işlenerek daha kalıcı öğrenmeler gerçekleşecektir. Araştırma-incelemeye dayalı yapılan eğitimin avantajlarını Şahin (2011) şu şekilde belirtmiştir:

- Öğrenci derste aktif bir rol aldığı için hem konu üzerine daha iyi odaklanır hem de sorumluluk duygusu geliştirir.
- Üzerinde çalışılan problemin her zaman tek doğru yanıtı olmayacağı için öğrencileri çok yönlü düşünmeye ve farklı açılardan görmeye sevk eder.
- Öğrencilerin bir probleme çözüm üretmek için çabalamaları, onları salt ezber yerine derinlemesine bir bilgi işlem sürecine sokar. Öğrenciler genellikle üst düzey kazanımlar elde ederler ve bir takım alternatif beceriler geliştirirler.

- Öğrenci aktif olduğu için daha güdüleyicidir. Öğrencilere problemleri çözmenin hazzını yaşatır. Dolayısıyla öğrenciyi üzerinde çalışılan konu ile ilgili ayrıntılı düşünmeye sevk eder.

Eğitim ve öğretim belli bir süreç içinde gerçekleşmektedir. Bu süreç birçok öğenin (hedef, kazanılacak davranışlar, dikkat, güdülenme, pekiştirme, dönüt, ipucu, zaman, öğretmen ve öğrenci nitelikleri, öğrenci sayısı, akıl yürütme, sınıf ortamı, strateji yöntem ve teknikler vs.) anlamlı biçimde eğitim alanında yer alması ve uygulanmasıyla oluşmaktadır (Saracaloğlu, 2015). Bu öğelerin doğru bir şekilde düzenlenip uygulanmasıyla eğitimin kalitesi artmaktadır.

Organik Okul'da günlük öğretim planları giriş, gelişme ve sonuç basamaklarına uygun olarak hazırlanmaktadır. Bu basamaklarda yapılacakları Saracaloğlu (2015) sırayla şu şekilde ifade etmektedir:

Giriş Bölümü

- 1. Dikkat Çekme:** Öğretmenin ders başlamadan önce öğrencilerin dikkatini çekmek için örnek bir olaydan, sorulardan, güncel bir olaydan, grafik, şekil ya da fıkradan yararlanmasıdır. Dikkat çekme, öğretmenin derse başlamadan önce öğrencileri derse hazırlamasıdır.
- 2. Öğrencileri Derse Motive Etme (Güdüleme):** Öğrencilere anlatılacak konunun kendileri için ne kadar önemli olduğu ve öğrendiklerinden nasıl yararlanacağı vurgulanarak hissettirilmesidir. Motivasyon, öğrenciyi öğrenmek için harekete geçiren güçtür.
- 3. Hedeften Haberdar Etme:** Öğrencilere, o derste neler öğrenecekleri ve dersin sonunda hangi kazanımları elde edecekleri konusunda bilgi verilmesidir.
- 4. Ön Koşul Olabilecek Öğrenmelerin Hatırlatılması:** Öğretmen tarafından o gün işlenecek konulara ön koşul teşkil edecek öğrenmeleri hatırlatmasıdır.
- 5. Derse Geçiş:** yeni davranışların kazandırılması esnasında öğretmen tarafından yapılan açıklamaların ve kullanılan araç-gereçlerin sunulduğu basamaktır.

Gelişme Bölümü

Öğrenciye kazandırılacak bilgi, beceri ve davranışların uygulamasının yapılacağı her türlü etkinliği içerir. Öğrencilere kazanımları kazandırmak için yapılacak etkinlikler

öğrencinin yaşına, gelişim düzeyine, psikolojisine ve öğretim düzeyine uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Sonuç Etkinlikleri

- 1. Etkinlikler:** Ders işlendikten sonra yapılacak etkinlikler yer alır. Hem konular arasında hem de konu işlendikten sonra tartışma, özet ve eğitsel oyunlar kullanılabilir.
- 2. Ölçme ve Değerlendirme:** Değerlendirme; öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin öğrenme düzeylerini, öğrenme eksikliklerini ve öğrenme güçlüklerini belirlemek, öğretim yöntemlerinin ne derece etkili olduğunu anlamak, programın zayıf ve kuvvetli yanlarını ortaya çıkarmak gibi amaçlarla yapılır.

Organik Okul'da uygulanabilir ve bu aşamalara göre düzenlenmiş günlük ders planı örnekleri eklerde sunulmuştur.

2.1.9. Organik Okulda Ölçme ve Değerlendirme

Eğitimde ölçme, nesne ya da bireylerde ilgili özelliğin ne kadar olduğunu saptamak ve durumun ne olduğunu anlamak; nesne ya da bireyleri aynı özellik açısından karşılaştırmak; nesne, olay ya da bireylerin farklı özellikleri arasındaki ilişkileri saptamak ve bu ilişkilerden hareketle gelecekte olabileceklerin kestirimini yapmak; bir olayı oluşturan değişkenler arasındaki ilişkileri açıkladıktan sonra bu ilişkileri kullanarak gerektiğinde denetim altına almak amacıyla yapılmaktadır (Erkuş, 2006).

Bir sistemin girdiler, süreç, çıktılar ve kontrol olmak üzere dört temel ögesi bulunmaktadır. Girdiler, para, araç ve gereçler, eğitime alınacak bireylerin özellikleri, bu bireylerin sayısı, kazandırılması planlanan davranışların (hedef davranışlar) tasarımları, eğitimle ilgili kanunlar, tüzükler, yönetmelikler ve emirler, öğretmen ve yöneticilerin özellikleri, toplumumuzun örf ve adetleri, başvuru eğitim yöntemleri, insan gücü planları, eğitim felsefesi ve diğer pek çok özellikleri kapsayan öğedir. İkinci öge olarak belirtilen, davranışların değiştirilmesi ve yeni davranışların oluşturulması için yapılan dersler, laboratuvar çalışmaları ve diğer bütün eğitim faaliyetleri sisteminin süreç ögesini oluşturur. Üçüncü öge olarak anılan değişikliğe uğramış ve yeni geliştirilmiş davranışlara da bu sistemin çıktıları adı verilir. Çıktı olarak adlandırılan

davranışlar eğitim sistemin ürünleridir. Eğitimde dördüncü öge olarak belirtilen kontrol da değerlendirme basamağını oluşturmaktadır (Baykul, 1992).

Astin ve Panos (1971; Akt. Demirel, 2010) ölçme ve değerlendirmenin eğitimdeki kullanılış amaçlarını şöyle sıralamıştır:

- Eğitsel ve mesleki rehberliğin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesi için gerekli bilgileri sağlar,
- Öğrencilere not verme ve velilerine öğrenci ile ilgili rapor vermek için gerekli bilgileri sağlar,
- Öğrenme ile ilgili problem ve zorlukların belirlenmesini sağlar,
- Öğretim metotlarının değerlendirilmesini sağlar,
- Ders öğretmenlerinin öğretime ilişkin etkililiklerinin değerlendirilmesini sağlar,
- Eğitim kurumunun bir bütün olarak değerlendirilmesi için gerekli bilgileri sağlar.

Değerlendirme kullanılan kıyaslama esasına göre norma dayalı (bağıl) ve hedefe dayalı (mutlak) değerlendirme olarak ikiye ayrılmaktadır. Ayrıca değerlendirmeler amaca göre de farklılık göstermektedir. Bunlar da üçe ayrılmaktadır:

1. Programa girişte yapılan değerlendirme; tanılayıcı-tanıma ve yerleştirmeye yönelik (diagnostic evaluation) değerlendirmedir.
2. Program sürecinde yapılan değerlendirme; biçimlendirici-biçimlendirme ve yetiştirmeye yönelik (formative evaluation) değerlendirmedir.
3. Programın çıkışında yapılan değerlendirme; düzey belirleyici-durum muhasebesine yönelik (summative evaluation) değerlendirmedir (Demirel, 2010).

Organik Okul, bir yaz okulu olması hasebiyle sınırlı süreli bir eğitim-öğretim süreci olacaktır. Dolayısıyla çok geniş ve karışık bir müfredatı bulunmayacaktır. Çocukların yaş, düzey, ilgi ve yeteneklerine göre, sonraki konu ve kazanımlara temel teşkil eden konu ve kazanımların kazandırılmasına çalışılacaktır. Ölçme ve değerlendirme, bu kazanımları ne ölçüde kazanabildiklerinin, ne kadar gelişim gösterdiklerinin tespiti ve ebeveynin çocuklarının çalışmalarını daha iyi takip edebilmeleri amacıyla yapılacaktır. Çocukların derslerdeki başarıları bir puana ya da nota indirgenmeyecek, notlarını gösteren bir karne de hazırlanmayacaktır. Çünkü bir davranışı tümüyle başarılı ya da başarısız anlamına gelen puanlamalar çocuğun başarı

gösterebildiği seviyeyi gösterememektedir. Dolayısıyla Organik Okul'da öğrencileri bir hedef davranış için gelişim gösterdikleri her aşama izlenip tespit edilecek ve başarı olarak izleme dosyalarında yer alacaktır. Ancak çocukları onure etmek adına bu okulda eğitim gördüklerine dair bir sertifika veya plaket verilebilir.

Bu okulda çocuklar arasında kıyaslama yapılmayacak, çocuklar arasında işbirliği yapmayı zedeleyebilecek ve rekabet oluşturacak tutumlardan kaçınılacaktır. Günümüzün Türkiye şartlarında bir meslek sahibi olabilmeleri için birçok yazılı ve sözlü sınava tabi tutulan çocuklar için Organik Okul'un, sınavsız, rekabetsiz, özgür aynı zamanda merak ve ilgilerine göre seçimler yapabilmesinin önemsendiği bir eğitim ortamı sunması oldukça önemlidir.

Organik Okul'un temel amacı öğrencilerin bilgi, beceri, davranış ve yeteneklerini geliştirerek onları geleceğe hazırlamaktır. Dolayısıyla Organik Okul'da ölçme ve değerlendirme, süreç odaklı olup, öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin ve güçlüklerinin belirlenip bunların giderilebilmesi, çocuğun kendisini tanıması ve doğa ortamında çeşitli yaşamsal becerileri kazanması amacıyla yapılacaktır. Okulun vizyonu gereği herhangi bir teknolojik araç-gereç kullanılmayacak, test ve sınav yapılmayacaktır. Ancak yapılan faaliyetlerin ne derece etkili olduğunu gözlemleyip öğrencinin gelişimini takip etmek amacıyla oluşturulacak öğrenci izleme dosyaları için yapılacaktır. Bunun için de daha çok alternatif değerlendirme tekniklerine (gösteri, tartışma, sergileme, görüşme, deneyler, sözlü sunum, projeler, performans değerlendirme) başvurulacaktır.

Organik Okul'un programında ağırlıklı olarak performansa dayalı etkinlikler bulunacaktır. Performanslar toplu bir şekilde değil, bireysel olarak değerlendirilecektir. Bu nedenle bireysel performans değerlendirme yöntemleri kullanılacaktır. Bilişsel zekâ, çeşitli testlere tabi tutularak ölçüldüğünden dolayı bu tür testlerden ziyade etkinlikler esnasında sorumlu rehber öğretmen, değerlendireceği çocuğun fiziksel, duygusal ve sosyal becerilerini, verilen görevi yerine getirip getirmediği gayret ve çabasını göz önünde bulundurarak değerlendirecek ve her öğrenci için bir izleme dosyası oluşturacaktır. Bu dosya ile çocuğun kendisi ve ailesi sürekli olarak gelişimlerini takip edebileceklerdir. Çocuğun kendi gelişimini değerlendirmesi, kendi yeteneklerini kendilerinin keşfetmelerini, güçlü zayıf yönlerini ve davranışlarını kontrol altına

almalarını sağlayacaktır. Böylece Organik Okul'da öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımların ve becerilerin tümünü kapsayacak şekilde bir ölçme ve değerlendirme yapılması öngörülmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Taşdemir ve Bulut (2015) Ev Okulu uygulamasına yönelik yaptıkları durum çalışmalarında, Türkiye'de özel eğitim ihtiyacında olan çocuklarına evde eğitim aldırın ailelerin evde okul uygulaması hakkındaki görüşlerini tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırmada çalışma grubu olarak Ankara Pursaklar' daki bir ortaokulda 2013-2014 öğretim yılında çocuklarına evde eğitim aldırın 13 (5 erkek, 8 bayan) öğrenci veli seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen nitel veriler, içerik analizi yöntemlerinden frekans analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, veliler uygulamayı yararlı ve çocuklarının gelişime katkı sağladığı görüşündedirler. Bununla birlikte evde eğitim konusunda öğretmen ve materyal boyutlarında sorunlar yaşanmakta olduğunu tespit etmişlerdir.

Turan ve Çalışkan (2015, Mayıs), 'Organik Okullar ve Organik Oyunlar' isimli literatür taramasına dayalı olarak gerçekleştirdikleri çalışmalarının sonunda, konuyla ilgili olarak, "Eğitim programlarında ve eğitim-öğretim esnasında özelliklede oyun tabanlı öğretim uygulamalarına ağırlık verilerek dijital araçlara bağımlı hale gelmesinin önlenmesi gerekmektedir. Eğitimciler ve ebeveynin çocukların doğayla ilişkilerini güçlendirecek arayışlara girişmelidir. Eğitim politikaları oluşturulurken dijital bağımlılık göz önünde bulundurulmalı, oyun tabanlı eğitim yapan alternatif eğitim uygulamaları gereklidir. Organik çocuk oyunlarının çocuğu daha aktif kıldığı, bedensel, sosyal, duygusal ve zihinsel yönden sanal oyunlara nazaran daha geliştirici ve sağlıklı olduğu görülmektedir. Bunun yanında eğitim kurumlarında da organik oyunların öğretimini ve oynanmasının gerçekleştirileceği organik oyun alanlarının oluşturulması gerekmektedir" şeklinde önerilerde bulunmuşlardır.

Toran ve Temel (2014), alternatif eğitim uygulamalarından biri olan Montessori yaklaşımının 4-6 yaş arası çocukların kavram edinimleri (okula hazırlık seviyeleri, yön/konum, bireysel/sosyal farkındalık, yapı/materyal, miktar ve zaman/sıralama) üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma modeli olarak ön test, son test ve deney-

kontrol gruplu deneysel desen tercih edilmiştir. Araştırmada deney grubundaki 4-6 yaş arası çocuklara verilen Montessori eğitiminin etkisini ölçmek amacı ile ön test-son test çalışması yapılmış ve Montessori yaklaşımının deney grubu üzerindeki etkisini karşılaştırmak amacı ile kontrol grubu oluşturulmuştur. Yapılan bu araştırmanın sonucunda, Montessori eğitiminin, çocukların kavram edinimleri üzerinde olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiş ve farklı yaklaşımların Türkiye’de uygulanabilirliği ile ilgili öneriler geliştirilmiştir. Ayrıca Montessori yaklaşımı ile birlikte Proje, Reggio Emilia, High Scope gibi diğer farklı yaklaşımların da Türkiye’ye uyarlanarak uygulama çalışmaları gerçekleştirilebileceğini belirtmişlerdir.

Al (2014), ‘Eğitim Hizmetlerinin Sunumunda Yönetişim Arayışları: Charter Yöntemi’ adlı makalesinde alternatif bir okul olan Sözleşmeli Okullar’ın, özelde eğitim hizmetlerinin, genelde tüm kamu hizmetlerinin sunumunda yeni bir yaklaşım getirebileceğini, son yılların önemli tartışmalarından birisi olan kamu-özel zıtlığını yumuşatabileceğini, ortak ve birlikte yöneti(şi)me örneklik teşkil edebileceğini, yönetime katılımın ve hesapverebilirliğin önemli araçlarından birisi olabileceğini, bir yöntem ve yönetim aracı olarak ele alındığında bu sistemin başka alanlarda da uygulanabileceğini ifade etmektedir.

Sözer (2013), araştırmasında doğada gerçekleştirilen bir matematik yaz kampı etkinliklerinin, öğrenciler üzerindeki etkisini öğrencilerin görüşlerine incelemiştir. Bu amaçla, bir dağ yamacında bulunan, doğal bir yeşil alana kurulu açık hava derslikleri, açık hava çalışma alanları, kütüphane, dinlenme, yemek, barınma alanlarından oluşan ve matematik yaz programları yürütülen Nesin Matematik Köyü’ndeki açık hava öğrenme etkinliklerini bir durum olarak çalışmıştır. Çalışma, Matematik Yaz Okulu Programına katılan 27 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenci görüşlerine göre, doğada açık hava öğrenme etkinliklerinin özellikle bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlardan çok yönlü kazanımlar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca doğada öğrenme, işbirlikli öğrenmeyi, doğa ile bilim ilişkisini kurmayı, doğa ve çevre bilinci kazanmayı da kolaylaştırmakta olduğu ortaya çıkmıştır.

Balım ve diğerleri (2013), öğrencilerin çeşitli fen ve doğa etkinliklerine aktif olarak katılabilecekleri sınıf dışı ortamların yaratıldığı TÜBİTAK tarafından desteklenen Bilimin Doğaya Yansımaları projesinin öğrencilerin bilimsel süreç

becerileri üzerine etkisini ortaya koymaya çalışmışlardır. Projenin uygulama süresi beşer günlük üç dönem olarak toplamda 15 günde gerçekleştirilmiştir. Projeye İzmir ilinde farklı sosyoekonomik düzeye sahip 6. ve 7. sınıflarından random olarak seçilen 49 öğrenci katılmıştır. Proje sürecinde, farklı ortamlarda öğrencilerin aktif olarak katıldıkları ve düşünüp sorgulamalarına olanak sağlayan 38 etkinlik uygulanmıştır. Araştırmada 25 çoktan seçmeli maddeden oluşan ve güvenilirliği 0.81 olan bilimsel süreç becerileri ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, Öğrencilerin Bilimin Doğaya Yansımaları projesi sonrasında bilimsel süreç becerileri puanlarında anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir.

Kotaman (2009), ‘Rudolf Steiner ve Waldorf Okul’u’ isimli çalışmasında insan gelişimi ve eğitimi ile ilgili düşüncelerini incelemiştir. Waldorf yönteminin irade, duygu, akıl bütünlüğüne ulaşmış benlik gelişimini tamamlamış özgür insanlar yetiştirmeyi hedeflediğini, bu amaç doğrultusunda kendi öğretim yöntemlerini geliştirdiğini belirterek Rudolf Steiner’in gerek ortaya koyduğu amaç, gerekse geliştirdiği öğretim yöntemleri ile eğitime yeni bir yaklaşım getirdiğini belirtmiştir. Yapılan az sayıdaki araştırma sonuçlarının da Waldorf Yöntemi’nin başarılı olduğunu ortaya koymuşsa da, yöntemin bütün gelişimsel alanlar üzerindeki etkilerinin daha ayrıntılı belirlenebilmesi için daha çok araştırmaya ihtiyaç olduğu ifade etmiştir.

Koçyiğit ve Kayılı (2008), araştırmalarında Montessori eğitimi alan ve almayan anaokulu öğrencilerinin sosyal becerilerinin karşılaştırmışlardır. Bu araştırmanın katılımcıları, 2007–2008 yıllarında Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi İhsan Doğramacı Uygulama Anaokulunda eğitim gören 122 anaokulu öğrencisidir. Veri toplama aracı olarak, Merrell tarafından geliştirilen "Anasınıfı ve Anaokulu Davranış Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, Montessori yöntemiyle eğitim alan anaokulu öğrencilerinin normal müfredata göre eğitim alan anasınıfı öğrencilerinden Sosyal İşbirliği, Sosyal Etkileşim ve Sosyal Bağımsızlık alt boyut puanlarında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmektedir. Montessori eğitimi alan çocukların geleneksel eğitim alan çocuklara göre daha iyi sosyal beceriler sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bayhan ve Bencik (2008), ‘Erken Çocukluk Dönemi Programlarından Waldorf Yaklaşımına Genel Bir Bakış’ adlı makalelerinde şu sonuca ulaşmışlardır: “Waldorf Okulları, çocuklara çok boyutlu bir eğitim fırsatı sunmaktadır. Özellikle okul öncesi

dönemde uygulanan Waldorf Programı çocukların yaratıcılıklarının ve hayal güçlerinin gelişimini desteklemekte, problem çözme becerisinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Özellikle bu dönemde uygulanan Waldorf Programı çocuklarda çevre bilincinin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Waldorf okullarında öğretmenin çocukların güçlü yönlerini vurgulaması çocuklarda kendine duygusunun gelişimini desteklemekle birlikte, çocukların kendi yeteneklerini keşfetmelerini sağlamaktadır.”

Lin (2001), Sözleşmeli Okullar’ın etkililiğini, California, Arizona ve Michigan’ da bulunan sözleşmeli okullarda yapılan çalışmalara dayalı olarak öğrenci başarısı, öğrenci nitelikleri, okul finansmanı, öğretmen etkililiği ve yetkilendirilmesi olmak üzere dört boyutta değerlendirmiştir. Bu araştırmanın sonucunda Sözleşmeli Okullar’ın genel anlamda bu boyutlarda başarılı olduklarını ancak bu başarının politikacıların iddia ettiği kadar olmadığını, Sözleşmeli Okullar arasında etkililik göstergeleri açısından büyük farklılıklar bulunduğunu tespit etmiştir.

Rudner (1999), ‘Ev Okulu Öğrencilerinin Eğitsel Başarıları’ isimli çalışmasında, Ev Okulları ile ilgili yapılan en büyük araştırmayı gerçekleştirmiştir. Bu çalışma, Bob Jones Üniversitesi Test Değerlendirme Servisi aracılığıyla toplam 20.760 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre Ev Okulu öğrencilerinin yaklaşık %25’i kamu ve özel okullarında öğrenim gören akranlarından daha fazla başarı göstermiştir.

Blank (1987), Mıknatis Okullar üzerinde yapmış olduğu araştırmaya göre Mıknatis Okulların eğitim başarısını çok yüksek bulmuştur. Matematik ve okuma alanlarında Mıknatis Okulların %80’inin başarı ortalaması, bölge ortalamalarının üzerindedir.

Denis Doyle ve Marsha Levine (1984), Mıknatis Okullar üzerinde yapmış olduğu araştırmaya göre Mıknatis okullarda öğrenci katılımı, devamlılık durumu, öğrenci ve ebeveyn memnuniyeti diğer okullara göre yüksek bulunmuştur. Okuldaki farklı gruplar arasındaki ilişkiler de genelde uyumlu bulunmuştur. Bu sonuçlar Mıknatis Okulların standardizasyon içinde en adil sistem olduğu varsayımını ortaya çıkarmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (phenomenology) yöntemi kullanılmıştır. Bu modelin kullanılmasındaki temel amaç konuyla ilgili daha geniş bir bakış açısı ortaya koymaktır.

Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların, doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik sürecin izlendiği araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda üzerinde çalışılan alternatif bir eğitim modeli olarak Organik Okul için eğitimcilerin genel görüşlerini tespit etmek amacıyla olgubilim çalışması yapılmıştır.

Cropley'e (2002) göre olgubilim çalışmaları, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgubilim çalışmalarında, veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu dışa vurabilecek bireyler ya da gruplar seçilerek olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak amacıyla görüşmeler yapılmaktadır. Görüşmenin, araştırmacılara sunduğu etkileşim ve esneklik yoluyla incelenen özelliklerinin kullanılması gerekmektedir. Ancak böyle bir ortamda bireyler kendilerinin bile farkında olmadıkları ya da daha önce üzerinde hiç düşünmedikleri yaşantıları, fikirleri ve anlamları ortaya koyabilirler. Olgubilim araştırmalarında kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya çıkmayabilir. Fakat bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Elazığ, Muş ve Van illerinde görev yapan 5 maarif müfettişi, 5 akademisyen, 5 okul yöneticisi, 5 okulöncesi ve 5 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 25 eğitimci oluşturmaktadır. Bu eğitimcilerin seçilmesindeki neden, Organik Okul Modeli'ne en fazla katkı sunabilecek durumda olmalarıdır. Organik Okul,

okulöncesi ve ilkokul dönemlerini kapsadığından dolayı, ilkokul ve okulöncesi yöneticilerinden, öğretmenlerinden görüş alınmıştır. Ayrıca bu okulları denetleyen maarif müfettişlerinden de görüş alınmasındaki amaç, müfettişlerin fikir ve tutumlarını öğrenerek görüş ve önerilerinden faydalanıp bu modelle ilgili daha sağlam bir zemin oluşturmaktır. Bu eğitimciler, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu veya zincir örnekleme diye tabir edilen örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Bu örnekleme yaklaşımı araştırmacının problemine ilişkin zengin bilgi kaynağı olabilecek birey veya durumların saptanmasında etkilidir. Kartopu örneklemede öncelikle evrene ait birimlerden birisi ile görüşülür. Bu kişinin yardımıyla ikinci birime, ikinci birimin yardımıyla üçüncü birime gidilir. Bu şekilde sanki bir kartopunun büyümesi gibi örnekleme büyüklüğü genişlemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

3.3. Verilerin Toplanması

Organik Okul Modeli'ni oluşturma sürecinde literatür taramasıyla birlikte, okul hakkında çeşitli fikir ve öneriler alabilmek amacıyla eğitimcilerden (maarif müfettişleri, akademisyenler, okul yöneticileri, okulöncesi ve sınıf öğretmenleri) veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, konuyu derinlemesine ve ayrıntılı bir biçimde inceleme olanağı sunan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel desenlerde çok sık kullanılan bir yöntem olarak görüşme tekniği, bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede etkili bir yöntemdir (Çavuş, 2013).

Katılımcıların okul modeli hakkındaki görüşleri alınmadan önce, okul modelini her yönüyle tanıtan 14 dakikalık “Organik Okul Tanıtım Videosu” isimli bir video paket programı izletilmiştir (Ek-7). Organik Okul hakkında gerekli bilgi ve görseller bu videoda mevcuttur. Özellikle eğitim programının dört temel unsuru olan amaç, içerik, eğitim durumları ve değerlendirmeye vurgu yapılarak eğitimcilere bu okul modeli hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra, araştırmacı tarafından okul hakkında sormak istedikleri başka sorular varsa alınıp cevaplanmıştır. Dolayısıyla araştırmaya katılan 25 eğitimci organik okul hakkında yeterli bilgi düzeyine ulaşmış olduğu ifade edilebilir. Ardından katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formundaki 9 soru yöneltilerek veriler toplanmıştır.

Görüşmenin geçerliliğini artırmak için katılımcılara yöneltilecek sorular için uzman görüşüne başvurularak uygun soru formu hazırlanmıştır. Ardından pilot uygulama olarak 2 eğitimciyle görüşülerek soru formuna son hali verilmiştir. Araştırma için katılımcı eğitimciler ile yapılan görüşmeler katılımcılarında izniyle kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış daha sonra Word programıyla yazıya aktarılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda sağlıklı bir analizi, bilgilerin doğruluğu ve geçerliliği için verilerin hazırlanması ve düzenlenmesi, tamamının okunması ve incelenmesi, kodlanması, betimleme ve temaların oluşturulması, son olarak ta sonuçların ve bulguların yorumlanması gerekmektedir (Demir, 2013).

Görüşme, katılımcıların izniyle ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış ardından yazıya dökülüp içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklamaya yardımcı olabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. İçeri analizinde temel anlamda yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 20013). Bu bağlamda her eğitimciye ait ifadeler elektronik ortamda yazıya aktarılarak dikkatlice okunmuş ve sorulan soru hakkındaki genel düşünceler not edilerek uygun kodlamalar yapılmıştır. Bu aşamada görüşme formunda yer alan sorulara verilen yanıtlar iki araştırmacı tarafından değerlendirilmiş, kodlamalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar kategorize edilerek temalar belirlenmiştir. Her iki araştırmacının da birbirinden bağımsız olarak oluşturduğu temaların %96 oranında denk olduğu tespit edilmiştir. Kalan %4'lük kısım için fikir birliğine varılmıştır.

Görüşmede zaman zaman farklı konular da dile getirilmiştir. Ancak araştırmanın amacına uygun olarak, görüşme notları tasnif edildikten sonra araştırmacı tarafından gerekli görülen veriler üzerinden konu işlenmeye çalışılmıştır. Bulgular kısmında, katılımcılara ait görüşler direk alıntılar ile aktarılma yoluna gidilmiştir. Katılımcı eğitimcilerden gerçek kimlikleri gizli tutulmuş, katılımcı eğitimcilerden müfettişler M 1, M 2, M 3..., akademisyenler A 1, A 2, A 3..., okul yöneticileri Y 1, Y 2, Y 3..., sınıf öğretmenleri S 1, S 2, S 3... şeklinde, okulöncesi öğretmenleri ise O 1, O 2, O 3... şeklinde nitelendirilmiştir. Katılımcıların görüşleri önyargısız bir şekilde etik kurallarına

uygun olarak betimlenmeye çalışılmıştır. Katılımcılara yöneltilen soruların bulunduğu görüşme formu Ek-1’de verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde ilk aşamada araştırmanın genel amacı olarak Organik Okul Modeli'ne ilişkin bilgilerin yer aldığı bulgulara yer verilmiştir. İkinci aşamada ise bu okul modeliyle ilgili olarak yarı yapılandırılmış görüşme formuyla eğitimcilerin görüşleri alınmış, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda cevap aranan sorulara ilişkin toplanan veriler, sorular bazında çözümlenmiş, elde edilen bulgular ve bu bulgulara dayanarak ulaşılan yorumlar sunulmuştur.

4.1. Organik Okul Modeli

4.1.1. Organik Okul ve Eğitimin Tanımı, Felsefesi ve Amaçları

Organik eğitim, bireylerin doğal bir ortamda, doğal öğretimsel araç-gereçler ve yaşamsal deneyimlerle, okul ve yaşam arasında güçlü ilişkiler kurmasını sağlamak ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken temel bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılması amacıyla yapılan eğitimsel ve öğretimsel faaliyet sürecidir. Organik Okul ise bu sürecinin yürütüldüğü alternatif bir eğitim kurumudur.

Her eğitim modelinin dayandığı bir felsefi görüş bulunmaktadır. Eğitim sistemleri bu felsefi bakış açılarına göre insana bakmakta, değerlendirmekte ve eğitim sistemini bu anlayış üzerinden temellendirmektedir. Türkiye'de oluşturulmaya çalışılan Organik Okul'un temel kuruluş gerekçeleri olarak teknolojik bağımlılık, fiziksel hareketsizlik, doğadan kopuş, sağlıksız beslenme ve kültürel yozlaşma olarak sıralanabilir. Bu bağlamda, okulun felsefi anlayışı Natüralizm'e; eğitimde alternatif yenilikler oluşturma çabası ise Yeniden Kurmacılık eğitim felsefesine göre düzenlenmektedir.

Organik Okul Modeli'nin genel amaçları şöyle ifade edilebilir: Ulusal kültürünü benimseyen; değişen, gelişen ve küreselleşen dünyada kendi ayakları üzerinde durabilen; kendisini iyi tanıyan, iyimser, ahlaklı, dürüst, kendisine güvenen, özdenetim bilincine, çeşitli pratik becerilere ve düşünme becerilerine sahip; bilime açık ve katkı sunabilen; üretmeyi ve paylaşmayı seven, insan haklarına saygılı, doğaya saygı duyan ve koruyan, çevresiyle olumlu ilişkiler kurabilen; okumayı seven, iletişimi güçlü, işlerinde sorumlu davranan; sağlıklı yaşamaya önem gösteren; ailesine, çevresine,

ülkesine ve dünyaya faydalı bireyler yetiştirmektir. Kısacası çocukların iyi bir vatandaş olabilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar kazandırarak onları hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

4.1.2. Organik Okul Modeli'nin Eğitim Ortamı ve Muhtevası

Öğrenme ortamları, bireysel farklılıkları ve öğrencilerin kendi öğrenmelerini yapılandırarak etkili öğrenmelerin olacağı bir ortama dönüştürülmelidir. Aynı zamanda çocukların edindiği teorik bilgileri uygulamalı olarak ta yaşayabilecekleri, tecrübe edebilecekleri bir ortam olmalıdır. Çünkü çocuklar sınıf ortamında öğrendiklerini günlük hayata transfer edebilmelidirler. Bunun için de sınıf ortamının gerçek hayattan kopuk olmaması gerekmektedir. Organik Okul'un eğitim ortamı geleneksel sınıf ortamlarına göre daha zengin, kalıcı ve etkili öğrenmelere olanak tanıyacak şekilde düzenlenmesi düşünülmektedir. Bu yeni eğitim ortamı, öğrenciyi asla bilginin pasif alıcısı durumunda bırakmayıp aktif kılacağı, öğrencinin kendi öğrenmelerini yönetebileceği, bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sosyal gelişimini bir bütün olarak sürdürebileceği, bireysel ve işbirliğine dayalı öğrenmelere açık bir ortam olarak tasarlanmaktadır. Bu bağlamda çocukların Organik Okul'da yaşayacakları deneyimler sadece okul ortamında görebilecekleri türden değil, günlük hayatlarında karşılaşabilecekleri türdendir. Çocuk bu eğitim ortamında ilgisini çeken çeşitli faaliyet alanlarında özgürce öğrenecektir. Bu da çocuklardaki eğitim ve okul algısını değiştirerek (eğitimi zorunlu olarak gerçekleştirilmesi gereken bir faaliyet olmaktan çıkararak) eğlenirken öğrendikleri, ilgilerini çeken durumları inceleyerek eğitim-öğretim gördükleri bir faaliyet olarak algılamalarını sağlayacağı ön görülmektedir. Organik Okul'un diğer eğitim ortamlarından en büyük farkı etkinliklerin dört duvar arasında değil, tamamıyla doğa ortamında oluşudur.

Organik Okul'daki dersler hem devlet okullarındaki derslerden oluşmakta hem de Organik Okula özgün bazı dersler bulunmaktadır. Her ne kadar devlet okullarındaki derslerin büyük bir bölümüyle aynı dersler verilse de işleniş olarak daha çok uygulama ve etkinliklere dayalı oluşu ve doğa ortamında derslerin birebir hayata dair olarak işlenilmesi bakımından farklılık arz etmektedir.

- **Okulöncesi Döneminde Verilebilecek Dersler:** Fen ve Doğa Etkinlikleri, Matematik Etkinlikleri, Türkçe-Dil Etkinlikleri, Okuma Yazmaya Hazırlık

Çalışmaları, Organik Oyun Etkinlikleri, Hayatı Tanıma ve Öz Bakım Becerileri, Müzik Etkinlikleri, Organik Tarım, Organik Beslenme, Sanat Etkinlikleri, Değerler Eğitimi, Serbest Zaman Etkinlikleri.

- **İlkokul Döneminde Verilebilecek Dersler:** Matematik, Türkçe, Fen Bilimleri, Hayat Bilgisi Sosyal Bilgiler, Görsel Sanatlar, Trafik Güvenliği, Organik Oyun Etkinlikleri, Müzik, Değerler Eğitimi, Satranç, Organik Tarım, Organik Beslenme, Serbest Zaman Etkinlikleri sayılabilir.

Bu eğitim ortamında, tarımı kitaplardan değil, bizzat tohum ekip, sulayıp ürün elde ederek öğrenecekler ve bu ürünleri organik beslenme dersinde tüketecekler, çeşitli hayvanları görecektir, dokunacak ve tanıyabilecekler, ağaç evlerde kitap okuyacak, resim yapacak, buralarda dinlenebileceklerdir. Gölette balık tutmayı, havuzda yüzmeyi öğrenebilecekler, çeşitli meslek dallarını deneyimlerle tanıyacak, kültürümüzde var olan unutulmaya yüz tutmuş oyunları öğrenecekler ve oynayabileceklerdir. Bu açıdan Organik Okul Türkiye'ye özgü yeni bir alternatif eğitim yaz modeli olarak ortaya konmuştur.

Organik Okul Modeli'nde 6 ayrı eğitim alanı bulunmaktadır. Bunlar:

- 1. Organik Eğitim Alanı:** Organik Okul'un merkezinde yer alan en geniş alandır. Okulun diğer alanları bu alanın çevresinde kurulacaktır. Dolayısıyla okulun ana bölümünü teşkil eden bu alan, öğretmenlerin ve öğrencilerin toplanma merkezi olarak düşünülebilir. Organik Eğitim Alanı çocuklara açık havada ders yapmalarına ve fiziksel olarak ta hareketli olmalarına olanak tanıyan, geniş çardakların, ağaç evlerin, çadırların, sanat alanının, organik beslenme alanının, lavabo ve tuvaletlerin bulunduğu Organik Eğitim Alanı, birçok eğitim faaliyetinin yapılacağı mekân olarak tasarlanmaktadır.
- 2. Mini Hayvanat Bahçesi:** Bu alan, çocukların günlük hayatlarında karşılaşabilecekleri, yani Türkiye iklim şartlarında yaşayan hayvanları (inek, koyun, keçi, at, eşek, tavşan, tavuk, ördek, köpek, kaz, kuş ve balık çeşitleri vs.) daha yakından tanımalarını, ders müfredatlarında yer alan canlılarla ilgili kazanımları daha kalıcı kavramaları, hayvanlar hakkında çeşitli deneyimler yaşamalarını sağlamak amacıyla kurulması amaçlanmaktadır.

- 3. Suda Yaşam Merkezi:** Suda Yaşam Merkezi adından da anlaşılacağı üzere su ve su ürünleri ile ilgili yapılacak faaliyetler için kullanılacak alandır. Bu alan iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde akvaryum ve gölet bulunmaktadır. Öğrenciler su ve suda yaşayan canlılar ile ilgili kazanımları işlerken bu bölüme geçeceklerdir. Suda yaşam Merkezinin ikinci bölümünü ise çocuklara yüzme derslerinin verileceği yüzme havuzu oluşturacaktır. Çocuklar bir taraftan su ve su ürünleriyle ilgili bilgi ve deneyimler edinirken, diğer taraftan yüzmeyi de öğreneceklerdir.
- 4. Organik Tarım Alanı:** Organik Tarım Alanı, çocukların toprakla ve bitkilerle olan ilişkilerini güçlendireceği bir alan olarak düşünülmektedir. Organik Tarım Alanı, çocuğun hazır olarak gördüğü toprak mahsullerinin nasıl, hangi aşamalardan geçerek geldiğini görmesini sağlayacaktır. Böylece hem bu ürünler hakkında bilgi sahibi olacak hem de israftan kaçınması gerektiğini hissedecektir.
- 5. Organik Oyun Alanı:** Çocuklarımızı organik oyunlarla tanıştırmak ve toprakla olan ilişkilerini güçlendirmek günümüzün eğitim programlarında da yer edinmesi gerektiği açıktır. Organik Okul Modelinde, bu ihtiyaca binaen çocuklara toprakta oyun oynayabilecekleri geleneksel eski oyunlarımızı öğrenebilecekleri bir alan ve program belirlenmiştir.
- 6. Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları:** Gezi, Gözlem ve İnceleme Alanları diye ifade edilen bu bölüm, çocukların okul sınırları içinde göremeyecekleri etkinlik alanlarını kapsamaktadır. Bu tür kazanımların öğretimi için düşünülen gezi, gözlem ve inceleme alanlarına gidilerek yerinde eğitim uygulaması gerçekleştirilmiş olacak, çocukların daha somut ve kalıcı bilgiler edinmesi sağlanacaktır.

4.1.3. Organik Okul Modeli'nde Eğitim Durumu

Daha önce de belirtildiği gibi Organik Okul'da eğitsel faaliyetler çeşitli etkinlik ve uygulama alanlarında gerçekleştirilecektir. Bu etkinlik ve uygulama alanları, konu ve kazanımların içeriğine göre tercih edilecektir. Eğitim durumu planlanırken, öncelikle kazandırılması hedeflenen kazanım için bir problem durumu oluşturulacak ardından bu problem durumuna göre bir etkinlik ve uygulama alanı seçilecektir. Ders uygulamaya dayalı olarak buradaki şartlardan faydalanılarak işlenecektir. Örneğin kazandırılacak

kazanım su ve su ürünleriyle ilgiliyse, rehber öğretmen öğrenci grubunu alıp Suda Yaşam Merkezi'ne geçecektir. Dersin içeriği tarım veya bitkiler ile ilgiliyse Organik Tarım Alanı'na geçilerek ders burada işlenecektir. Böylece dersler araştırma-inceleme, deney ve uygulama yöntemleriyle ile öğretim yapılarak daha kalıcı öğrenmeler gerçekleşecektir.

Organik Okul, alternatif bir eğitim modeli olması hasebiyle, kendi okul programını oluşturma hakkına sahiptir. Organik Okul öğretim programı hazırlanırken iki durum göz önünde bulundurulacaktır. Birincisi, Organik Okul bir yaz okuludur. Bu bağlamda eğitim-öğretim programı ve planlaması yılın mayıs ayından eylül ayına kadar ki süreyle sınırlıdır. Tüm derslerin konu ve kazanımlarının bu süre zarfında kazandırılması mümkün değildir. Dolayısıyla programda yer alacak dersler için temel teşkil eden konu ve kazanımlar belirlenecek, yani bir konu ve kazanım sınırlaması yapılacaktır. İkincisi ise öğretim programı ile Organik Okul'un amaç ve hedeflerinin uyumuudur. Organik Okul'da öğretim, aktif, yaparak yaşayarak, araştırma-inceleme yoluyla ve oyun tabanlı öğrenmeye dayalı olduğundan, programda özellikle öğrencileri daha aktif kılacak, erişilebilir konu ve kazanımlara yer verilecektir. Organik Okul'da günlük ders plan örnekleri Eklerde verilmiştir.

4.1.4. Organik Okul Modeli'nde Değerlendirme

Organik Okul'un temel amacı öğrencilerin bilgi, beceri, davranış ve yeteneklerini geliştirerek onları geleceğe hazırlamaktır. Dolayısıyla Organik Okul'da ölçme ve değerlendirme, süreç odaklı olup, öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin ve güçlüklerinin belirlenip bunların giderilebilmesi, çocuğun kendisini tanıması ve doğa ortamında çeşitli yaşamsal becerileri kazanması amacıyla yapılacaktır. Okulun vizyonu gereği herhangi bir teknolojik araç-gereç, test ve sınav yapılmayacaktır. Ancak yapılan faaliyetlerin ne derece etkili olduğunu gözlemleyip öğrencinin gelişimini takip etmek amacıyla oluşturulacak öğrenci izleme dosyaları için yapılacaktır. Bunun için de daha çok alternatif değerlendirme tekniklerine (gösteri, tartışma, sergileme, görüşme, deneyler, sözlü sunum, projeler, performans değerlendirme) başvurulacaktır.

Organik Okul'un programında ağırlıklı olarak performansa dayalı etkinlikler bulunacaktır. Performanslar toplu bir şekilde değil, bireysel olarak değerlendirilecektir. Bu nedenle bireysel performans değerlendirme yöntemleri kullanılacaktır. Bilişsel zekâ,

çeşitli testlere tabi tutularak ölçüldüğünden dolayı bu tür testlerden ziyade etkinlikler esnasında sorumlu rehber öğretmen, değerlendireceği çocuğun fiziksel, duygusal ve sosyal becerilerini, verilen görevi yerine getirip getirmedeki gayret ve çabasını göz önünde bulundurarak değerlendirecek ve her öğrenci için bir izleme dosyası oluşturacaktır. Bu dosya ile çocuğun kendisi ve ailesi sürekli olarak gelişimlerini takip edebileceklerdir. Çocuğun kendi gelişimini değerlendirmesi, kendi yeteneklerini kendilerinin keşfetmelerini, güçlü zayıf yönlerini ve davranışlarını kontrol altına almalarını sağlayacaktır. Böylece Organik Okul'da öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımların ve becerilerin tümünü kapsayacak şekilde bir ölçme ve değerlendirme yapılması öngörülmektedir.

4.2. Eğitimde Alternatif Bir Okul Modeli Olarak Organik Okul'a İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri

Tablo 1. Katılımcı Grubun Demografik Özelliklerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	5	20
	Erkek	20	80
Mesleki Kıdem	0-5	9	36
	6-10	5	20
	11-15	5	20
	16-20	3	12
	21 ve üzeri	3	12
Mesleki Görev	Maarif müfettişi	5	20
	Akademisyen	5	20
	Okul yöneticisi	5	20
	Sınıf öğretmeni	5	20
	Okulöncesi öğretmeni	5	20

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan eğitimcilerin 20'si erkek, 5'i ise kadındır. Bu eğitimcilerin mesleki kıdemlerine bakıldığında; mesleki deneyimi 0-5 yıl arasında olan 9 kişi, 6-10 arasında olan 5 kişi, 11-15 arasında olan 5 kişi, 16-20 arasında olan 3 kişi, 21 yıl ve üzeri mesleki deneyim sahibi olan eğitimci sayısı ise 3 kişi olduğu

görülmektedir. Araştırmaya katılan eğitimcilerin mesleki görevleri incelendiğinde ise 5 maarif müfettişi, 5 akademisyen, 5 okul yöneticisi, 5 sınıf öğretmeni ve 5 te okulöncesi öğretmeni olmak üzere toplam 25 eğitimciyle görüşülmüştür.

4.2.1. Bilişim ve Teknolojinin Çocuklar Üzerindeki Etkilerine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

İlk soruda eğitimcilere özellikle günümüzde değişen öğrenci profilini oldukça etkileyen bir faktör olarak “Bilişim ve teknolojinin çocuklar üzerindeki etkileri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda çıkan veriler Tablo 4.’te sunulmuştur.

Tablo 4. Bilişim ve Teknolojinin Çocuklar Üzerindeki Etkileri Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Sağlığı bozma	15	60
Asosyalleştirme	13	52
Bağımlılık oluşturma	13	52
Amaç dışı kullanım	12	48
Gerçeklik algısından uzaklaştırma	10	40
Olumsuz yönelimleri besleme	8	32
Doğru kullanılırsa faydalı	6	24
İnsan hayatını kolaylaştırma	6	24
Eğitim kalitesini arttırma	5	20
Bilgiye kısa sürede ulaşma	4	16
Toplam	92	-

Tablo 4. incelendiğinde, katılımcıların büyük bir bölümü kullanım amacına ve süresine göre bilişim ve teknoloji araçlarının bir takım olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğunu beyan etmişlerdir. Bu bağlamda bilişim ve teknolojinin olumlu görülen

etkileri olarak; %24'ü doğru kullanıldığında faydalı olduğunu, %24'ü eğitim-öğretimde kullanılan teknoloji araçlarının eğitim kalitesini artırdığını, %20'si kısa süre içerisinde birçok bilgiye ulaşmada, %16'sı insan hayatını çeşitli alanlarda kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bilişim ve teknolojinin çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri olarak ise eğitimcilerin; %60'ı çocukların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını bozduğunu, %52'si çocuklarda bağımlık oluşturduğunu, %52'si onları ailesinden ve akranlarından ayırarak asosyal bireyler haline getirdiğini belirtmişlerdir.

Tüzün (2002), gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisini araştırdığı makalesinde, günümüzün önemli bir problemi olarak karşımıza çıkan internet bağımlılığı konusunda, diğer bağımlılık tipi bozuklukları gibi öncelikle kişinin etkileşimde olduğu kişilerle ilişkisini bozduğunu belirtmektedir. Ayrıca birçok kişinin bu haberleşme ağında sosyal destek, anlamlı ilişkiler ve eğlence bulabilmesi, kişide çatışmalara ve suçluluk hissine kaynak olabildiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla bu bağımlılıkları azaltmaya yönelik araştırmalara ve projelere ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Ayrıca Tablo 4. incelendiğinde katılımcılar, dijital araç gereçlerin çoğu zaman gereksiz ve amaç dışı kullanıldığını (%48), çocukların gerçeklik algısından uzaklaştıklarını (%40) ve çocuklardaki saldırganlık, egoistlik, cinsellik vs. gibi olumsuz yönelimleri güçlendirdiğini ifade etmişlerdir (%32). Bu bağlamda yapılan çalışmalara bakıldığında, bilişim ve teknolojinin etkileri konusunda, eğitimcilerin verdikleri cevaplarla örtüştüğü görülmektedir. Örneğin Büyükbaykal (2007) da teknolojik araç gereçlerden biri olan televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri konusunu ele aldığı makalesinde, televizyon izleyen çocuklarda şiddete başvurma ve saldırganlığın artması, kendini doğru bir biçimde ifade edememe, kendini televizyondan izlediği kahramanın yerine koyarak gerçeklerden uzaklaşma, toplumsal ilişkilerde güçlüklerle karşılaşma ve uzun süre televizyon karşısında kalmanın yarattığı çeşitli sağlık sorunları televizyonun olumsuz etkilerinin birer sonucu olduğunu belirtmiştir. Bu soru için eğitimcilerin görüşlerinden bazıları örnek olarak aşağıda verilmiştir.

“Bu konuda çocuk gelişimci olarak yaptığımız çalışmalar var. Örneğin çocuklarda saldırganlık üzerinde ne gibi faktörlerin etkili olduğu konulu çalışmamızın sonucunda medyanın, yaklaşık %15-16 oranında saldırganlık üzerinde etkili olduğu görülmüştür.”

(A 1)

“...çocuklar daha az hareket ediyor, daha az konuşuyor ve daha az sosyalleşiyor. Şişman ve obez çocukların sayısı artıyor.” (A 3)

“Bilişim ve teknoloji çocuklarda özellikle dikkat eksikliği hiperaktivite, saldırganlık, tatminsizlik, fikri olumsuzluk davranışlarının meydana gelmesine sebep olmaktadır.” (M 2)

“Sosyal medyadaki hızlı gelişim ve teknolojiye kolay ulaşılabilirlik maalesef bizim kendimize ve sevdiğimizlere ayıracağımız zamanı tamamen alı koyuyor. Buda çocukların aileleriyle iletişimlerinin azalmasına kendilerine sanal bir dünya oluşturmalarına sebep veriyor. Çocukların gün geçtikçe oluşan yalnız hayatları kendilerinde sürecin başında fark edilemeyen fakat zamanla ortaya çıkan ruhsal ve fiziksel sıkıntılara sebebiyet veriyor.” (Y 3)

“Bilişim ve teknoloji doğru kullanıldığı zaman insan hayatına inanılmaz kolaylıklar ve tasarruflar sağlamaktadır. Ancak yanlış ve uzun süreli kullanıldığı zaman ise birçok yönden olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.” (S 4)

“Bilişim ve teknolojinin hayatımızdaki olumlu yönleri yadsınamaz bir gerçektir. Fakat doğru yerlerde, doğru zamanlarda ve yeteri kadar kullanıldığı sürece bunların yararlarından bahsedebiliriz. Günümüzde maalesef bilişim ve teknolojik araçlar gereğinden fazla kullanılmaktadır. Özellikle çocuklar, neredeyse tüm zamanlarını bilgisayar başında geçirmektedirler. Bu da onların fiziksel ve bilişsel özelliklerini ciddi anlamda olumsuz etkilemektedir.”(S 1)

“Bilişim ve teknolojinin son yıllarda artan amaç dışı kullanımı sonucunda, çocukların doğrudan yanlış davranışı öğrendiklerini, yapılan programların izlenen dizilerin sosyal paylaşım sitelerinin, bilgisayar oyunlarının, akıllı telefonların vs. çocukları olumsuz yönde etkilediği görüşümdedir.” (O 2)

4.2.2. Organik Okul Modeli'nin Amaçları/ Hedeflerine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Görüşme de ikinci soruda eğitimcilere Organik Okul'un amaçları/hedefleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda çıkan veriler Tablo 5.'te sunulmuştur.

Tablo 2. Organik Okul Modeli'nin Amaçları/ Hedeflerine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Hayatı tanımlarını sağlama	13	52
Teknolojinin olumsuz etkilerini azaltma	11	44
Sağlıklı bir eğitim ortamı	10	40
Önemli bulma	10	40
Mevcut eğitim sistemini tamamlayıcı	9	36
Devinişsel becerileri geliştirme	8	32
Duyuşsal becerileri geliştirme	8	32
Çocukları doğayla buluşturma	5	20
Ezbercilikten kurtarma	4	16
Toplam	78	-

Tablo 5.'e göre eğitimcilerin %52'si Organik Okul'un amaç ve hedeflerinin çocukların gerçek hayatı tanımlarına ve bu hayata hazırlanmalarını sağlayacağını düşünmektedir. Bu sonuç oldukça önemlidir. Çünkü Türk Eğitim Sistemi bu problemi çözmek adına büyük bir arayış içerisinde. Bu arayışlar neticesinde yapılan çalışmalar, geliştirilen programlar, uygulanmaya çalışılan projelerin iyileşmeler gösterip göstermediğinin etkisi, PISA gibi sınavlarla izlenmektedir. Ancak Cesur ve Paker (2007) şu ana kadar yapılan bu önlemlerin Türkiye'nin puanını bir bütün olarak yükselterek daha ileri bir düzeye yükseltme konusunda başarılı olamadığı söylenebileceğini dile getirmiştir. Dolayısıyla eğitimcilerin Organik Okul Modeli'nin çocukları gerçek hayata hazırlama konusunda katkı sunacağını düşünmesi çok önemlidir.

Bunun dışında araştırmaya katılan eğitimcilerin %40'ı çocukları daha doğal ve sağlıklı bir eğitim ortamına kavuşturmaya, %44'ü bu okul modelinin teknolojinin olumsuz etkilerini azaltmaya hizmet edici bulduğunu söylemişlerdir. Eğitimcilerin %40'ı çeşitli açılardan Organik Okul Modeli'nin amaç ve hedeflerini önemli bulduğunu, %36'sı mevcut eğitim sisteminin eksikliklerini tamamlayıcı ve destekleyici olarak gördüğünü ifade etmiştir. Ayrıca katılımcılar okulun amaç ve hedeflerinin

çocuğu ezberleyerek öğrenmeden alıkoymaya yardımcı olacağını (%32), çocukları dört duvar arası eğitimden ve betonarme yapılardan kurtarıp doğayla buluşturacağını (%32), çocukların özellikle duyuşsal (%20) ve devinişsel (%16) alan becerilerini geliştireceğı kanaatlerini dile getirmişlerdir. Altun (2009) da ilköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerini incelediğı makalesinde de, veliler, başarısızlıktaki en büyük faktörler arasında ezberci eğitim anlayışını belirtmiştir. Eğitimciler tarafından Organik Okul'un amaç ve hedeflerinin öğrencileri ezbercilikten kurtarmaya hizmet edici olarak bulunması, bu modelle birlikte başarısızlık önündeki en büyük engellerden birinin aşılabileceğini göstermektedir. Bu soru için alınan eğitimci görüşlerinden bir kaçı aşağıda sunulmuştur.

“Günümüz dünyasında öğrencilerin doğal ortamdan ayrı sanal ortamlarda ve dört duvarla çevrili sınıf ortamının dışında, gerçek yaşamdan kopuk bir öğrenme faaliyetlerini kabul etmeyen ve öğrencileri doğal yaşam ve deneyimleriyle öğrenme faaliyetlerinde aktif kılan bir model olması oldukça önemlidir.” (A 2)

“Bence Organik okul demek gerçek hayat demektir. Çocukları hayata hazırlarken hayatları boyunca kendilerine lazım olacak bilgileri gerçek yaşamdan öğrenmenin adıdır organik okul.” (Y 2)

“Organik Okulun özellikle mevcut müfredatı destekler nitelikte olması biz eğitimciler için çok büyük bir önem arz etmektedir. Mevcut eğitim sürecinde sınıf içinde soyut çalışmalara dayanan faaliyetler öğrencilerin yaratıcılık özelliklerini kaybetmesine sebep olmakta ve bu durum gelecekte bireylerin ilerleyebileceğı zirve diyebileceğimiz, kariyerlerinin üst seviyesine adeta bir tampon olmaktadır. Organik okul sisteminde eğitilmiş bireylerin bu engeli hayatlarından kaldıracağına inanıyorum.” (S 3)

“Bu okulun amaç ve hedefleri, John Dewey'in “eğitim yaşama hazırlanmak değil, yaşamın ta kendisidir” sözü ile uyuşmaktadır.” (O 4)

“Organik okul modeli, bireyi doğaya ve kendi özüne döndürmeye çalışan sağlıklı bir birey ve sağlıklı toplum ortaya koymaya çalışan bir modeldir. Modeli bu açıdan önemli buluyor ve destekliyorum.” (M 1)

“Her zaman hayalimdeki anaokulu olduğunu söylemem yeterli olacaktır umarım. Küçüklüğümde babaannemle dağdan odun toplamaya giderdik. Onunla hangi otların

zehirli, hangilerinin yenileceğini öğrenirken, dedem ve amcamlarla hangi hayvanların nasıl beslenmesi gerektiğini, annelerle tarlada neyin nasıl ekileceğini görerek öğrenen bir çocuk olarak ne kadar mutlu bir çocukluk geçirdiğimi ve bunun ilerleyen hayatımda da başarılı olmamı sağladığını tüm içtenliğimle söyleyebilirim. Bu nedenle hayalimde hep çocukların yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri bir okul ortamı vardı. Zaten dört duvar arasına sıkışmış çocukları yine dört duvar arasında ilerde kullanamayacakları bilgi yığınlarıyla doldurduğumuz bir eğitim sisteminden başarı bekliyoruz maalesef.” (Y 5)

4.2.3. Organik Okul Modeli'nin İçerik/ Muhtevasına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Görüşmede eğitimcilere üçüncü soru olarak “Organik Okul'un içeriği/ muhtevası hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda çıkan veriler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Organik Okul Modeli'nin İçerik/ Muhtevasına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Hedefler ile tutarlı	6	24
Çocuğun doğasına/fitratına/psikolojisine uygun	6	24
Doğa ile ilişkileri güçlendirici	5	20
Çocuğun çevresindeki yaşantıyla uyumlu olmalı	4	16
Zenginleştirilmeli	4	16
Erişilebilir hedefler belirlenmeli	3	12
Esnek olmalı	2	8
Toplam	30	-

Tablo 6. incelendiğinde, eğitimcilerin %24'ü içeriğin, okulun amaç ve hedefleriyle tutarlılık gösterdiğini, yine %24'ü okulda verilmesi düşünülen derslerin ve eğitim alanlarının çocuk psikolojisine ve doğasına uygun olduğunu, %20'si çocukların doğa ile ilişkilerini güçlendirici bir içerik benimsendiğini, %16'sı ise içeriğin daha da arttırılabileceğini ifade etmiştir. Eğitimcilerin %16'sı ise içerik hazırlanırken okulun bulunduğu çevredeki bireylerin yaşantısının da göz önünde bulundurulması gerektiğini aksi halde çocukların ilgisini çekmeyebileceğini söylemişlerdir. Dewey (1915) de

ABD'deki Organik Okul'u inceleyerek, bu okulda yapılan aktivitelerin hem ilginç olduğunu hem de hiçbir öğrencinin ilgisini çekmeyen bir şey yapmaya zorlanmadığını belirtmiştir. Bu açıdan eğitimcilerin görüşleriyle John Dewey'in araştırması paralellik göstermektedir.

Ayrıca Sever (1995)'in bu görüşleri destekleyen 'Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler' isimli makalesinde, içeriğin çocuğun doğasına uygun bir yaklaşımla; yaparak, yaşayarak öğrenme-öğretme anlayışını yansıtması, eğlendirici, öğretici ve düşündürücü olması, yaşamın gerçekleriyle ilişkili olması, çocuğa içinde yaşadığı çevreyi, ülkeyi, dünyayı gerçekçi açıdan (çocuğun gelişim düzeyine uygun biçimde) tanıtması ve çocuğun bunlarla bütünleşmesini sağlaması gerektiğini önemle ifade etmektedir. Tablo 6.' ya göre eğitimciler Organik Okul için oluşturulmaya çalışılan muhtevanın da bu ilkelere uygun olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %12'si çok fazla yapılandırılmış bir programın çocukları sıkabileceğini dolayısıyla esnek olması gerektiğini, %8'i bu modelin bir yaz okulu modeli olması hasebiyle erişilebilir hedeflerin belirlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Aşağıda bu görüşlere ilişkin örnek alıntılara yer verilmiştir.

"...organik okul modelinde yer alan içeriğin, belirlediği hedeflerle örtüştüğünü düşünüyorum. İmkânlar dâhilinde daha da zenginleştirilebilir." (A 5)

"...çok fazla yapılandırılmış bir program amaçtan uzaklaştırabilir. Bu açıdan esnek bir program olmalı ve erişilebilir hedeflere yer verilmelidir." (A 1)

"Organik okul modelinin muhtevası ülkenin milli değerleri ile uyuşmalıdır. Bunun yanında bölgesel farklılıklar gözetilmeli ve muhteva esnetilebilir bir yapıda olmalı. Aynı zamanda bölgenin ilin ve hatta yaşanan yörenin coğrafi şartları, iklimi, bitki örtüsü baz alınmalıdır." (M 5)

"Organik okul modelinin içeriği bölge ve çevre şartlarına uyumlu hale getirilmesi daha uygun olacaktır. Örneğin Sürekli toprakla meşgul olan bir aile çocuğunun tarım bölümü pek ilgisini çekmeyebilir. O halde içeriği çevre şartlarına göre hazırlanması ve uygulanabilir olması çok daha yararlı olacaktır." (Y 2)

“Organik okul modelinde içerik bir yaz okulu olması nedeniyle sınırlı olması gerekiyor. Anladığım kadarıyla böyle yapılacaktır. Hazırlanan içerikte, çocuğun daha çok hayati beceriler kazanması, doğa ile buluşması, yaparak yaşayarak, deneyimlerle öğrenmesi ve daha aktif olması göz önünde bulundurulmaya çalışılıyor. Bu da eğitimi çok daha verimli kılacaktır.” (S 4)

4.2.4. Organik Okul Modeli'nin Eğitim Durumu/ İşlenişe Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Dördüncü soru olarak eğitimcilere “Organik Okul’da eğitim durumu/ işleniş hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda çıkan veriler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7. Organik Okul Modeli'nin Eğitim Durumu/ İşlenişe Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Yaparak yaşayarak öğrenme	13	52
Doğal bir öğretim süreci	10	40
Eğlenirken öğrenme	8	32
Bilgilerin günlük hayata transferi	7	28
Kalıcı öğrenme	7	28
Öğrenci aktif	7	28
Yardımcı eğitmen ihtiyacı	7	28
Alanında uzman eğitimci	4	16
Toplam	63	-

Tablo 7. incelendiğinde, eğitimcilerin büyük bir bölümü Organik Okul Modeli’nde öğrenme-öğretme sürecinde, ağırlıklı olarak yaparak-yaşayarak öğrenme yoluyla eğitim yapılacağından (%52), çocuklar açısından kalıcı bir öğrenmelerin gerçekleşeceğini düşünmektedir (%28). Eğitimcilerin bu görüşleri Berberoğlu ve diğerleri (2013)’nin yapmış oldukları sınıf dışı hidrobiyoloji etkinliğinin öğrencilerin duyuşsal bakış açıları üzerine etkisini incelediği araştırma sonucuyla da örtüşmektedir. Bu çalışmanın sonunda, öğrencilerin dokunarak-hissederek öğrendikleri etkinlikleri, eğlenceli ve ilginç buldukları belirlenmiştir.

Organik Okul'da doğal bir eğitim-öğretim sürecinin gerçekleşeceğini düşünen katılımcılar (%40), uygulamaya dayalı bir eğitim sürecinin olması hasebiyle çocukların öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarına transfer etmelerinin kolaylaşacağını (%28) dile getirmişlerdir. Nitekim Şahin (1998) de çalışmasında, okulöncesi fen öğretiminde, karmaşık olan Fen kavramlarının, anlamadan çok ezbere dayanılarak öğrenildiğini ve genelde de bu derse karşı negatif bir tutumla yaklaşıldığını göz önüne alarak, küçük yaşlardaki bu bireylerin olumlu bir tutumla gelişmelerine yardımcı olmak gerektiğini ifade etmiştir. Bu okul modeliyle, çocukların doğadaki olaylar ve kavramlar arasında mantıklı ilişkiler kurmalarına ve aynı zamanda günlük hayatta karşılaşılabilecekleri birçok probleme daha bilimsel açıdan yaklaşma becerisi kazanmasına yardımcı olacağı ön görülmektedir.

Bunun dışında eğitimciler, böyle bir okulda öğrencilerin öğrenmekten zevk alacağını, eğlenirken aynı zamanda farkında olmadan öğreneceklerini (%32), çocukların severek ve aktif olarak etkinliklere katılım sağlayacağını (%28) belirtmişlerdir. Kılden ve Pektaş (2009) da 52 okulöncesi öğretmen üzerinde mülakat yöntemine dayalı yapmış olduğu araştırmada fen ve doğa ile ilgili etkinliklerinde çocukların eğlenerek, oynayarak ve severek öğrendiklerini ve çocukların, fen ve doğa etkinliklerinde sorumluluk alarak, kendilerinin aktif oldukları zamanlarda daha mutlu olduklarını öğretmenler tarafından ifade edildiğini tespit etmiştir. Bu yönüyle Organik Okul'un eğitim durumu-işleniş basamağında öğrencilerin doğal bir öğretim süreci yaşamaları, eğlenerek öğrenmeleri ve öğrencilerin derslerde aktif olmaları yönüyle araştırmada elde ettiğimiz bulgularla tutarlılık göstermektedir. Bunun dışında eğitimciler, Organik Okul öğretmenlerinin bu süreci doğru ve etkili bir şekilde yürütebilmeleri için ciddi anlamda bilgi sahibi olmaları gerektiğini (%28), bunun yanı sıra Mini Hayvanat Bahçesi, Organik Tarım Alanı, Suda Yaşam Merkezi alanlarda gibi çiftçilik, hayvancılık, balıkçılık vs. sektörlerinden yani eğitim camiası dışından yardımcı eğitmenlere de ihtiyaç bulunduğunu (%16) düşünmektedirler. Aşağıda bu görüşlere örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Yaparak-Yaşayarak öğrenme olduğu için kalıcı öğrenmelerin olacağını düşünüyorum.” (A 3)

“Her ne kadar üst düzey bir planlama yapılsa da bu amaçlara sizi ulaştıracak eğitimcilere ihtiyaç vardır. Bu kazanımları aktaracak olan öğretmenlerdir. Dolayısıyla burada en önemli unsur eğitimcilerdir.” (A 4)

“Eğitimciler dışında bu işle uğraşan çiftçiler, çobanlar, tamirciler vb de yardımcı eğitici olarak alınmalı bence. İşin içinden gelen kişilerin diplomalı kişilerden uygulamada daha başarılı olduklarını düşünüyorum.” (Y 4)

“Detaylı düşünülmüş bir model. Çocuk yaşamı okulda öğreniyor. Yani, okulda öğrendiği her şey, yaşamda karşılaştığı durumlardan” (M 2)

“Eğitim durumları ve ders işlenişlerinde organik eğitim alanı tercihinin çocukların sağlıklı büyümeleri, güçlü bir iletişim kurmaları, özgüven kazanmaları açısından faydalı olacağını düşünüyorum. Farklı oranlarda yaparak yaşayarak birçok duyu organını kullanarak öğrenmenin kalıcı hale getirilebileceğini kanaatindeyim.” (M 1)

“Günümüz eğitim sisteminde de proje ödevleri, okul öncesinde 8 köşe ile bu projenin kısmen yapılmaya çalışılmıştır. Fakat ne kadar çocuklara yaparak yaşayarak öğretmeye çalışılsa da okul binalarının imkânları kısıtlı olduğu için bu hedeflere ulaşamamaktadır. Organik okul modeli ile bu hedeflere daha verimli bir şekilde ulaşacağını düşünüyorum.” (O 3)

“...sürekli çocuğun aktif olduğu, etkinlik ve uygulamalarla eğitim görmesiyle birlikte organik okulda daha eğlenceli ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşeceğini düşünüyorum. Bunun dışında çeşitli eğitim alanlarının olması çocuğun birebir yerinde eğitim alması çocuğun öğrendiği bilgileri hayatta nasıl kullanacağını öğrenmesine de vesile olacaktır.”(S 4)

4.2.5. Organik Okul Modeli'nin Değerlendirme/ Sınama Durumlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Beşinci soru olarak eğitimcilere “Organik Okul Modeli'nin değerlendirme/ sınama durumları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda çıkan veriler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8. Organik Okul’da Değerlendirme/ Sınama Durumlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Süreç odaklı	10	40
Bireysel farklılıkları dikkate alma	9	36
Rekabetçi anlayışa karşı işbirliği	8	32
Gerçek potansiyeli ortaya koyabilme	7	28
Gerçek ödüllerin kullanılması	7	28
Performansa dayalı	6	24
Kendi kendini değerlendirme	4	16
Alternatif değerlendirme araçları	3	12
Yılsonunda ödüllendirme	2	8
Toplam	56	-

Tablo 8. incelendiğinde katılımcılar Organik Okul’da sonuç odaklı bir değerlendirme yerine sürece yayılan (%40) ve bireysel performansa dayalı değerlendirmenin (%10,7) gerekli ve yerinde bir tercih olduğunu belirtmişlerdir. Marietta Johnson’nun ABD’de oluşturmuş olduğu Organik Okul’da da öğrencilerin kendi bireysel yeteneklerine göre değerlendirilmesi gerekliliğini savunmuş ve öğretim sürecini değerlendirme basamağında kullanmıştır (Fairhope Organic School, 2014). Dolayısıyla Tablo 8.’de yer alan “bireysel farklılıkları dikkate alma ve “kendi kendini değerlendirme” temalarıyla Marietta Johnson’nun oluşturmuş olduğu Organik Okul değerlendirme basamağı tutarlılık göstermektedir.

Süreç odaklı bir değerlendirmenin yapılabilmesi eğitimcilerin bu anlamda doğru yöntemleri kullanmasına bağlıdır. Aydoğmuş ve Keskin (2012)’in Sosyal bilgiler öğretmenlerinin süreç odaklı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanma durumlarını araştırdığı makalesinde 270 sosyal bilgiler öğretmeniyle görüşmüş, öğretmenlerin süreç odaklı değerlendirme araçlarını yeterince tanımadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu nedenle Organik Okul’da görev yapacak öğretmenlere konuyla ilgili hizmet içi eğitim seminerleri verilmesi gerekmektedir.

Tablo 8. incelendiğinde eğitimciler, Organik Okul Modeli'nde, yapılması planlanan ölçme ve değerlendirmenin, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların dikkate alındığını (%36), sınavların, not kaygısının, yarış ve rekabet ortamının olmamasının işbirliği ve paylaşımı arttıracaklarını (%32) ve çocukların kendilerini özgür hissetmeleri, gerçek potansiyellerini daha rahat ortaya koymalarına yardımcı olacağını (%28) ifade etmişlerdir. Organik Okul Modeli'nde işbirlikli öğrenme, çocukların etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmeleri açısından önem verilen bir yöntemdir. Bu yöntemin etkililiği ile ilgili olarak, Kıncal, Ergül ve Timur (2007)'un Fen Bilgisi öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenci başarısına etkisi adlı makalelerinde, Fen Bilgisi dersi Kuvvet ve Hareket konularının işbirlikli öğrenme yöntemiyle işlenmesinin öğrenci başarısına etkisini tespit etmeye çalışmışlardır. Deney grubunda İşbirlikli öğrenme yöntemi uygulanırken, kontrol grubunda geleneksel yöntem uygulanmıştır. Deneysel olarak yürütülen bu çalışmada, ilköğretim 7. sınıf Fen Bilgisi dersinde kuvvet ve hareket konularının öğretilmesinde öğrencilerin “bilgi”, “kavrama”, “uygulama” ve “genel” başarılarını artırmada işbirlikli öğrenme yönteminin geleneksel öğrenme yöntemine göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

Organik Okul'da değerlendirmenin sembolik ödüller yerine gerçek ödüller kullanılmasının daha yerinde olacağını (%28) belirten katılımcılar, böylelikle çocukların Organik Okul'da ortaya koyacağı ürünler üzerinden kendi kendilerini değerlendirme olanağı bulacaklarını düşünmektedirler (%16). Marietta Johnson'un kurmuş olduğu Organik Okul'da da dışsal ödüller, içsel doyum, öğrenme ve büyüme lehine elimine edilmiştir. Okuldaki tüm etkinlikler çocukların; yaratıcılık, doğallık, ilgi ve samimiyete dayalı bir anlayışta olmaları içindir. Dolayısıyla bu okulda gerçek öğrenci başarısı, bu kazanımları kazanmış olup olmadıklarıyla ölçülmektedir (Fairhope Organic School, 2014).

Bunun yanında, eğitimcilerin %12'si süreç içerisinde alternatif değerlendirme araçlarının da kullanılmasının faydalı olabileceğini, %8'i de yılsonunda ödüllendirmenin olması gerektiği görüşündedir. Bu görüşlerden bazı alıntılar, aşağıda örnek olarak sunulmuştur.

“Organik okulun sınama durumları rekabetçi bir eğitim ortamı oluşturmayacağından olumlu görünüyor. İşbirliğine dayalı bir eğitim ortamı olmasına rağmen bireylerin tek tek değerlendirilmesi onlarda sorumluluk duygusu geliştirecektir.” (A 5)

“Öğrencinin başkasıyla kıyaslanmasına yol açan not sisteminden uzak bir değerlendirme yapılması, kişinin bireysel farklılıklarının ve kendine özgü bir birey olduğunun dikkate alındığını göstermektedir. Bu sayede kişiler bireysel olarak değerlendirilmekte ve kendilerinin farkına varıp eksiklerinin hangi aşamada olduğunu görmektedirler. Bu değerlendirmede öğrenci yapabildiklerini de göreceği için, bu, kendisine güvenini kırmayacaktır.” (Y 5)

“Sürece dönük ve bireysel farklılıkları önemseyerek çocuğun gelişimini gözlemleyen yarıştırmayan ve germeyen ölçme ve değerlendirme modeli bence çok olumlu ve uygundur.” (M 1)

“Normal okul ortamından farklı bir değerlendirme olması, yarış kulübünden çıkan çocuklarımızın burada kendilerini rahat hissetmelerini ve kendini gerçekleştirmelerinin mutluluğunu hissettirecektir. Geri dönüşlerin olması mesela ektiği domatesini koparıp yemesi ailesine götürmesi ve arkadaşlarına ikram etmesi en güzel ödüdür.” (O 5)

“Öğrenciyi not kaygısına sokmaması güzel. Öğrenci ortaya koyduğu ürünlerle kendi kendini bile değerlendirecek noktaya gelebilir. Öğrencinin uğraş alanı yaşamın ta kendisi olduğu için ona göre en iyi çabayı göstermeye çalışacaktır. Bu değerlendirme işini bir mecburiyet olmaktan çıkaracaktır.” (S 2)

4.2.6. Organik Okul Modeli'nin Olumlu Yönleri/ Avantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Altıncı soruda eğitimcilere *“Organik Okul Modelinin olumlu yönleri/ avantajları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?”* sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda ortaya çıkan veriler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9. Organik Okul Modeli'nin Olumlu Yönleri/ Avantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Doğal eğitim ortamı	16	64
Yaparak yaşayarak öğrenme	13	52
Çok yönlü gelişim sağlama	8	32
Kalıcı öğrenme	8	32
Sosyalleşme	7	28
Kişilik biçimlendirme	6	24
Özgüven	4	16
Milli kültüre önem verme	4	16
Sağlıklı beslenme alışkanlığı	2	8
Toplam	68	-

Tablo 9.'da görüldüğü üzere eğitimcilerin büyük bir bölümü (%64) Organik Okul Modeli'nin doğal bir eğitim ortamının olmasını, modelin en büyük avantajı olarak değerlendirmiştir. Doğal eğitim ortamlarıyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde açık hava veya doğada yapılan eğitimin, çocuklara farklı bir öğretim ortamı sunarken, aynı zamanda doğada insanların özgürlük hisleriyle beraber, daha farklı ve çeşitli duygularını geliştirdiği yönünde bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Örneğin Demirhan (1998) doğa eğitiminin, katılımcıları kentin sıkıcı yaşamından uzaklaştırıp, orman, kaya, hava koşulları, derin vadiler, göller gibi çok temel olgularla yüz yüze getirerek, onların böylesine doğal bir ortamda kendilerini keşfetmelerine olanak sağladığını belirtmiştir. Ancak yapılan araştırmalar günümüzde özellikle de büyükşehirlerde bırakın doğal eğitim ortamlarını, doğal oyun alanlarının sayısı bile yetersiz olduğunu göstermektedir.

Koçan (2012), çocuk oyun alanlarının yeterliliği üzerine yaptığı araştırmasında, yeterli sayıda oyun alanının bulunmaması nedeniyle çocukların genel olarak oyun için cadde ve sokakları kullandıklarını gözlemlendiğini ifade etmiştir. Çalışmada özellikle de son yıllarda dünya genelinde insanla doğayı bütünleştirici bir yaklaşımla oluşturulmuş planlama stratejileri ile kentlerde doğal elemanları temel alan oyun alanlarının oluşturulması önerilerek çalışma alanında özgün ve nitelikli oyun alanları düzenlenmesi, çocukların eğitim ve beklentilerine yanıt verecek oyun alanları sayısının artırılması ve yerel yönetimlerin bu alanlara gereken önemi vermesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla doğal eğitim metotları ve doğal eğitim ortamları oluşturmaya

gereken önem verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Organik Okul Modeli'nin çocukları doğal, güvenli eğitim ortamlarına kavuşturacak olması ve Organik Oyun Alanı'nın kurularak organik oyun öğretiminin yapılacak olması, okulun önemli avantajları olarak görülmektedir.

Tablo 9. incelendiğinde eğitimcilerin %52'si bir diğer büyük avantajı olarak derslerin somut yaşantılarla, uygulamaya dayalı olarak, etkinliklerle, yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayacağını düşünmektedirler. %32'si kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmesini, yine %32'si çocukların bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan becerilerinin çok yönlü olarak gelişimine katkı sunacağını düşünmektedirler. %28'i çocukların sosyalleşmelerine yardımcı olacağını, %24'ü böyle bir okul modelinin çocuğun kişiliğini biçimlendirecek olmasını, %16'sı çocuğa özgüven aşılmasını ve Organik Okul'da kültürel değerlere önem verilerek bu değerlerin çocuklara aktarımının sağlanmasının önemli olduğunu düşünerek okulun olumlu yönleri arasında saymıştır. Bunun dışında katılımcıların %8'i ise çocuklara sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandıracağını ifade ederek okulun avantajları arasında görmüşlerdir.

Katılımcıların Organik Okul Modeli'nin avantajları arasında gördükleri bu düşünceler, ülkemiz eğitim sistemimizde baş gösteren problemlerdendir. Örneğin Anıl ve Acar (2008)'in sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini incelediği makalesinde, bireylerde davranış değişikliklerini kalıcı hale getirebilmenin yolunun, değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilen, çağın beklentilerine cevap verebilen, yaparak, yaşayarak öğrenen, edindiği bilgileri gerçek yaşamına entegre edebilen, yaratıcı, problem düşünme becerisi gelişmiş, araştıran, sorgulayan ve kendini gerçekleştirmiş, özgüven duygusu gelişmiş bireyler yetiştirmekle mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Bu açıdan, eğitimcilerin görüşlerine göre Organik Okul'un avantajlarının kalıcı davranış değişiklikleri meydana getirmede etkili olabileceği düşünülmektedir. Aşağıda bu soruya ilişkin görüşlere ait alıntılara yer verilmiştir.

“Bireyi hayata hazırlayacak, gerçek ortamda, kazanım odaklı, bilgi-beceri-değer sarmalında insan olmanın erdeminin kazandırılması...” (M 4)

“En büyük avantajı amacında yatıyor. Doğal bir eğitim ortamı. İşbirliği kazandırması ve sosyalleşebilmeleri açısından olumlu yönleri var.” (A 4)

“Organik okul modelinde çocuk yaparak yaşayarak öğrendiği için öğrenme hem kolay hem de kalıcı olur. Bu eğitim modelinde zihin ve beden aktif olarak görev almaktadır. Bu durum sağlığa önemli etkiler sağlar.” (Y 5)

“Organik okulun en önemli avantajlarından biri, başta da belirttiğim üzere çocukları, sanal ortamdaki ve sanal ilişki ve arkadaşlıklardan uzaklaştırarak ait oldukları ortama yani toprağın, kumun, suyun, çamurun, yeşilliklerin ve temiz havanın olduğu doğal ortama koyarak hayatı öğrenmelerine yardımcı olmasıdır.” (S 1)

“Organik Okul modelinin gerek çocuk üzerinde gerekse toplum üzerinde olumlu yönleri hiç tartışılmayacak kadar çoktur. Günümüzde unutulmaya yüz tutmuş kültürümüzü yansıtacak güzellikte olması da ayrı bir avantaj. Fabrikalaşmış hazır besinler ve beslenen hayvanlardan elde edilen ürünlerin lezzetsizliğiyle mera hayvancılığının bize getirdiğini de çocuklarımız bizzat görerek ve tecrübe ederek öğrenmeleri hayatın kıymetini bilen nesillerin yetişmesine olanak sağlayacaktır.” (O 5)

4.2.7. Organik Okul Modeli’nin Sınırlılıklarına/ Dezavantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Görüşmenin yedinci sorusu olarak, eğitimcilere “Organik Okul Modeli’nin sınırlılıkları/ dezavantajları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda şu verilere ulaşılmıştır:

Tablo 4. Organik Okul Modeli’nin Sınırlılıklarına/Dezavantajlarına Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Maliyetli	12	48
Okul için alan	12	48
Yaz mevsimiyle sınırlı	9	36
Yeterli-iyelikatli eğitimci bulma	8	32
Güvenlik önlemleri	5	20
Sınırlı öğrenci katılımı	4	16
Sınıf yönetimi güçlüğü	3	12
Toplam	53	-

Tablo 10.'a göre eğitimciler, böyle bir okulun kurulması için gereken doğayla iç içe, yetişkin ağaçlıkların bulunduğu geniş bir alanın bulunmasının zor olmasını ve böyle bir okulun kurulmasının yüksek bir bütçe gerektirmesini Organik Okul Modeli'nin en büyük sınırlılığı olduğunu ifade etmişlerdir (%48). Okulun bir yaz okulu olması hasebiyle eğitim-öğretim faaliyetlerinin yaz mevsimiyle sınırlı olmasını (%36), okulun yapısına ve programına uygun şekilde eğitim verebilecek yeterli ve liyakatli eğitimciler bulmayı (%32), okuldaki farklı eğitim alanlarındaki riskleri engellemek adına gereken güvenlik tedbirlerini almada (%20) ve derslerin açık havada ve geniş alanlarda yapılacak olması nedeniyle öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaşılabileceği güçlükleri (%12) okulun sınırlılıkları arasında saymışlardır. Ayrıca böyle bir okula çocuğunu göndermek isteyen ailelere ekonomik yük getirecek olması nedeniyle çocuklarını bu okula göndermeyebileceği, dolayısıyla Organik Okul'da sınırlı sayıda öğrencinin eğitim görebileceği (%16) düşüncesiyle bunu da okulun bir sınırlılığı olarak belirtmişlerdir.

Eğitimcilerin Organik Okul'un sınırlılıkları arasında saydıkları maliyetli olma, liyakatli öğretmen bulma gibi problemler, yapılan bazı çalışmalarda da alternatif okullar için dile getirilen önemli sıkıntılar arasında yer almaktadır. Örneğin Taşdemir ve Bulut (2015) Ev Okulu uygulaması üzerine yaptıkları bir durum çalışmasında, evde eğitimi alternatif olarak kullanabilecek kesimin de çok iyi tespit edilmesi gerektiğini belirterek, maliyet, aile katkısı, öğretmen temini, materyal temini gibi faktörlerdeki yetersizliklerinden dolayı sorunlar yaşaması muhtemel gelişmemiş veya az gelişmiş ülkeler için pek elverişli bir alternatif olmasının zor olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 10.'da görüldüğü üzere Organik Okul Modeli'nde de yeterli-liyakatli öğretmen bulma problemi üst sıralarda yer almaktadır. Bu problem zaten Türk Eğitim Sisteminin her zaman gündeminde olduğu söylenebilir. Abazoğlu (2014), öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde Ders Çalışması (Lesson Study) modelini önermekte ve Japonya, Amerika, Tayland ve Singapur'da bu modele dayalı öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin artacağını ifade etmektedir. Sınıf uygulamalarını geliştirme ve öğretmelerin alternatif mesleki gelişimlerini sağlama açısından bu model önerilmekle birlikte organik okul öğretmenlerinin yetiştirilmesi açısından da önerilebilir. Aşağıda eğitimcilerin görüşlerine ilişkin alıntılara yer verilmiştir.

“Okulda güvenlik noktasında önlemler alınmalı. Çünkü havuz var mesela. Cankurtaran falan olmalı. Bu da okulun maliyetini arttırıcı şeylerdir. Böyle bir okul ortamı oluşturmak için böyle ağaçların bulunduğu doğa ortamının olduğu yerler her ilde olmayabilir. Bunun yanında okulun yaz mevsiminde açık olması da bir sınırlılıktır. Çünkü yazın insanlar yaz tatili ile ilgili planlar yapıyor.” (A 1)

“Öğretmenlerinin bu modeli uygulayabilecek donanımda yetiştirilmesi oldukça güç bir durumdur.” (A 2)

“Bu tarz okulların alanlarının çok geniş olması gerekir. Ayrıca çalıştırılacak personel sayısı fazlalığı, su ve elektrik tüketiminin fazla olması hali hazırda var olan okullarımızın bu eğitime dönüştürülmesinin çok zor olması, alanın geniş olması sebebiyle çocukların üzerinde otorite kurulmasının zorlaşması...” (Y 4)

“Olumsuz yönü pek yok. Ancak doğal ortamlarda öğrencilerin sağlığını tehdit edebilecek faktörlere karşı dikkatli olmak lazım. Çocukların güvenliği ile ilgili riskler olabilir.” (M 1)

“Tüm öğrencilere ulaşım sağlanamaz sadece belli grup öğrenciler bu eğitimi alabilir.” (O 4)

4.2.8. Organik Okul Modeli'nin Yaş Gruplarına Göre Uygulanabilirliğine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Sekizinci soruda eğitimcilerle “Organik Okul Modelinin Türk Eğitim Sisteminde yaş gruplarına göre uygulanabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş, alınan cevapların analizi sonucunda ortaya çıkan veriler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Organik Okul Modeli'nin Yaş Gruplarına Göre Uygulanabilirliğine Yönelik Eğitimcilerin Görüşleri

Temalar	f	%
Okul öncesi dönemi için uygun	23	92
İlkokul dönemi için uygun	17	68
Ortaokul düzeyine uyarlanabilir	13	52
Lise düzeyine uyarlanabilir	12	48
Her yaş grubuna uyarlanabilir	8	32
Toplam	73	-

Tablo 11. verileri incelendiğinde, eğitimcilerin neredeyse tamamı (%92) Organik Okul Modeli'nin Türk Eğitim Sistemi'nde okulöncesi döneminden itibaren uygulanabileceğini düşünmektedir. %68'i de ilkokul dönemine içinde uygulanabilir olduğunu dile getirmişlerdir. Bu oranlar Organik Okul Modeli'nin hitap ettiği yaş grubuyla da örtüşmektedir. Çocukların erken yaşlardaki merak, araştırma, sorgulama ve keşfetme arzusu daha fazla olduğundan dolayı yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatları ile daha kolay öğrenmektedirler (Ünal ve Akman, 2006). Dolayısıyla Organik Okul'da gerçekleştirilmesi planlanan uygulama ve etkinlikler daha çok okulöncesi ve ilkokul dönemlerindeki çocukların ilgisini çekebileceği düşünülmektedir. Katılımcıların %52'si ortaokul düzeyine, % 48'i lise düzeyine, %32'si ise bir takım değişiklikler yaparak seviyelere göre düzenlendiği ve geliştirildiği takdirde, bu eğitim modelinin tüm yaş gruplarına uygulanabileceğini ifade etmiştir.

Eğitim programı yaş gruplarına göre incelendiğinde, programın somuttan soyuta, kolaydan zora ve çocuğa görelilik ilkelerine uygun olmasına dikkat edildiği görülmektedir. Ders kitaplarında yer alan hedef ve kazanımların ileriki dönemlere doğru daha soyut ve karmaşık bir hal aldığı görülmektedir. Çocuğun seviyesine hitap etmeyen, çok basit ya da zor olarak algıladıkları hedef ve kazanımlar çocuğun ilgisini çekmeyerek dikkatlerinin dağılmasına ve sıkılmalarına neden olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Tablo 11. de görüldüğü gibi eğitimciler de bunu dile getirerek Organik Okul Modeli'nin yaş gruplarına göre geliştirilebilir olduğunu düşünmektedir. Aşağıda bu soruyla ilgili alınan cevaplardan örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Bence bu tarz bir uygulama her yaş modelinde uygulanabilir. Fakat öncelikle eğitim programlarının bu tarz uygulamalar temelinde çok detaylı bir şekilde yeniden ele alınması ve bu kapsamda yeni bir program oluşturulup pilot okullarda denenmesi gerekir.” (A 2)

“Bence bu okul, okulöncesi ve ilkokul en uygun olan kademelerdir. Ortaokul kısmına da uyarlanabilir. Lise ve üniversitede ise organik okuldan ziyade uygulamalı eğitim olarak uyarlanabilir.” (A 3)

“Etkililiği konusunda kesin bir bilgi sahibi olunmayan bir model olduğu için aileler özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların ailelerinden izin almak problem olabilir.

Bence başlangıç olarak 6-7-8. Sınıflar için ortaokul düzeyinde başlamak daha doğru olacaktır.” (A 4)

“Küçük yaş çocuklarına uygulanabilirliği daha kolay olmakla birlikte lise düzeyinde eğitim gören çocuklar için bu uygulamaların daha çok fen fizik kimya biyoloji matematik ve bilimsel çalışmalar düzeyine kayması ve daha çok sayıda duyu organının öğretim sürecine katılmasının sağlanarak aktif öğrenmeyi gerçekleştirmesi gerekir.” (M 3)

“...okulöncesi ve ilkokul çağındaki çocuklara yönelik olmasıyla sınırlı tutulmalıdır. Çünkü daha büyük yaştaki bireylerin ders müfredatları daha akademik bir ortam gerekmektedir.” (Y 2)

“Bence böyle bir okul daha çok okul öncesi ve ilkokul düzeyinde planlanmalıdır. Ortaokul kısmına da biraz daha geliştirerek uyarlanabilir. Ortaokuldan sonraki dönemlere hitap edebileceğini düşünmüyorum.” (S 4)

“Her yaş grubunun gelişim özellikleri dikkate alınırsa bütün kademelerde uygulanabilir diye düşünüyorum.” (O 3)

“Okulöncesi düzeyinde 48 aylıktan itibaren lise düzeyini de kapsayan yaş gruplarına hitap etmesinin uygun olacağı görüşümdedir.” (O 5)

“Okulöncesi ve ilkokul da rahatlıkla uygulanabileceğini ortaokullarda da uygulanabileceğini düşünüyorum bununla birlikte liseler için şüphe duyuyorum. Çünkü ortaöğretimin yani lise çağında bulunan öğrencilere lazım olan bilginin organik okul ortamındaki yöntemlerle verilmesi zor görünüyor.” (M 1)

4.2.9. Organik Okul’a İlişkin Diğer Görüşler

Görüşmenin sonunda eğitimcilere “Organik Okul Modeli hakkında başka söylemek istediğiniz bir şey var mı?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya karşılık olarak eğitimcilerin çoğunluğu Organik Okul’un önemli bir proje olduğunu ve bu projenin hayata geçirilmesi durumunda başarılı sonuçlar alınabileceğini ifade etmişlerdir. Ancak mevcut okullarda bile ödenek sıkıntısı yaşanırken, böyle büyük bir bütçe gerektiren okulun kurulmasının hayalî olduğunu belirtmişlerdir. Organik Okul Modeli’nin felsefesinin daha iyi oturtulması ve pilot uygulama yapılmasının gerekliliğini belirten eğitimcilerin yanı sıra, değerler eğitimine ağırlık verilmesinin daha uygun olacağını

belirten eğitimciler de olmuştur. Ayrıca kimi eğitimciler böyle bir okulda görev yapmak istediğini, kimi eğitimciler ise çocuklarını böyle bir okula göndermek istediklerini de söylemişlerdir. Aşağıda bu soruya ilişkin verilen yanıtlardan örnek alıntılara yer verilmiştir.

“özellikle de sorumluluk duygusunun kazandırılmasının üzerinde durulmalıdır. Kendilerine karşı, doğaya karşı sorumluluk duygularını geliştirecek uygulamalara ağırlık verilmelidir. Böyle bir programın şu gün şartlarında çok önemli olduğunu düşünüyorum.” (A 1)

“Öncelikle sizi böyle bir konuyu irdelediğiniz için tebrik ediyorum. Eklemek istediğim değerler eğitimi, evrensel değerler, temel dini bilgiler gibi dersleri arttırmak gerekiyor. Çünkü hep öğretim temelli bir eğitim veriyoruz. Bence eğitim temelli bir öğretim modeli daha eğitseldir. Bu düşüncelerle teşekkür ediyorum.” (A 3)

“...felsefenin iyi kavranması, neyi amaçladığı ve neye karşı çıktığının bilinmesi gerekir. Bu felsefenin genel eğitim sistemine hâkim bir anlayış haline getirilmesine çalışılmalıdır.” (A 5)

“Bu okul sisteminin ülkemiz için aslında kültürünü örfünü unutmama adına çok yararlı olabileceğini düşünürken var olan eğitim sistemimizde bile bu kadar maddi sıkıntılar çekilirken ve okuldaki idareci ve öğretmenler tek başına bırakılmışken bu okul sisteminin ütopyik olduğu kanısındayım. Ama gönlüm bu hayalin olması yanında” (Y 4)

“Organik okul her anlamda sağlıklı nesiller yetiştirebilmek adına önem verilmesi gereken bir projedir. Bu projenin uzman eğitimcilerce uygulanıp tüm bölgelere yayılması gerektiğini düşünüyorum.” (S 2)

“Organik Okul’un kurulması Türkiye şartlarında zor görünüyor. Ama kurulursa da çok güzel şeylere hizmet edeceğini düşünüyorum. Böyle bir okulun varlığını düşününce gerçekten heyecanlanıyorum. Kendi çocuğumu böyle bir okulda okutmak isterim. Sizi de böyle güzel bir proje için çalışmanızdan ötürü tebrik ediyorum.” (S 4)

“...veli katılımını da göz ardı edemeyiz. Onların da böyle ortamlara ihtiyaçları var. Küçük aktiviteler eğlenceler oyunlar düzenlenebilir. Onların bu ortamda var olmaları çocuklara heves aşılayacaktır. Bir okulöncesi öğretmeni olarak böyle bir okulda görev yapmayı isterim.” (O 5)

“...teknoloji ve bilişim araçlarını, amaç olmaktan çıkarıp araç olarak hayatımızda kullanmalıyız. Dolayısıyla Organik Okul Modeli aynı zamanda insan fitratına daha uygundur. Çocuklarımı da böyle bir okulda okutmayı çok isterdim.” (M 2)

“Başarılı bir pilot uygulama ve sonuçlarının mevcut okul formlarında dersler bazında bilgi ve becerilerin hayataleştirmesi yönünde neyin-nasıl olabileceği açısından sisteme vizyon oluşturabileceği söylenebilir.” (M 4)

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuçlar

“Eğitimde Alternatif Bir Okul Modeli Olan Organik Okul’a İlişkin Eğitimcilerin Görüşleri” adlı bu çalışmanın birinci aşamasında literatür taramasına dayalı olarak Türkiye’ye özgü bir okul ve eğitim modeli geliştirilmeye çalışılmıştır. İkinci aşamada ise bu okulla ilgili hazırlanan tanıtım paket programının eğitimcilere izletilip bilgi verildikten sonra, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla görüşleri alınarak böyle bir okul modelin olabilirliği tartışılmıştır. Bu araştırmanın verilerine göre varılan sonuçlar şöyledir.

Baş döndürücü bir hızla gelişen teknolojinin en güncel halini hayatlarımıza aktarmak adına adeta yarış içinde olduğumuz bu dönemde, teknoloji sadece laboratuvar ortamında değil artık evlerimizin içindedir. Bizleri ailemizi-çocuklarımızı etkisi altına almakta ve hayatlarımızı değiştirmektedir. Artık zamanlarının büyük bir bölümünü dışarıda arkadaşlarıyla oyun oynayarak geçiren, toprak ve çamurla üstü kirlenmiş şekilde gelen, enerjisini sokakta koşturarak atıp evine bitkin gelen ve akşam erken uyuyan çocuklarımızın sayısı maalesef gittikçe azalmaktadır. Bunun yerine evden dışarı çıkmak istemeyen, güneş yüzü görmeyen, hareketsiz kalan, abur cuburla beslenip obezleşen, bilgisayar başında gözleri kızaran, bilgisayar oyunları oynayan, sosyal paylaşım sitelerinde sörf yapan veya akıllı telefonlarıyla uğraşan, dolayısıyla gece yetişkinlerden bile geç uyuyan, kendisini yalnızlığa terk etmiş ve odasına hapsolmuş çocuklarla karşılaşmaktayız.

Özellikle de internetin hayatımıza girmesiyle bitlikte nice hayatlar bir monitörün önünde geçmekte, zararlı radyasyonlarıyla sağlık durumlarını etkilemekte, insanların toplum içinde geçirdiği süre azalarak onları asosyal bir varlığa dönüştürmesine neden olmakta ve nice insanlar sanal dünyadaki dolandırıcılara, insan avcılara, yem olmaktadır. Bu anlamda dijital araç gereçler evlerimizi, ailelerimizi, çocuklarımızı adeta esir almakta, bizleri gerçek hayatın samimiyetinden uzaklaştırıp sanal dünyanın soğukluğuna itmektedir.

Eğitimcilerin toplumdaki hiçbir olumsuz duruma duyarsız kalamayacağı gibi bu problemlere de eğitsel bir çözüm bulma sorumluluğu bulunmaktadır. Çocukların doğadan kopuşunu, hayvanlara yabancılaşmasını, dijital araç gereçlere bağımlı hale gelişlerini, asosyal ve sağlıksız bir şekilde yetişmelerini engellemeye yönelik, eğitimde alternatif politikalar geliştirmeleri gereklidir.

Uluslararası olarak düzenlenen, OECD ülkelerinin katılımıyla yapılan PISA ve TIMMS gibi sınavlar neticesinde ülkemiz eğitimi adına görülen en belirgin problem, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri günlük hayata aktarma noktasında sıkıntı yaşamalarıdır. Bu bağlamda geliştirilen alternatif bir eğitim modeli olarak Organik Okul Modeli, bireylerin doğal bir ortamda, doğal metotlar ve yaşamsal deneyimlerle, okul ve yaşam arasında güçlü ilişkiler kurmasını sağlamak ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için gereken temel bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla geliştirilen bir yaz okulu modelidir. 6 eğitim alanına sahip olan Organik Okul Modeli, okulöncesi ve ilkokul öğrencilerine yönelik olarak tasarlanmıştır. Çocukların yarıştırmadan ve not kaygısı olmadan kendi potansiyellerini daha rahat ortaya koyabilecekleri öngörülmektedir. Bilişsel alana ait becerilerin yanında duyuşsal ve devinişsel alan becerilerinde son derece önemsendiği bu eğitim modelinde çocukların eğlenirken öğrenebilecekleri bir eğitim programı oluşturulmaktadır.

Geliştirilen Organik Okul Modeli'ne ilişkin eğitimcilerin görüşleri alınıp analiz edilmesi neticesinde elde edilen sonuçlar ise şöyledir:

1. Bilişim ve teknoloji araçları doğru ve kontrollü kullanıldığı takdirde bireylere birçok fayda sağlamaktadır. Eğitimde teknolojileri araçlarının kullanımı, eğitimin kalitesini arttırmakta, özellikle de bilgiye kısa sürede ulaşma imkânı sağlaması en önemli avantajı olarak görülmektedir. Fakat maalesef bilişim ve teknoloji araçları çocuklar tarafından çoğu zaman amaç dışı kullanılmaktadır. Eğitimciler göre televizyon, bilgisayar, internet, sanal oyunlar, playstationlar vs. gibi araçların uzun süreli ve kontrolsüz kullanımı çocuklarda bağımlılık oluşturmakta, onları ailelerinden ve arkadaşlarından alıkoyarak asosyalleştirilmektedir. Ayrıca eğitimcilerin görüşlerine göre, bu ürünlerin aşırı derecede kullanımı, çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığına zarar vermekte, sanal ile gerçek algıları arasında ayırım yapmada sorun yaşatmakta, çocuklardaki

saldırganlık, cinsellik, bencillik, tembellik vs. gibi olumsuz yönelimleri beslemektedir.

2. Organik Okul Modeli günümüz çocuklarının önemli problemlerini ele almaktadır. Bu açıdan eğitimciler, modelin amaç ve hedeflerini gerekli ve önemli bulmaktadır. Okulun amaç ve hedeflerinin; çocuklara deneyimler yaşatarak gerçek hayata hazırlaması, çocukları doğal ve sağlıklı bir eğitim ortamıyla buluşturması, ezberci eğitim anlayışından kurtarması, sadece bilişsel alan becerileri değil aynı zamanda duyuşsal ve psikomotor becerileri geliştirmesi, teknolojinin olumsuz etkilerini azaltması gibi yönleriyle mevcut eğitim sistemimizi tamamlayıcı bir rol oynayacağı düşünülmektedir.
3. Eğitimcilerin görüşlerine göre Organik Okul Modeli'nde belirlenen hedefler ile hazırlanan içerik, tutarlılık göstermektedir. Ancak daha da geliştirilip zenginleştirilebilir. Bu modelin bir yaz okulu olması hasebiyle çok fazla yapılandırılmış bir program belirlenmesi öğrencilerin yaz tatili sürecinde sıkılmasına yol açabilecektir. Bu açıdan esnek ve erişilebilir hedeflerin olduğu bir programın hazırlanması gerekmektedir. Çocukların doğayla ilişkilerini güçlendirici bir programın, derslerin ve eğitim alanlarının olması, çocuk doğasına-fıtratına ve psikolojisine uygun görülmüştür.
4. Organik Okul Modeli'nde öğrenme süreci, tamamen uygulamaya, yaparak yaşayarak ve aktif öğrenmeye dayalı etkinliklere dayanmaktadır. Bu yöntemlerin öğrenmede en etkili yol olması nedeniyle, kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi beklenmektedir. Çocukların doğada ve doğal bir eğitim süreciyle hayata dair deneyimler yaşamaları, hem öğrenilen bilgilerin günlük hayata transferini kolaylaştıracak hem de çocukların eğlenirken öğrenmelerini sağlayacağı ön görülmektedir. Bu sürecin doğru ve etkili bir şekilde işlemesi için ise, alanında uzman eğitimcilere ve yardımcı eğitmenlere (çiftçi, balıkçı, yüzme eğitimcisi vs.) ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.
5. Organik Okul Modeli'nde ölçme ve değerlendirme ile ilgili olarak, sonuç odaklı bir değerlendirme yerine sürece yayılan ve bireysel performansa dayalı değerlendirme yapılması gerekli ve yerinde bir tercih olarak düşünülmektedir. Sınavların, yarışın ve not kaygısının olmadığı, bireysel farklılıkları önemsendiği

böyle bir okul modelinde, çocuklar gerçek potansiyellerini daha rahat ortaya koyabileceklerdir. Ölçme ve değerlendirmenin, izleme ve eksiklikleri tespit etme amaçlı yapılacağı bu modelde, bireyin kendisinin de değerlendirme sürecinde yer alması, kendi kendini değerlendirmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla çocuğun gelişimini hem rehber öğretmeni, hem ebeveyni hem de bizzat kendisi takip edebilecektir. Ayrıca Okulun çeşitli eğitim alanlarında ortaya koydukları performans neticesinde de puan, karne gibi sembolik ödüller yerine gerçek ödüllerin kullanılması daha uygun bir ödüllendirme olacaktır.

6. Organik Okul Modeli'nin doğal bir eğitim ortamının olması, eğitimciler tarafından modelin en büyük avantajı olarak nitelendirilmiştir. Derslerin etkinliklerle, tamamen uygulamaya dayalı ve yaparak yaşayarak öğrenilmesi, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alan becerilerinin çok yönlü bir şekilde geliştirilmesi, çocukların sosyalleşmesine katkıda bulunması, çocuğa özgüven ve kişilik kazandırılması, sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırması ve milli kültüre önem verilmesi Organik Okul Modeli'nin olumlu yönleri olarak görülmüştür.
7. Organik Okul'un kurulması için gereken doğayla iç içe, yetişkin ağaçlıkların bulunduğu geniş bir alanın bulunması güç bir durum olabilir. Ayrıca arsa, personel sayısının fazla olması, çeşitli eğitim alanlarının kurulması yüksek bir bütçe gerektirmektedir. Bunun yanında okulun çeşitli eğitim alanlarında hazır bulunacak güvenlik tedbirlerinin de alınması da gerekir. Bu okul modelinin eğitim-öğretim süresi yaz mevsimiyle sınırlı olması ve bu okulda eğitim alabilecek öğrenci sayısı da modelin sınırlılıkları arasındadır. Organik Okul'da eğitim verebilecek öğretmenlerin okulun eğitim durumlarının nasıl olacağı hakkında ve alanlarında ciddi anlamda bilgi sahibi olması gerekmektedir.
8. Organik Okul Modeli'nin Türk Eğitim Sisteminde yaş gruplarına göre uygulanabilirliğine ilişkin belirtilen görüşler doğrultusunda okulöncesi ve ilkokul düzeylerinde uygulanabilir olduğu sonucuna varılmıştır. Ortaokul ve lise düzeylerine hitap edecek şekilde geliştirilebilirse bu kısımlara da uyarlanabileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

1. Çocukların doğadan kopuşunu, doğaya ve hayvanlara yabancılaşmasını, bilişim ve teknoloji aletlerine bağımlı hale gelişlerini, asosyal ve sağlıksız bir şekilde yetişmelerini engellemeye yönelik, eğitimde alternatif eğitim politikaları geliştirilebilir.
2. Organik Okul Modeli'nde olduğu gibi çocukları tamamen gerçek hayata hazırlayacak, yaparak yaşayarak öğrenme yoluyla öğrenim görebilecekleri alternatif eğitim uygulamaları geliştirilebilir.
3. Okullarda organik oyun alanları oluşturulup bu alanlarda kültürümüzde var olan unutulmaya yüz tutmuş organik oyunlar (çelik çomak, yedi kiremit, mendil kapmaca, körebe, sek sek, beş taş, misket, topaç vs.) öğretilip oynatılarak çocukların dijital oyunlara ve monitörlere bağımlı hale gelmesinin önlenmesi gerekmektedir. Oyun ve Fiziksel Etkinlikler derslerinde planlı bir şekilde bu çocuk oyunları öğretilir.
4. Kentlerde organik oyun alanları oluşturulmalıdır. Ayrıca, belediye parklarında, dinlenme alanlarında, doğada oyun eğitimleri verilebilir.
5. Y yaparak yaşayarak ve doğal ortamda öğrenmenin önemine yönelik olarak toplumu bilinçlendirici konferanslar, seminerler vs. yapılabilir.
6. Çocukların doğayla temas fırsatlarını çoğaltacak ve doğayla ilişkilerini güçlendirecek araştırmalar ve projeler yapılabilir.
7. Eğitim kurumlarında çocukların daha çok sınavlarda başarılı olmasına yönelik olarak bilişsel alan becerilerinin geliştirilmesi için verilen öğretimsel modelin yanı sıra, duyuşsal ve devinişsel beceriler denilen gelişim üzerine daha eğitimsel bir öğretim modeline geçilebilir.
8. Özellikle kentlerde çocuklara sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırmak ve sağlıksız yiyeceklerden kaçınmaları için organik tarım ve hobi bahçeleri gibi sebze-meyve alanlarının sayısı artırılabilir, bu bağlamda aileler de teşvik edilebilir.
9. Belediye, STK veya özel sektör bazında her ilde bir Organik Okul kurulabilir.

10. Organik Okula yönelik müfredat ve öğretim programları geliştirilebilir.
11. Oluşturulan Organik Okul'da eğitim alan öğrencilerin fizyolojik, psikolojik ve bilişsel gelişimine etkisine yönelik bilimsel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abazoğlu, İ. (2014). Dünyada  ğretmen *Yetiştirme Programları Ve  ğretmenlere Yönelik Mesleki Gelişim Uygulamaları*. Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/5 Spring 2014, s.1-46
- Akarsu, B. (1979.) *Felsefe Terimleri Sözlüğü*, Ankara, İnkılâp yayınevi, s.76.
- Akdağ, Bülent. (2006). *Alternatif Eğitim Modelleri*, Zil ve Teneffüs Dergisi, Sayı:6, s.34-44.
- Akgun, E., Yılmaz, E. O. ve Seferoğlu, S. S. (Subat 2011). *Vizyon 2023 Strateji Belgesi ve Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi: Karşılaştırmalı Bir inceleme*, Akademik Bilişim 2011, Malatya.
- Akpınar, Y. (2004). Eğitim Teknolojisiyle İlgili  ğrenmeyi Etkileyebilecek Bazı Etmenlere Karşı  ğretmen Yaklaşımları, *The Turkish Online Journal of Educational Technology –TOJET* July 2004 ISSN: 1303-6521 volume 3 Issue 3 Article 15
- Aktan Kerem, E. (2004). “Erken Çocukluk Eğitiminde Bir Peri Masalı: Waldorf Okulları”, *Çocuk Çocuk Dergisi*, 35, 22-25.
- Akyüz, H. (1992). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, s.112.
- Akyüz, Y. (2004). *Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul, Alfa Yayınları.
- Akyüz, Y. (2011). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.393.
- Al, H. (2014). Eğitim Hizmetlerinin Sunumunda Yönetişim Arayışları: Charter Yöntemi, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 19 (1).
- Altun, S. A. (2009). An investigation of teachers’, parents’, and students’ opinions on elementary students’ academic failure. *Elementary Education Online*, 8(2), 567-586.
- Altunkaynak B. Z. ve Özbek, E. (2006). Obezite: Nedenleri ve Tedavi Seçenekleri, *Van Tıp Dergisi*: 13 (4), s.138-142.

- Amus, G. (2006). Dayanışma, İletişim, paylaşım ve Çocuğa Verilen Değer: Reggio Emilia Yaklaşımı, *Zil ve Teneffüs Dergisi*, Sayı:6, s.48-54.
- Anıl, Ö. ve Meltem, A. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2).
- Ankay, A. (1991). *Hukuk ve Eğitim*, Ankara, GÜTEF Yayınları.
- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. 2000. *Okul Öncesi Eğitim ve Ana Sınıfı Programları*. Ya-Pa Yayın Paz. Tic. A.Ş. İstanbul.
- Arslan, H. (2007). Eğitimin Tarihsel Temelleri, Cevat Celep (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Anı Yayıncılık, s.27.
- Aslan, D. (2005). Okulöncesi eğitimde Reggio Emilia Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 75-84.
- Aydoğmuş, A., ve Keskin, S. C. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin süreç odaklı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanma durumları: İstanbul İli Örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2).
- Aydın, İ. (2002). *Alternatif Okullar*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balım, A. G., Çeliker, H. D., Türkoğuz, S., ve Kaçar, S. (2013). The Effect Of Reflections Of Science On Nature Project On Students' Science Process Skills. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, Cilt:2 Sayı:1 Makale No:16 ISSN: 2146-9199.
- Başar, E. (2009). Türkiye'deki Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Özcan Demirel ve Zeki Kaya (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.26.
- Başar, H. (2003). *Sınıf Yönetimi*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Başaran, İ. E, (1992). *Eğitime Giriş*, Ankara, Gül Yayınevi
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara, Feryal Matbaası.
- Bayhan, P. ve Bencik, S. (2008). Erken Çocukluk Dönemi Programlarından Waldorf Yaklaşımına Genel Bir Bakış, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 26, s.15-25.

- Baykul, Y. (1992). Eğitim Sisteminde Değerlendirme, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*; Sayı: 7, s.85-94.
- Berberoğlu, E. O., Güder, Y., Sezer, B., ve Özdilek, Ş. Y. (2013). Sınıf Dışı Hidrobiyoloji Etkinliğinin Öğrencilerin Duyuşsal Bakış Açıları Üzerine Etkisi, Örnek Olay İncelemesi: Çanakkale, Bilim Kampı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 1177-1198.
- Blank, Rolf K. (1987). "Comparative Analysis of Local Planning and Development of Magnet Schools." In Rolf K. Blank and Paul R. Messier, (Eds.), *Planning And Developing Magnet Schools: Experiences And Observations*. Washington, D.C.: Office of Educational Research and Improvement, ED 284 946 (individual paper, ED 284 954).
- Bülbül, M. Ş. (2013). Bireysel Öğrenme Materyallerinden Tam Kaynaştırmalı Öğrenme Ortamlarına; Evrensel Tasarım, Bağlam Temelli Yaklaşım Ve Bilgelik Çağı. In *Middle Eastern & African Journal of Educational Research MAJER Issue: 3Special Issue of Student Research Congress on Educational Sciences*.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 28, s.31-44.
- Büyükkaragöz, S. (1994). *Genel Öğretim Metodları*, Konya, Atlas Yayınevi, s.33.
- Cesur, S. ve Paker, O. (2007). Televizyon ve Çocuk: Çocukların Tv Programlarına İlişkin Tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (19).
- Çavuş, Ş. (2013). Verilerin Analizi, Remzi Y. Kıncal (Editör). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Nobel Yayınları, s.187.
- Çelen, F. K., Çelik, A., ve Seferoğlu, S. S. (2011). Türk Eğitim Sistemi ve PISA Sonuçları. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı*, s.2-4.
- Çelik, F. (2006). Eğitimin Sosyolojik Temelleri, Durmuş Ekiz ve Haydar Durukan (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, İstanbul, Lisans Yayıncılık, s. 95.
- Çelik, F. (2006). Türk Eğitim Sisteminde Hedefler ve Hedef Belirlemede Yeni Yönelimler, *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:11, s.1-15.
- Çelikkaya, H. (1998). *Fonksiyonel Eğitim Sosyolojisi*, İstanbul, Alfa Yayınevi, s.79.

- Çıkılı, Y. (2012). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar, Kadir Keskinlik (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.1.
- Çilenti, K. (1991). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara, Kadioğlu Matbaası, s.36.
- Çotuksöken, B. (1995). *Felsefeyi Anlamak Felsefe İle Anlamak*, Kabalcı Yayınevi, s.125.
- Demir, S. B. (2013). *Araştırma Deseni, Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları* (4. Baskı). Ankara, Eğiten Kitap Yayınları.
- Demirel, Ö. (2010). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dewey, J., ve Dewey, E. (1915). An Experiment In Education as Natural Development, *Schools of To-morrow*. EP Dutton & Company, s.17-40.
- Doyle, D. P. and Marsha L. (1984). "Magnet Schools: Choice and Quality in Public Education." *PHI Delta Kappan*, 66. s.265-70.
- Edwards, C. P. (2002). Three Approaches From Europe: Waldrof, Montessori, and Reggio Emilia. *Early Childhood Research and Practice*. Volume 4, number 1.
- Erdoğan, E. (2011) "Ulusal Çapta Gds Portalı Yaratılması Üzerine Bir Proje" T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yatırım Ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi Olarak Sunulmuştur. Ankara
- Ergün, M. (1994). *Eğitim Sosyolojisine Giriş*, Ankara, Ocak Yayınları, s.7.
- Ergün, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisine Giriş*, Ankara, Ocak Yayınevi.
- Ergün, M. (2008). Eğitimin Felsefi Temelleri, Özcan Demirel ve Zeki Kaya (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.88.
- Erişen, Y. (2007). Eğitimin Felsefi Temelleri, Emin Karip (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi, s.90.

- Erkuş, A. (2006). *Sınıf Öğretmenleri İçin Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara, Ekinoks Yayınları.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınevi.
- Fairhope Organic School (2014). *History*, (<http://www.fairhopeorganicschool.com/History.html>; 6 Kasım 2014 tarihinde erişilmiştir).
- Fidan, N. ve Erden M., (1987). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Kadioğlu Matbaası, s.121-122-149.
- Geray, C.(1969). Türkiye de Köy Enstitüleri Hareketi ve Köy Kalkınması, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2 (1), s.200.
- Gezer, İ. (2007). *Nasıl Bir Eğitim, Eğitimde Alternatif Arayışlar*, İstanbul, Bakış Yayınları.
- Gutek, G. L. (1997). Eğitimde Felsefi ve İdeolojik Yaklaşımlar (çev: Nesrin Kale), Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Günüç, S. ve Kayri, M. (2010). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, (39), s.220-232.
- Gürkan, T. ve Ültanır, Y. G. (1994). Rudolf Steiner'in Eğitim Felsefesi ve Waldorf Okullarına Genel Bir Bakış, Ankara, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 27 (2).
- Gürol, M. (2002). Eğitim Teknolojisinde Yeni Paradigma: Oluşturmacılık, *F.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (1).
- Hesapçioğlu, M. ve Çelebi, N. (2011). Magnet ve Charter Okullarının Eğitim Ve Finans Yapıları, *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (33), s.79-101.
- Inger, M. (1991) Improving Urban Education With Magnet Schools, ERIC/CUE Digest, Number:76.
- Interactive whiteboard*. (2014). Encyclopedia of Alabama'dan 24 Ekim 2014 tarihinde erişilmiştir: <http://www.encyclopediaofalabama.org/article/h-1883>.

- Interactive whiteboard.* (2014). Wikipedia'dan 28 Ekim 2014 tarihinde erişilmiştir:
<http://tr.wikipedia.org/wiki/Organik>.
- Kanat, B. H. ve Girgin, M. (2013). Pilonidal Hastalıkta Sıklığı Artan Etiyolojik Faktör: Bilgisayar, *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 27 (1), s.59-61.
- Kapusuzoğlu, Ş. (2006). Eğitimin Felsefi Temelleri, Durmuş Ekiz ve Haydar Durukan (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, İstanbul, Lisans Yayıncılık, s.128.
- Kaya, Z. (2008). Eğitimin Psikolojik Temelleri, Özcan Demirel, Zeki Kaya (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık s.95-127.
- Kaygısız, İ. (1997). Eğitim Felsefesi ve Türk Eğitim Sisteminin Felsefi Temelleri. *Eğitim ve Yaşam Dergisi*, (8), s.5-15.
- Kepekçi, Y. (1999). *Türkiye'de Genel Ortaöğretim Kurumlarında İnsan Hakları Eğitimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. s.14.
- Kılden, O. ve Pektaş, M. (2009). Erken Çocukluk Döneminde Fen ve Doğa İle İlgili Konuların Öğretilmesinde Okulöncesi Öğretmenlerinin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 10, Sayı 1, s.113- 127.
- Kıncal, R. Y. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s.84.
- Kıncal, R. Y., Ergül, R., ve Timur, S. (2007). Fen bilgisi Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (32).
- Koçan, N. (2012). Çocuk oyun alanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma: Uşak Kenti Kemalöz Mahallesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(4), s.315-321.
- Koçyiğit, S. Ve Kayılı Gökhan (2008). Montessori Eğitimi Alan ve Almayan Anaokulu Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), s.511–516.
- Korkmaz, Eylem. (2006). Eğitimde Alternatif Bir Metod: Montessori, *Zil ve Teneffüs Dergisi*, (6), s.45-47.

- Korkmaz, M. ve Öktem G. (2014). Rousseau'nun Eğitim Anlayışı, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1).
- Kotaman, H. (2009). Rudolf Steiner ve Waldorf Okulu, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, V1, (1). s.174-194.
- Kozlu, D. (2009). Teknolojik Gelişmelerin Toplum ve Sanata Yansımaları, *Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*.
- Lillard, A. & Else, Quest, N. (2006). Evaluating Montessori Education. *Science-New York Then Washington*, 311 (5795).
- Lin, Q. (2001). An evaluation of charter school effectiveness. *Education*, 122(1), s.166.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2003; 2006; 2009; 2012). Raporlar. (http://pisa.meb.gov.tr/?page_id=22&lang=tr; 18 Mart 2015 tarihinde erişilmiştir).
- Mutlu B. Ergişi, A. Bütün Ayhan , A. ve Aral, N. (2012). Okul Öncesi Dönemde Montessori Eğitimi, *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (3), s.113-128.
- Ornstein, A. ve Hunkins, F. (1998). *Curriculum, Foundations, Principles and Issues*. Allynand Bacon.
- Öksüzöğlü, A. (1999). Eğitimin Tarihi Temelleri, Leyla Küçükahmet (Editör). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, İstanbul, Alkım Yayınevi, s.109-115
- Özbek, R. (2011). Öğretme-Öğrenme Süreci, Ocak, G. (Editör). *Öğretim İlke ve Teknikleri*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.160-195.
- Özdemir S., Yalın, İ. ve Sezgin, F., 2012. *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Nobel Yayıncılık, s.3.
- Özkan, Ş. (1994). Kitle İletişim Araçları, Yazın ve Sanatın Çocuğun Toplumsal Kimliğinin Oluşumuna Etkisi, Dünya'da Ve Türkiye'de Güncel Sosyolojik Gelişmeler, *I. Ulusal Sosyoloji Kongresi*, Ankara, Sosyoloji Eğitimcileri Derneği, (2), s.884.
- Özkaya, Z. (2005). “*Ev Okulu Uygulaması*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Kalite Yaklaşımları Ders Ödevi Dokümanı.

- Parlak, A. ve Çetinkaya, Ş. (15-20 Mayıs 2006). *Çocuklarda Obezitenin Oluşumunu Etkileyen Faktörler*, 42. Türk Pediatri Kongresinde sunuldu, Antalya.
- Pearson, R. C. (1996). *Homeschooling: What Educators Should Know*. ERIC/AEDigest.
- Rudner, L. M. (1999). *The Scholastic Achievement of Home School Students*. ERIC/AE Digest.
- Saracaloğlu, A.,S. (2015). Öğretimi Planlama, Asuman Seda Saracaloğlu ve Adnan Küçükoglu (Editör). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.61-93.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim- Kurumdan Uygulamaya*, Ankara, Ertem Matbaacılık, s.22.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.
- Smith C. F. & Williams, E. M. (2009). *Motivations, Sacrifices and Challenges: Black Parents' Decisions to Home School*. Urban Rev 41, s.369-389.
- Somuncuoğlu, D.(2007). *Sınıf yönetimi*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.51.
- Sönmez, V. (2002). *Eğitim Felsefesi*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2012). *Eğitim Felsefesi*, Ankara, Anı yayıncılık, s.1-50-55.
- Sözer, Y. (2013). Doğada Gerçekleştirilen Bir Matematik Yaz Kampının Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkilerinin Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Aralık, 4(2),s.1-18.
- Şahin, A. (2011). Temel Öğrenme Öğretme Yaklaşımları, Ocak, G (Editör). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.198-234.
- Şahin, F. (1998). *Okulöncesinde Fen Bilgisi Öğretimi*. İstanbul: Beta Bas. Yay. Dağı. A.Ş.
- Şahintürk, Ö. (2012). *Montessori Yönteminin Okul Öncesi Dönemde Öğrencilerin Yaratıcı Düşüncelerine Etkisi*, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları Ve Öğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

- Şarbat, G. ve Demirkol, M. (1999). Obesite, Aysel Ekşi (Editör). *Ben Hasta Değilim*, Nobel Tıp Kitapevleri, s.441-450.
- Şeyihoğlu, A. (2011). Eğitimin Sosyolojik Temelleri, Ali Rıza Akdeniz ve Mehmet Küçük (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Nobel Yayıncılık, s.65-80.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, s.12-21.
- Tanilli, S. (1990). *Dünyayı Değiştiren On Yıl*, İstanbul, Alkım yayınevi, s.58-59.
- Taşdemir, M. ve Bulut, A. S. (2015). Ev Okulu Uygulaması Üzerine Bir Durum Çalışması: Kuram ve Özel Eğitimde Uygulama, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, Vol: 6, Issue: 19, p.138-157.
- Tezcan, M. (1994). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara, Zirve Yayınevi, s.183–184.
- Tezcan, M. (1999). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara, Şafak Matbaacılık, s.16.
- Tezcan, M. (2011). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, s.150.
- Topses, G. (2003). *Gelişim Psikolojisi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Toran M. ve Temel, Z. F. (2014). Montessori Yaklaşımın Çocukların Kavram Edinimi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, *İlköğretim Online*, 13 (1), s. 223-234.
- Tunç, B. (2009). Eğitimin Tarihsel gelişimi ve 21. Yüzyılda Eğitim Biliminde Yönelimler, Hasan Basri Memduhoğlu, Kürşat Yılmaz (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık. s.166-169-172.
- Turan, M. (Haziran, 2014). Değerler Eğitiminde Alternatif Bir Model: Organik Okul, *Uluslararası İnsani Değerlerin Yeniden İnşası Sempozyumu*, Erzurum.
- Turan, M. Ve Çalışkan, E. F. (Mayıs, 2015). Organik Oyunlar ve Organik Oyun Alanları, 14. *Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyum*, Bartın.
- Turan, S. (2008). Eğitim Felsefesi Ve Çağdaş Eğitim Sistemleri, Boyacı, A. (Editör) *Eğitim Sosyolojisi ve Felsefesi*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 973.

Türk Dil Kurumu (2014).

(http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.55ab_754947d814.98097489; 13 Ocak 2015 tarihinde erişilmiştir).

Tüzün, Ü. (2002). Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 15(8), s.46-50.

Uludağ, Z. ve Odacı, H.(2002). Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekân. *Milli Eğitim Dergisi*, s.153-154.

Uysal, N. (2005). Anadolu'da Aydınlanma Hareketinin Doğuşu: Köy Enstitüleri, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, s. 267-270-282.

Ünal, M., ve Akman, B. (2006). Okul öncesi öğretmenlerinin fen eğitimine karşı gösterdikleri tutumlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30).

Yangın, S. (2011). Eğitimin Tarihsel Temelleri, Ali Rıza Akdeniz ve Mehmet Küçük, (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Nobel Akademik Yayıncılık, s.171.

Yayla, Ö. (2015). Eğitimde Yeni Bir Yaklaşım: Reggio Emilia Yaklaşımı, (<http://www.alternatifegitimderneği.org.tr/content/view/145/114/>; 13 Mart 2015 tarihinde erişilmiştir).

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Detay Yayıncılık.

Yeşiltuna, D. Ç.(1999). *Kitle İletişim Sürecinde Çocuk, İletişim Ortamlarında Çocuk Birey Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Eskişehir, Anadolu Ü.İ.F. Yayınları, s.141.

Yıldırım, A. (2013). *Eleştirel Pedagoji*, Anı Yayıncılık, Ankara, s.2-3-30.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9.Baskı), Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, C. (1987). Eğitim Felsefesi, Ayhan Hakan (Editör). *Eğitim Bilimleri*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını, s.1-65.

Yılman, M. (2006). Eğitimin Tarihsel Gelişimi, Mustafa Yılman (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s.43.

- Yılmaz, M. (2009). Eğitimin Psikolojik Temelleri, Cevat Celep (Editör). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara, Anı yayıncılık, 231-260.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Teknoloji Eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1).
- Yiğit, B. (2003). Felsefe ve Öğretmenlik, Mehmet Durdu Karalı (Editör). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.

EKLER

Ek- 1 Görüşme Formu

Eğitim de Alternatif Bir Model Olarak: Organik Okul'a İlişkin

Müfettiş/ Akademisyen/ Okul Yöneticisi/Öğretmen Görüşleri Formu

Saygıdeğer Müfettiş/ Akademisyen/ Okul Yöneticisi /Öğretmen

Bu çalışmanın amacı, 'Organik Okul' adı verilen Türkiye'ye özgü alternatif bir okul ve eğitim modeli geliştirmektir. Bu amaçla siz Maarif Müfettişleri, Akademisyenler, Okul Yöneticileri, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin görüşleri dikkate alınacak ve değerlendirilmeye tabi tutulacaktır. Kişisel bilgileriniz kesinlikle paylaşılmayacak, gizli tutulacaktır.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkürler...

Arş. Gör. Emir Feridun ÇALIŞKAN

Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın

Mesleki Kıdeminiz:

1() 0-5 2() 6-10 3() 11-15 4() 16-20 5() 21 yıl ve üzeri

Mesleki Görev Durumunuz:

1() Maarif Müfettişi 2() Akademisyen 3() Okul Yöneticisi

4() Sınıf Öğretmeni 5() Okul Öncesi Öğretmeni

Organik Okul Modeline İlişkin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

M.no	SORULAR
1	Bilişim ve Teknolojinin çocuklar üzerindeki etkileri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
2	Organik Okul Modelinin amacı/ hedefleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
3	Organik Okul Modelinin içeriği/ muhtevası hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
4	Organik Okul Modelinin eğitim durumları/ işlenişi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
5	Organik Okul Modelinin sınama durumları/ değerlendirme hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
6	Size göre Organik Okul Modelinin olumlu yönleri/ avantajları nelerdir?
7	Size göre Organik Okul Modelinin olumsuz yönleri/ sınırlılıkları nelerdir?
8	Organik Okul Modelinin Türk Eğitim Sisteminde yaş gruplarına göre uygulanabilirliği hakkında neler söylemek istersiniz?
9	Organik Okul Modeli hakkında başka söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Ek- 2 Günlük Ders Planı Örnekleri

Okulun Adı		ORGANİK OKUL
Dersin İşleneceği Organik Alan		Organik Eğitim Alanı
Dersin Adı		Matematik
Sınıf		1.Sınıf
Ünitenin Adı		Doğal Sayılar
Önerilen Süre		40' + 40'
Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar		Rakamları okur ve yazar
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri		Gösterip yaptırma, eğitsel oyun, soru-cevap
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça		Fasulye, küçük taşlar, yapraklar, ağaçlar, kum tahta,
Öğretme-Öğrenme Etkinlikler	Dikkat Çekme	Rehber öğretmen öğrencilerle yoklama almaya başlar ve sınıfa “çocuklar şu an burada kaç kişiyiz biliyor musunuz? Acaba bugün okula gelmeyen arkadaşımız var mı? Sınıf mevcudumuz kaç? Kaç erkek ve kaç kız arkadaşımız var sınıfta?” sorularını yöneltir. Ardından öğrencilerden bazılarına kaç kardeş olduklarını, kaç katlı evleri olduğunu, kaç yaşında olduklarını sorarak çocukların dikkati rakamlara çekilir.
	Güdüleme	Çocuklara sınıfta kaç kişi oldukları sorusu sorulup, cevaplar geldikten sonra rehber öğretmen: “hadi hep birlikte bir daha sayalım” der ve tekrar sayarlar. Ardından sayı saymanın çok kolay olduğu, sayıları bilmemenin günlük işlerimizi ne kadar da zorlaştıracağı hakkında öğrencilerle sohbet edilerek rakamları bilmeye duyulan ihtiyaç hissettirilir.
	Derse Geçiş	Rakamları sayma konusunda yukarıdaki alıştırmalar yapıldıktan sonra çocuklara “hadi şimdi de saydığımız bu rakamları kum tahta üzerinde yazalım der. Önce öğretmenin kendisi birkaç kez gösterdikten sonra tüm öğrencilere kum üzerinde rakamları yazdırır ve sınıfta okutulur. Rakamları okumayla ilgili çeşitli alıştırmalar yapılabilir; çevredeki ağaçları sayma, çevrelerinde kaç çeşit hayvan gördüklerini sayma, hayvanları gösterip bu hayvanların kaç ayakları olduğunu saydırma vb.
	Etkinlikler ve Değerlendirme	Rakamlar kavratıldıktan sonra öğrencilerin her birine farklı rakamlar söylenir ve bu rakam kadar çevrelerinde gördükleri doğal maddeleri(yaprak, taş, çeşitli bitkiler vs.) toplamaları istenir. Herkes topladığı ürünleri sırayla sergileyip topladıkları maddelerle bu rakamı oluştururlar. Örneğin taşlarla 9 rakamını yazarlar ve okurlar. Ardından herkes sırayla arkadaşlarının oluşturduğu rakamlara bakıp okurlar. Çocukların bu etkinliklerle ortaya koyduğu performanslar fotoğraflanarak ve not edilerek öğretmen tarafından izleme dosyalarına konularak velilerle paylaşılır.

Ek- 3 Günlük Ders Planı Örnekleri

Okulun Adı		ORGANİK OKUL
Dersin İşleneceği Organik Alan		Organik Eğitim Alanı, Mini Hayvanat Bahçesi, Diğer Organik Etkinlik Alanları
Dersin Adı		Hayat Bilgisi
Sınıf		2.Sınıf
Ünitenin Adı		Benim Eşsiz yuvam
Önerilen Süre		40' + 40'
Öğrenci Kazanımları/ Hedef Davranışlar		Her canlının bir yuvaya ihtiyacı olduğunu fark eder.
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri		Gözlem, Beyin Fırtınası, Rol yapma, Uygulama
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça		Odun Parçaları, Yaprak, Toprak, Su, Taş
Öğretme-Öğrenme Etkinlikler	Dikkat Çekme	Öğretmen derse biraz geç gelerek evinin 5 katlı olduğunu, asansörün bozuk olduğunu, bu yüzden merdivenleri kullanarak indiğini ve evinin okula biraz uzak olduğunu bunlardan dolayı geciktiğini söyler. Öğrencilere onların da evlerinin uzak olup olmadığını sorar. Öğrencilerin dikkatlerini 'Ev' kavramı üzerine çeker.
	Güdüleme	Çocukların evlerinde neler yaptıklarını ve evlerinin olmaması durumunda ne tür sıkıntılar yaşayabileceklerini anlatmalarını ister. Evlerinin barınma ihtiyaçlarını karşıladığı konusunda bilgilendirir.
	Derse Geçiş	Öğretmen çocuklara doğadaki canlıları izlemeleri ister. Karınca yuvasının olduğu bölüme geçilir ve karıncaları yuvalarına giriş çıkışlarını dikkatle gözlemlemeleri istenir. Ardından doğadaki diğer canlıları da aynı şekilde incelemeleri, gördükleri canlıların neler olduğunu ve yaşadıkları yuvaların nasıl olduğu konusunda gözlem yapmaları istenir. Gözlem sonunda konuşma halkası kurularak herkesin fikirlerini paylaşabileceği bir ortam oluşturulur. Bu şekilde bütün canlıların bir yuvaya ihtiyaç duyduğunu, yuvalarının olmaması durumunda ne tür sıkıntıların olabileceği konusunda tartışma ortamı yaratılır. Tartışma sonrasında rehber öğretmen öğrencilerin sunduğu fikirleri sentezler ve sunar.
	Etkinlikler ve Değerlendirme	Çocukların bir canlı için taş, odun parçacıkları, yapraklar vb. gibi araçlar kullanarak yuva yapmaları istenir. Ardından yuvasını yaptığı canlıyı canlandırmaları istenir. Çocukların yaptığı bu yuvalardan en çok beğenilenler okuldaki diğer öğrencilere, öğretmenlere ve velilere sergilenir.

Ek- 4 Günlük Ders Planı Örnekleri

Okulun Adı		ORGANİK OKUL
Dersin İşleneceği Organik Alan		Organik Eğitim Alanı, Suda Yaşam Merkezi
Dersin Adı		Fen Bilimleri
Sınıf		4.Sınıf
Ünitenin Adı		Madde ve Değişim
Önerilen Süre		40'+ 40'
Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar		Katıların, sıvıların ve gazların temel özellikleriyle ilgili olarak öğrenciler; Katıların belirli bir şekli olduğunu fark eder. Sıvıların, konuldukları kabın şeklini aldığını farkına varır. Havanın varlığını nasıl fark edebileceğini açıklar.
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri		Beyin Fırtınası, Uygulama, Tartışma
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça		Su, Yelpaze, Taş, Odun, Yaprak, Toprak vs.
Öğretme-Öğrenme Etkinlikler	Dikkat Çekme	Rehber öğretmen elinde bir yelpazeyi yüzüne doğru sallayarak sınıfa gelir. Biraz da öğrencilerin yüzlerine doğru sallar ve “ sizde serinleyin” der. Yanında getirdiği suyu içer. Ardından yanında getirdiği renkli bir taşı çıkarır ve çocuklara “çocuklar bakar mısınız ne kadar güzel bir taş. Bunu sahilde buldum “ der ve öğrencilerin taşa dokunarak incelemeleri sağlanır. Bu sayede öğrencilerin yelpazeye, taşa, suya dikkatleri çekilir.
	Güdüleme	Öğretmen öğrencilere bugün öğrenecekleri bilgilerle maddelerin özelliklerini daha iyi tanıyacaklarını, bu sayede bu maddelerden daha iyi yararlanabileceklerini söyleyerek güdüler.
	Derse Geçiş	Öğretmen çocuklara yelpazenin nasıl bir etkiyle serinlemeyi sağladığı konusunda düşüncelerini ve söylemelerini ister. Çeşitli cevaplar yargılama yapılmadan alındıktan sonra doğru cevap gelince serinlemeyi sağlayan şeyin “Hava Akımı” olduğu söyleyerek havayı görünmese bile bu şekilde hissedebileceklerinin farkına varmalarını sağlar. Ardından öğretmen pet şişenin ve içindeki suyun nasıl bir şekli olduğunu sorarak kavram bilgilerini ölçer. Suyun şişenin şeklini aldığını fark etmeleri sağlanır. Çeşitli örnekler verilir. (Havuzdaki suyun havuzun şeklini aldığını, evlerimizdeki yağların yağ kutularının şeklini aldığı vb.) öğrencilerin de örnekler vermeleri sağlanarak sıvıların içine konduğu maddenin şeklini aldığı fark ettirilir. Ardından öğrencilerin taşı gözlemlenmeleri üzerinden katıların özelliklerini beyin fırtınası yaparak söylemeleri istenir. Bu sayede katıların belirli bir şekli olduğuna örnekler verilerek kavramaları sağlanır.
	Etkinlikler ve Değerlendirme	Öğrencilerden hava akımıyla çalışan rüzgârgülü ve uçurtmanın nasıl yapılacağı öğretilerek onlarında yapmaları ve uçurtmaları istenir. Ders sonunda öğretmen, öğrencilerle ilgili izlenimlerini izleme dosyasına kaydeder.

Ek- 5 Günlük Ders Planı Örnekleri

Okulun Adı		ORGANİK OKUL
Dersin İşleneceği Organik Alan		Organik Eğitim Alanı, Suda Yaşam Merkezi, Mini Hayvanat Bahçesi
Dersin Adı		Fen ve Doğa Etkinlikleri
Sınıf		Okulöncesi
Kavram		Kaygan-Pütürlü, Canlı-Cansız, Hareketli-Hareketsiz, Islak-Kuru
Önerilen Süre		40'+ 40'
Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar		Nesne ya da varlıkları gözlemler, Nesne ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır. Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre gruplar.
Öğretme Öğrenme Yöntem ve Teknikleri		Gözlem, Gösterip Yaptırma, Tartışma, Soru-Cevap
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça		Balık, Tavuk, Tavşan, koyun vs., Ağaç, Yaprak, Toprak, Su, Çamur
Öğretme-Öğrenme Etkinlikler	Dikkat Çekme	Rehber öğretmen derse, başından geçen bir olayı anlatarak başlar. “çocuklar geçenlerde arkadaşımın gölde balık tutmaya gittik. Bir tane balık yakaladım. Balığı elime aldığımda hala canlıydı. Çok kaygan ve hareketli olduğu için de bir anda elimden kayarak göle düştü. Bende tekrar yakalamaya çalışarak elbiselerimle suya atladım. Fakat balık çoktan gitmişti. Sudan çıktığımdan elbiselerim ıslanmıştı. Daha sonra de elbiselerimi güneşe sererek kurumasını bekledim. Kuruyunca da giyerek eve eli boş döndüm.” Bu hikâyeyele çocukların dikkatleri kavramlara çekilir.
	Güdüleme	Çocuklara “siz hiç canlı balık gördünüz mü, elinize aldınız mı, nasıldı?” gibi sorular sorularak çocukların konuya ilgi ve motivasyonu artırılır.
	Derse Geçiş	“Hadi gidip beraber balık yakalayalım” denilerek Suda Yaşam Merkezi alanına geçilir. Burada çocuklarla birlikte balık tutulur. Balıkları ellerine alarak canlı, hareketli, ıslak ve kaygan olduklarını gözlemlenmeleri ve farkına varmaları sağlanır. Ardından Mini Hayvanat Bahçesine gidilerek orada ki tavuk, tavşan, koyun vb. gibi hayvanlarda gözlenerek canlı ve hareketli oldukları fakat kaygan ve ıslak olmadıkları görülür. Ardından bu kavramların özellikleri sınıfça tartışılır. Ders sonunda öğretmen bu kavramlar ve özellikleri hakkında açıklamalar yapar.
	Etkinlikler ve Değerlendirme	Çocukların doğada bulunan kaygan-pütürlü, canlı- cansız, hareketli-hareketsiz, ıslak-kuru varlıklara örnek göstermeleri istenir. Su ve toprakla çamur yaptırılarak pütürlü olan bir varlık olan toprağın, su ile birleşerek kaygan bir yapı haline geldiği gözlemlenir. Çocuğun getirdiği örneklerle konuyu anlayıp anlamadığı öğretmen tarafından gözlemlenerek izlenince dosyasına kaydedilir.

Ek- 6 Günlük Ders Planı Örnekleri

Okulun Adı	ORGANİK OKUL
Dersin İşleneceği Organik Alan	Organik Oyun Alanı
Dersin Adı	Organik Oyun Etkinlikleri
Sınıf	1. Sınıf
Önerilen Süre	40'
Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar	Yer değiştirme hareketlerini yapar. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri yapar. Oyunu belirlenen kurallara göre oynar. Geleneksel çocuk oyunlarımızı oynar. Doğada oyunlar oynar. Oyun ve fiziki etkinlikler sırasında çeşitli iletişim becerileri gösterir.
Oyunun Adı	Yedi Kiremit
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	7 adet yassı taş, bir adet plastik top
Oyunun Tanımı	<p>Yedi Kiremit oyunu için iki gruba ihtiyaç vardır. Oyununa başlamadan önce grup liderleri kendi oyuncularını belirlemek için yazı tura atarlar ve kazanan kişi, ilk oyuncuyu seçme hakkını elde eder. Bu şekilde iki takım oluşturulur. Ardından yedi adet yassı taş üst üste dengede duracak şekilde dikilir. Eleman seçmede birinci grup, taşların karşısına arka arkaya dizilerek geçer ve taşlara belli bir mesafe uzakta durur. Diğer grupta taşların arkasında bekler. Atıcı olan grubun elemanları başta lider olmak üzere toplarıyla birer el atış yapmaya başlar. Yapılan atışlar sonucunda eğer taşlar yıkılırsa,atıcı grup kaçmaya başlar.Ebe olan diğer grup ise topla onların arkasından koşarak onları vurmaya çalışır.Ebe olan grup birisinin arkasından koşarken,kaçan grubun diğer elemanları yıkılan taşları üst üste koyup, eski haline getirmeye çalışırlar.Eğer taşları dizebilirlerse galip olurlar ve atıcılık yeniden onlara geçer. Eğer vurulurlarsa, diğer grup onların yerini alır ve onlar yeni ebe olur.</p>

Ek- 7 Organik Okul Tanıtım Videosu DVD'si

Ek- 8 İntihal Raporu

Eğitimde Alternatif Bir Model Olan Organik Okul'a İlişkin Eğitmcilerin Görüşleri

ORIGINALITY REPORT

20%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	kouegitim2009.wikispaces.com İnternet	541 words — 2%
2	home.anadolu.edu.tr İnternet	307 words — 1%
3	bulentakdag.blogspot.com İnternet	270 words — 1%
4	www.ibrahimgezer.com İnternet	237 words — 1%
5	tr.wikipedia.org İnternet	234 words — 1%
6	www.alternatifegitimderneği.org.tr İnternet	227 words — 1%
7	www.alternatifokullar.com İnternet	213 words — 1%
8	www.eytpe.net İnternet	150 words — < 1%
9	www.dergi.adu.edu.tr İnternet	148 words — < 1%
10	arastirmax.com İnternet	133 words — < 1%

www.efdergi.hacettepe.edu.tr

ÖZGEÇMİŞ

Emir Feridun ÇALIŞKAN, 1989 yılında Van'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Van'da tamamladı. 2012 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden dereceyle mezun oldu. 2013 yılından beri Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır.